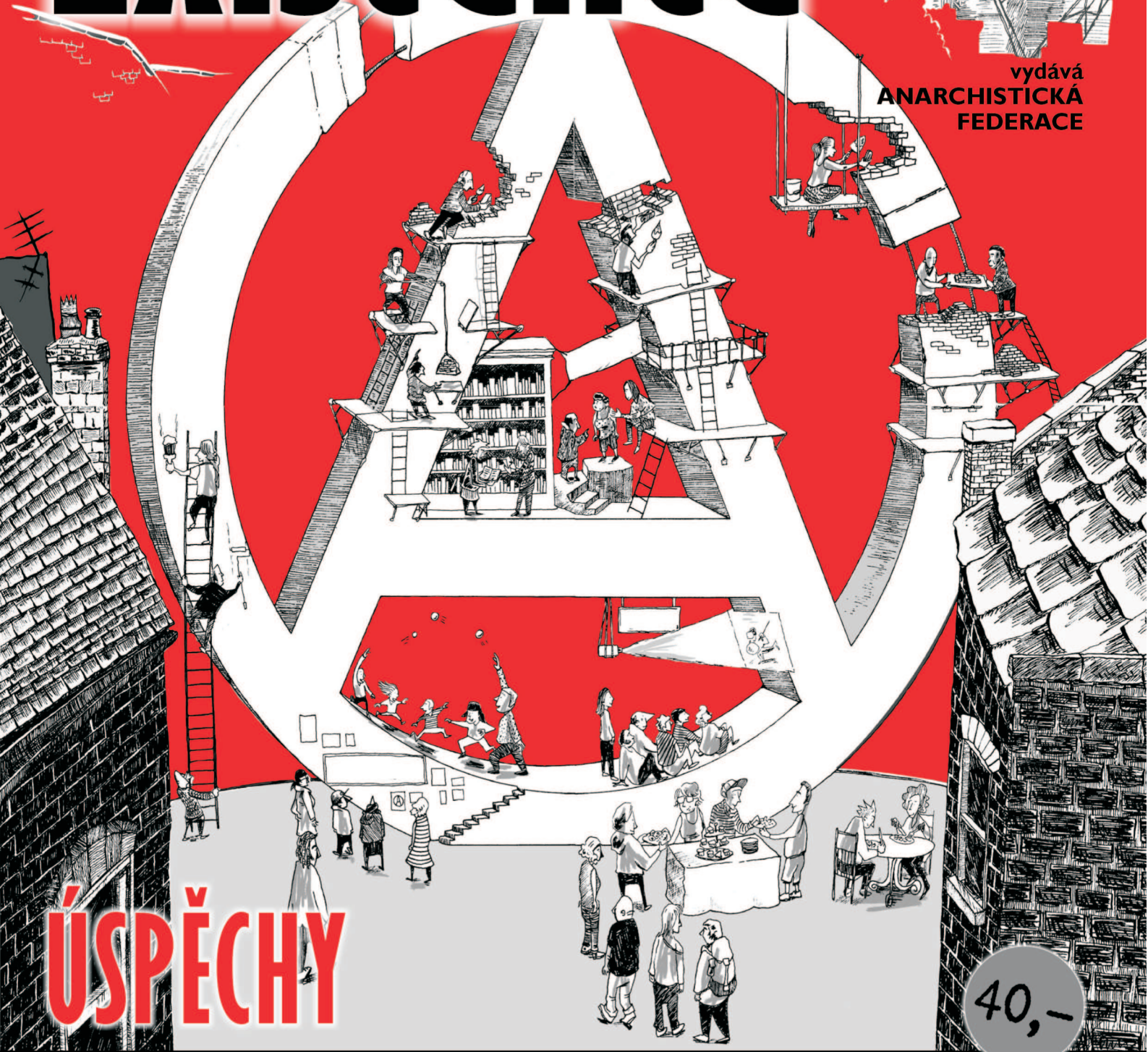

ANARCHISTICKÁ REVUE

3/2015

Existence

vydává
ANARCHISTICKÁ
FEDERACE

ÚSPĚCHY

40,-

Stop TTIP! / 1. máj 2015 / Za Káchou / D. Graeber: Šok z vítězství
Psychoterapie protestu / Naplňování cílů / Za čím se ohlédnout?
Bilance boje o Kliniku / Rozhovor s AFA / C. Ward: Tiché revoluce
Rozhovor s I. Falkovským / Giuseppe Pino Pinelli / Anarchisté a Ukrajina
Velká policejní ptákovina jménem Fénix / Bakuninův Bůh a stát
Anarchistická federace / FNB Karlovy Vary / Kvartál / Ze světa / A3

OBSAH

- 2 ... Editorial
- 3 ... Kvartál
- 7 ... Hop hop hop, TTIP stop!
- 8 ... 1. máj: Válka válce!
- 9 ... Za Káchou
- 10 ... Úspěchy
- 11 ... Šok z vítězství
- 14 ... Psychoterapie protestu
- 15 ... Naplňování cílů
- 16 ... Za čím se ohlédnout?
- 19 ... Bilance boje o Kliniku
- 20 ... Lidé jsou rádi součástí něčeho úspěšného
- 22 ... Tiché revoluce
- 24 ... Očistit vědomí od násosů moci
- 27 ... Ze světa
- 28 ... Giuseppe Pino Pinelli
- 30 ... Anarchisté a Ukrajina
- 31 ... Rozhovor: Food not Bombs Karlovy Vary
- 33 ... Anarchistická federace
- 34 ... Velká policejní ptákovina jménem Fénix
- 35 ... Veselý tanečník na policejním bále
- 36 ... A3
- 37 ... Recenze

Anarchistická revue
Existence

3 / 2015 (v pořadí 37. číslo)

vydává

Anarchistická federace (AF)

afed.cz@riseup.net

www.afed.cz / nakladatelstvi.afed.cz

(z důvodu policejní represe jsou weby
dočasně mimo řádný provoz)

DISTRIBUČNÍ MÍSTA

Kde můžete *Existenci* (popř. další publikace Nakladatelství AF) zakoupit či objednat:

Kamenné obchody:

Infocentrum Salé
(Orebitská 14, Praha 3 - Žižkov; sale.s.cz),
Rekomando
(Trojanova 9, Praha 2; rekomando.eu),
Autonomní sociální centrum Klinika
(Jeseniova 60, Praha 3; 451.cz/klinika),
Café-bar Chilli
(Masarykovo nám. 25, Jihlava),
Klub Futra
(Masarykova třída 1000, Orlová; futra.cz),
Antikvariát Černý pes
(Sedláčkova 20, Plzeň).

Internetové distribuce:

xBASTax
(xbastax.cz/produkty/a-b-c-collections),
Papagájův hlasatel (phr.cz),
Chyba crew (chyba.a-punk.cz),
Mirus Levty (miruslevty.cz).

Pro zájemce ze Slovenska
doporučujeme objednávat na:

Kontrashop.sk
(kontrashop.sk, kontrashop@riseup.net),
StraightEdge.sk
(samotar.straight-edge.sk).

EDITORIAL

Letní číslo anarchistické revue *Existence* je tu. I když letní nebe občas pokazí mraky, není důvod zoufat. Stejně tak není důvod se hroutit kvůli tomu, že státní mašinerie dělá svou práci - udržuje status quo a pronásleduje ty, kdo by ho mohli narušit, mezi něž rozhodně patříme my, anarchisté a anarchistky.

Jedním z vedlejších produktů „velké policejní ptákoviny jménem Fénix“ je mimo jiné to, že je dočasně vyřazena z provozu webová stránka Anarchistické federace i jejího nakladatelství. Věříme, že se nám oba weby podaří do konce léta opět zprovoznit tak, jak jste byli zvyklí. Pro anarchistické hnutí v Česku je současná vlna policejní represe důležitým tématem. Při operaci Fénix bylo zatčeno několik aktivistů a ukazuje se, že při jejich obvinění hráli významnou roli policejní provokatéři, kteří se mezi ně infiltrovali. Rubrika Anarchistického černého kříže to komentuje s několika apely dovnitř hnutí a připomíná jiný případ z minulosti, kdy byl na konci roku 1992 falešně obviněn z atentátu na předsedu komunistů jeden z redaktorů anarchistického časopisu *A-kontra*.

Represe ale hlavním tématem není. Vždyť i informací k současné kauze je minimum a nebylo by asi žádoucí zaplňovat hned několik stránek pouhými dohady. Hlavní téma této *Existence* je naopak optimistické. Do našeho hledáčku se tentokrát dostaly úspěchy, a to jak anarchistického hnutí, tak i mnohem širších tendencí ve společnosti, které do jisté míry můžeme označit za antiautoritářské.

Téma úspěchů se odráží od eseje Davida Graebera „Šok z vítězství“, jejíž zkrácenou verzi zveřejňujeme. Graeber v ní problematizuje skutečnost, že anarchisté si často neumějí přiznat úspěchy. A své úvahy demonstruje na dvou příkladech: na protijaderném hnutí v USA na sklonku 70. let a hnutí za globální spravedlnost z přelomu milénia. Tuto esej následně reflektuje recenze knihy *Revolution in Reverse*, kterou u nás loni vydalo nakladatelství Broken Books. V recenzi z pera redaktora čtrnáctideníku *A2* je Graeberův postoj komentován coby jistá forma psychoterapie - optimistický pohled na vlastní konání jako prevence vyhoření a zklamání z výsledků vlastních snah, které nevedly k odstranění kapitalistických vztahů ve společnosti. Další navazující text vychází z politiky Anarchis-

tické federace a zabývá se strukturou anarchistických cílů a aktivitou jako projektem. Jeho ústředním sdělením je, že pokud chceme být úspěšní, musíme si stanovit cíle, podle nichž by se dal úspěch poměřovat, a navíc by naše aktivity měly být efektivně strukturované a zapadat do kontextu ostatních bojů. Tento metodický text nepřímo navazuje také na úvodní článek k tématu, který kritizuje mentalitu zásadového outsidera, na druhou stranu problematizuje přehnaný optimismus, nabádá k hledání cest proti vyhoření, zdůrazňuje potřebu prefigurativní politiky a apeluje na zodpovědný přístup.

I časopis *A-kontra* se podobným tématem zabýval před devíti lety a v této souvislosti se ohlížíme také za většími či menšími úspěchy anarchistického hnutí v Česku od jeho obnovení v roce 1989, a to zejména v oblastech squattingu a autonomních prostor, antimilitarismu, antifašismu, projevů solidarity, boje proti ekonomické globalizaci či za práva zvířat apod. Tento přehled pak rozvíjí komentář k půlročnímu boji za pražské autonomní sociální centrum Klinika od jednoho z členů kolektivu centra a rozhovor se členem Antifašistické akce o úspěšných a rozmanitých aktivitách na poli boje proti rasismu a neonacismu. Další pohled na úspěchy zprostředkovává text Colina Warda „Tiché revoluce“, jenž reflektuje pozitivní změny ve společenském myšlení v průběhu 20. století, které vzešly z prostředí pokrokových radikálních hnutí.

Dále přinášíme velmi zajímavý rozhovor s ruským anarchistou Iljou Falkovským, jenž je autorem knihy *Neviditelné vraždy*, vydané Antifašistickou akcí a Nakladatelstvím AF. V překladu rozhovoru s ruským anarchosyndikalistou se vracíme k dění na Ukrajině a anarchistické tradici v této zemi. Rubrika věnovaná osobnostem hnutí popisuje osud Giuseppe Pinelliho, zavražděného během výslechu italskou policií v roce 1969, a formou rozhovoru se představuje kolektiv Food not Bombs z Karlových Varů.

Přehledu aktivit domácího antiautoritářského hnutí dominují akce na podporu squattingu a stíhaných anarchistů, Anarchistický festival knihy, protest proti dohodě TTIP, anarchistický 1. máj a blokáda pochodu neonacistů Brnem. Standardně nechybí texty z posledních tří čísel nástěnných novin *A3* a recenze na antiautoritářské publikace a ziny, včetně rozsáhlé recenze Maxe Ščura analyzující knihu *Bůh a stát* od Michaila Bakunina.

Přejeme inspirativní četbu.

ENGLISH SUMMARY

The main topic of this issue of anarchist revue *Existence* deals with success. The topic reverberates the essay *The Shock of Victory* by David Graeber, an abridged version of which we publish here. Graeber makes an issue of the fact that the anarchists are often not able to admit their success. This essay is commented on in a review of the book *Revolution in Reverse*. Here Graeber's attitude is described as some kind of psychotherapy - the optimistic view of one's own activities as prevention of burnout and disappointment. Next follow-up article is based on the politics of Anarchistic Federation and it focuses on the structure of anarchistic goals and on activity as a project.

We commemorate also both bigger and smaller successes of the anarchistic movement in Bohemia after its resumption in 1989, especially in the area of squatting, autonomous spaces, antimilitarism, antifascism, solidarity, fight against the economic globalization or for the animal rights etc. This is followed up by a commentary on the six-month battle for the Prague's autonomous social centre Klinika, and by an interview with a member of Antifascist Action. Another view of success is offered in Colin Ward's text *Quiet Revolutions*.

A significant topic for the anarchistic movement in Bohemia is the contemporary wave of police repression. During the operation Fénix several activists were arrested and it turns out that police agents who infiltrated them played a considerable role in their charges. The column ABC comments on it by several appeals inside the movement and reminds of another case from the past (1992), when an anarchist was falsely accused of an attempt on a politician. Due to operation Fénix the websites of several groups are temporarily out of operation including the Anarchistic Federation.

Next we bring an interview with the Russian anarchist Ilja Falkovsky, the author of the book *Invisible Murders* which was published by Antifascist Action and Publisher AF. The column focusing on personalities commemorates the fate of Giuseppe Pinelli murdered by the Italian police in 1969. In an interview a group Food not Bombs from Karlovy Vary (city in western Bohemia) is presented. We also offer coverage on local events as the 1st May, anarchistic bookfair or a demonstration against TTIP, as well as texts from last three issues of the wall newspapers *A3* and reviews on antiauthoritarian titles, including an extensive commentary on Bakunin's book *God and the State*.

KVARTÁL

Přehled veřejných aktivit širšího antiautoritářského hnutí za uplynulé tři měsíce od uzávěrky předešlého čísla *Existence*. Ne všechny akce jsme navštívili, některé reporty jsou proto zprostředkované dle informací uvedených na webech antiautoritářských skupin a projektů.

STOP BLACKSTONE!

V Praze působící organizace Asamblea abierta de Praga / Marea Granate Chequia uspořádala 17. března ve večerních hodinách demonstraci proti praktikám společnosti Blackstone. Před španělskou ambasádou v Praze se sešlo několik aktivistů s transparenty „Stop desahucios“ a „Stop evictions“. Přítomnost tajných i uniformovaných policistů však byla početnější.

Skupina se přidala k výzvě španělského hnutí Plataforma de Afectados por la Hipoteca (Platforma obětí hypotéky) k mezinárodním protestům proti Blackstones, největší světové firmě obchodující s realitami. „Chceme upozornit na to, že jde o globální boj proti Blackstonu, který spekuluje s naším právem na bydlení. Nedovolíme Blackstonu, aby vystěhoval naše rodiny,“ stálo se ve výzvě.

Praha

ANARCHISTÉ PROTI DRAGONŮM

V neděli 29. března přišli anarchisté a anarchistky z místní skupiny AF-východ vyjádřit svůj názor na propagandistickou jízdu konvoje amerických dobyvatelů na silniční nadjezd u Opatovic nad Labem. Při průjezdu, připomínajícím strategický úprk, obrněnců Stryker a pancéřových terénních vozidel Humvee zde vyvěsili transparent s nápisem „Stop makin' global chaos“ a mávajícím vojákům ukázali prostředníček. Anarchisté tímto způsobem přišli upozornit na permanentní válečný stav, který americká armáda udržuje v zemích, kde Spojené státy prosazují mocenské zájmy ekonomických elit.

„Nesme žádní příznivci ruské rozpínavosti, ani bývalého režimu. Stejně tak nehodláme líbat zadek nejmocnější armády světa. Americká armáda nebojuje za svobodu a demokracii. Je nástrojem k otevírání nových trhů a získávání kontroly nad novými zdroji. Zvláště současná situace na Blízkém východě a v severní Africe, kde se silám NATO pod vedením USA nepodařilo zabezpečit investice a rozpoutali v těchto regionech chaos, vybízí k protestu. Nejedná se

Opatovice nad Labem

o ojedinělé průšvihy spojenců. Vzpomeňme například na intervenci do bývalé Jugoslávie nebo na Afghánistán. Tohle se nesmí stát naším jménem!“ popsala události Viktorie Svobodová.

Protesty začaly už den předtím demonstrací v Praze. Při nedělním vjezdu kolony na území ČR probíhaly na všech trasách, například v Náchodě, Harrachově a Bohumíně. Není divu, že podél tras a na všech mostech hlídkovala vojenská i státní policie, aby přihlížející odradila od radikální ventilace hněvu.

Anarchistická federace při této příležitosti připravila také několik nových antimilitaristických plakátů, které si mohl na jejím webu kdokoliv stáhnout a vylepovat.

KLINIKA V OHROŽENÍ

Kolektiv autonomního sociálního centra Klinika a jeho příznivci reagovali na záměr vlády projednat ukončení privatizace budovy Jeseňova 60, kde se centrum nachází. Rozhodnutí vlády v tomto směru by totiž znamenalo rychlé převedení domu na Generální inspekci bezpečnostních složek (GIBS), která chce mermomocí budovu získat, a okamžité ukončení nájemní smlouvy a zánik prostoru Kliniky, a to i navzdory tomu, že GIBS na zahájení rekonstrukce nemá peníze a budova by další roky zůstala prázdná.

Ve středu 8. dubna se tedy před Strakovou akademií, která slouží jako úřad vlády, sešlo skoro 200 lidí, aby vyjádřili autonomnímu sociálnímu centru svou podporu a dali vládě najevo, že nechtějí na Žižkově další kancelářský objekt, zatímco by mělo zaniknout unikátní místo s potenciálem rozvoje místního kulturního a komunitního dění. Hlukem se nešetřilo, nechyběly píšťalky, řehačka či bubny samba bandu. Příjezd ke Strakově akademii lemovaly transparenty „Klinika“, „Každé město potřebuje svoji Kliniku“, „Ve službách naší Kliniky“, „Z kanclů do ulic!“, „Na Kliniku patří život, kultura a občanská komunita“, „Zelená Klinice“ a „Klinika žije, boj pokračuje“. Přímou na místě pak vznikl velký transparent „Nechci se stěhovat“. Lidé mohli stát jen na chodnících, jelikož prostranství před budovou bylo obehnané policejními zábrany, a na to, aby nám nemohla být vláda ukradená, pečlivě dohlížely všetečné kamery monitorovacího zovu.

Akce byla ukončena až za tmy proslovem členky kolektivu Kliniky, která zopakovala, proč Žižkov místo GIBSu potřebuje autonomní sociální centrum. Ministři, kteří přijížděli na večerní jednání vlády, akci ignorovali. Poté, co jedna z vládních limuzín nemohla kvůli demonstrantům projet, vjížděla další auta zadním vchodem. Vláda nakonec v noci na čtvrtek návrh ministerstva financí na zastavení privatizace objektu schválila.

Klinika však nesložila ruce do klína: „Odmítáme chování státu, který hází klacky pod nohy občanským iniciativám s širokou podporou veřejnosti.“ Na pondělí 13. dubna svotlala tisko-

Praha

vou konferenci následovanou sousedským shromážděním a veřejným plénem. Zároveň kolektiv Kliniky absolvoval další jednání. Na jednom z nich nabídl ÚZSVM dodatek ke stávající smlouvě, který by centru umožnil setrvat v objektu i po převodu na GIBS, jelikož ten by jinak musel vynakládat nemalé prostředky na hlídání objektu. I tak se aktivisté a aktivistky z Kliniky nevzdávají naděje, že by autonomní centrum mělo trvalejší charakter.

CIBULKA V OHROŽENÍ

Poslední akcí na squatu Cibulka, která se ještě nenesla ve znamení bezprostředního nebezpečí evikce, byl „Festival soukromého vlastnictví“, jenž se konal 26.-27. března. V průběhu těchto tří dnů si návštěvníci mohli vyslechnout hudební interprety různých žánrů či autorská čtení, podívat se na dvě divadelní představení a performanci nebo se zapojit do workshopů romštiny pro začátečníky či sváření, a byl tu i program dětí.

Následně 1. dubna majitel usedlosti Cibulka vypověděl squaterům dohodu o spolupráci. Aby bylo zřejmé, že nejde o aprílový žert, o den později, 2. dubna, vyslal na průzkum svého zástupce v doprovodu goril z bezpečnostní agentury. Cibulka vyhlásila „stav ohrožení“. Na její podporu bylo přesunuto několik kulturních akcí mezi její zdi. 6. dubna zde proběhl hudební „Večer pro Cibulku“ a 17. dubna recitační akce „Poezie pro Cibulku“. Ve dnech 2. a 3. května se pak konal „Akční víkend na Cibulce“, kde opět nechyběly hudba a autorská čtení, byla připravena promítání k tématům squatingu a války, diskuse o aktivismu a o solidárních sítích a workshopy recyklace, sebeobranu či cykloklidna.

Podpory se Cibulce dostalo i v jiných městech, například v Plzni anarchisté vyvěsili transparent „Nechte Cibulku žít!“.

Plzeň

Existence

je anarchistická revue, která vycházela nejprve v letech 1998-2002 a znovuobnovena byla počátkem roku 2010. Vydává ji Anarchistická federace (AF, dříve ČSAF) coby čtvrtletník o rozsahu 40 stran. Proč tištěné médium v době internetu? Každý prostě nemá rád čtení delších textů z monitorů a navíc tištěný text nemíží tak rychle jako ten ve virtuálním světě. I tak je ale každé číslo po svém vydání ihned dostupné

i zdarma ke stažení na webu federace. Existence má za cíl přinášet informace o dění v rámci domácího antiautoritářského hnutí, zprostředkovat teoretické texty, ale i praktickou inspiraci. Každé číslo je z nemalé části věnováno jednomu hlavnímu tématu, na které se snažíme mimo jiné nahlédnout z anarchistické perspektivy. Tento časopis je určen zejména do řad antiautoritářského hnutí, ale snažíme se, aby dokázal oslovit či něčím zaujmout i ty, kteří s anarchistickými myšlenkami přišli do styku jen okrajově.

V pondělí 4. května se začala „stahovat mračna“. Obyvatelé usedlosti dostali od majitele ultimátum, aby do pěti odpoledne opustili objekt. Okamžitě byla zveřejněna výzva k obraně squatu. Na jejím základě se zde odpoledne sešlo skoro 40 lidí, což ten den majitele odradilo od jakékoli akce.

Následující den si před branou Cibulky rozbili ležení čtyři majitelem najatí muži v maskáčích a kuklách, s noži a plynovými pistolemi za pasem, aby bránili komukoli ve vstupu do objektu. Další den, 6. května, došlo na policejní evikci Cibulky.

SOLIDARITA S YARMOUKEM

Na pátek 17. dubna svolal Palestinský klub v ČR ve spolupráci s českou skupinou Mezinárodního hnutí solidarity menší solidární akci s palestinským uprchlickým táborem Yarmouk v syrském Damašku a s palestinskými zajatci, a to v den, který připadá na Den vězňů. Akce proběhla v podvečer v Praze na Václavském náměstí.

FESTIVAL SOLIDARITY

Pracovní skupiny asociace Alerta uspořádaly v sobotu 25. dubna akci nazvanou Festival solidarity a namířenou proti restauraci Řízkárna, jejíž majitel je známý nevyplácením mezd zaměstnancům a jejich šikanou. Festival navazuje na předchozí akce solidárních sítí s cílem, aby byly vyplaceny dlužné mzdy. Kulturně-protestní akce se zúčastnilo asi 35 lidí. Během odpoledne se tu vystřídalo několik interpretů a zaznělo několik projevů, mimo jiné i od jednoho bývalého zaměstnance Řízkárny. Podávalo se teplé jídlo a další občerstvení, rozdávaly se letáky kolemjdoucím, nechyběly pikety a transparent s tematickými hesly a samozřejmě ani tajní a uniformovaní policisté.

BRNO OPĚT BLOKOVALO

Na Prvního máje bylo v Brně opět živo. Neonacistická Dělnická mládež do moravské metropole svolala demonstraci nazvanou „Evropo, povstaň“, na což zareagovala iniciativa Brno blokuje. Ta se dala dohromady v roce 2011, jak jinak než v rámci blokády náckovského pochodu. Už tenkrát se proti Dělnické straně a jejím pohůnkům sešlo několik tisíc lidí. Letos byla přesila ještě větší. Proti necelé dvoustovce nácků se sešly téměř 2000 lidí. Blokády se zúčastnilo kromě radikálních antifašistů a antifašistek, anarchistů a anarchistek široké spektrum lidí z nejrůznějších nevládek a neziskového sektoru, dále obyvatelé sociálně vyloučených lokalit, kolem kterých pochod šel, a svoji polívčičku si samozřejmě přihlíželi také místní politici. Dění svým ostřížím zrakem sledovalo také zhruba 600 policistů, kteří měli k dispozici i vodní dělo a dva vrtulníky.

Náckové i účastníci blokády se začali scházet kolem druhé hodiny. Na náměstí Svobody si mladí „dělníci“ vyslechli několik projevů, mimo jiné i od předsedy DSSS Vandase, a poté se vydali na svůj marš. V tu chvíli však již jejich původní trasu blokovaly dvě tisícovky lidí, kteří dávali náckům hlasitě najevo, že v Brně nemají co dělat. Vzhledem k neschopnosti policie

Brno

a rychlým přesunům blokujících museli „dělníci“ svoji trasu několikrát měnit, zastavovat a čekat, až jim fízlové vyčistí cestu. Nejdéle pak stáli na Moravském náměstí, kde došlo k potyčkám blokujících s policií. Ta nejprve odstranila zhruba 50 lidí, kteří zasahující policii předběhli a posedali si přímo před čelo průvodu. Mezitím se na místo dostalo několik stovek dalších účastníků blokády, kteří „ucpali“ křižovatku ulic Lidická a Koliště. Tento dav začala policie postupně vytlačovat a došlo i na použití obušků a slzného plynu. Trvalo několik desítek minut, než mohli příznivci Dělnické strany pokračovat dál, a do cíle jejich průvodu, tedy zpět na náměstí Svobody došli po více než dvou hodinách. I zde je čekalo několik desítek odpůrců, kterým se na místo podařilo i přes policejní opatření dostat. Zadrženi účastníci blokády byli ihned propuštěni a podle policie je čeká přestupkové řízení za neuposlechnutí výzvy k rozpuštění nepovoleného shromáždění.

Je pěkné vidět, že občanům Brna není lhostejné, kdo pochoduje jejich městem, a že umí dát hlasitě najevo svoji nelibost s aktivitami neonacistů. Desetinásobná přesila blokujících svědčí současně i o tom, že náckům v Brně pšenka prostě nepokvete.

PODPORA STÍHANÝM AKTIVISTŮM

Po policejním zátahu z 28. dubna, nazvaném jeho strůjci „operace Fénix“, byla na tři lidi uvalena vazba. Na jejich podporu se konalo začátkem května několik menších akcí.

V neděli 3. května se po osmé hodině večer sešlo v Praze na Národní třídě šest lidí, kteří se s transparentem „Solidaritou proti perzekuci anarchistů a anarchistek“ přesunuli před nechvalně proslulou policejní budovu v Bartolomějské ulici, kde se snažili dělat co největší hluk. Podobná akce byla zopakována i následující den.

V neděli 10. května se zas skupinka lidí se zmíněným transparentem sešla pod okny vazební věznice Praha-Ruzyně, kde předpokládali, že jsou stíhaní aktivisté drzeni. Po vyslovení několika proklamací nasprejoval na zeď věznice jeden z přítomných nápisy „Touhu po svobodě represe nezastaví“ a „Smrt státu“. Je s podivem, že ačkoliv šlo o akci jen několika málo lidí, byla pozvánka na ni pod pojmenováním „Den hněvu“ prezentována coby výzva „českých anarchistů a anarchistek“.

PROTI EVIKCI CIBULKY

Někdy se zdá, že policie pracuje velmi pomalu a líknavě a na podaná trestní oznámení reaguje až po delší době. Jinak tomu je ale v případě politicky angažovaného squatingu. Večer 5. května podal majitel usedlosti Cibulka trestní oznámení na její obyvatele kvůli „neoprávněnému užívání nemovitosti“, a již druhý den, 6. května ráno bylo před budovou nastoupeno na 130 policistů v „plné polní“, podpořených vodním dělem a seznamem osob, které zde trvale pobývají. Oblast spolu s přilehlými ulicemi opáskovali a začali s ultimáty ohledně opuštění budovy. Nakonec policie zadržela 12 obyvatel Cibulky, z čehož čtyři poslední vzdorovali tím, že vylezli do věžičky usedlosti. Poté, co byl zlomen poslední symbolický vzdor, zajel anton se zadržnými na dvůr a z jejich křiku se dalo domýšlet, jaké zákroky na nich asi policisté skrytí před zraky ostatních provádějí. Pro dva squatery a jednu squaterku následně musela přijet záchranka a odvézt je do nemocnice k ošetření.

Se začátkem policejních manévřů se rychle rozšířila zpráva o tom, co se děje, společně s výzvou, aby každý, kdo má možnost, přišel podpořit napadené squatery. Brzy se zde obje-

vil 30 až 40 lidí, které nechtěla policie zprvu do parku před Cibulkou vůbec pustit. Přítomní vyčkávali, co se bude dít, po převozu zadržovaných na policejní služebny se vydali vyjádřit jim svou solidaritu před fízlarňou v Butovicích a na Smíchově.

Anarchistická federace vydala obratem krátké prohlášení: „Vyjadřujeme solidaritu squatérům a squaterkám z pražské Cibulky, kteří dnes čelí evikci. Policie ČR se opět chopila své oblíbené role ochranky spekulantů s nemovitostmi. Její početní nasazení je obdivuhodné s ohledem na nulovou společenskou nebezpečnost squatingu. Připomeňme, že vlastník objektu se o něj dlouhé roky nestará. Ziskal ho „za hubičku“ a následně se ho snažil prodat za těžké miliony. Jen díky squatérům budova dosud nespadla. Nyní má chátrat dál. Evikci chápeme jako projev zvlé režimu a policie, která ochotně kmitá podle jeho požadavků. Stojíme společně se squatery proti pendrekům policie a bezohlednosti spekulantů. Chceme město, jehož smyslem je život jeho obyvatel, nikoliv zisk vlastníků. Ať domy slouží svému účelu.“

RYCHLOSOD A RYCHLODEMONSTRACE

Po manévrech, které předvedla policie na Cibulce při její evikci, zjevně potřebovala rychle „vyrobit“ alespoň jednoho obětího beránka, jehož odsouzení by celou tuto monstrakci legitimizovalo. Dal se tedy očekávat „krátký proces“ za snahu bránit ducha místa, tedy slovy zákona za „neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru“. Rychlosoud s jediným stále zadržovaným squaterem měl proběhnout 8. května.

Ve čtvrtek 7. května se objevila výzva, aby mu lidé dorazili ještě týž večer vyjádřit podporu během společné akce, a to od osmi večer před hotelem Corinthia vedle zastávky metra Vyšehrad.

Rychlosoud se zadrženým squaterem byl ale (možná z obavy ze solidárních akcí) ještě více urychlen a jeho termín určen na čtvrtek od 14.30 na náměstí Kinských. Večerní akce však zrušena nebyla a vedle ní bylo navíc „za pět minut dvanáct“ svoláno solidární shromáždění před soudem. Toho se zúčastnilo na 50 lidí a vytvářením hluku dávali najevo souzenému squaterovi svou přítomnost. Tomu totiž hrozilo jeden a půl roku podmíněně a vyhoštění. Nakonec od rychlosodu odešel s trestem dvou měsíců odnětí svobody podmíněně, proti čemuž se ihned odvolal.

Praha

Večerní akce začala podle plánu, jen místo vyjádření solidarity se zadržovaným squaterem se z ní stal protest proti evikci usedlosti Cibulka a zazněl i požadavek na její vyvlastnění. Na pražském Vyšehradě se sešlo 100 až 150 lidí, což je vzhledem k tomu, že akce byla svolána tentýž den, neuvěřitelný počet svědčící o tom, že se autonomní projekty, jako byla právě Cibulka, těší nemalé podpoře. Od hotelu Corinthia se demonstranti přesunuli ke Krajskému ředitelství policie hlavního města Prahy, kde bylo přečteno krátké prohlášení. Následně se přítomní vydali na pochod kolem chrámu

ochránců kapitalistického práva a pořádku, přičemž všemožně hlucheli, a to i za použití „batohového soundsystému“.

Po okružní procházce se čekalo na soumrak, jenž byl potřeba k tomu, aby se mohlo na fízlárnu začít promítat. Příslušníci „antikontfliktního týmu“ se mezitím snažili s protestujícími diskutovat, ti se k nim ale demonstrativně obraceli zády. Se soumrakem se vynořil projektor a elektrická centrála. K záměru projekce na policejní ředitelství se členové „antikontfliktního týmu“ postavili značně konfliktně a vyslovili mnoho nezapomenutelných bizarních hlášek: „Na to nemusí být žádný zákon, stačí, když vám to policie přikazuje, nakazuje...“ „Já prostě nechci, aby vás tady kluci zmastili...“ „Policie je sice veřejná instituce, ale není k tomu, aby se na ni promítaly nějaké obrázky. Můžete si promítat kdekoliv, ale ne na policejní majetek.“ „Já bych vám to i povolil, ale velitel si to nepřejí.“ Nejagilnější člen „antikontfliktního týmu“ se rozhodl bránit projekci vlastním tělem. Projektor nakonec vzal do rukou jeden z vyšších demonstrantů, zvedl ho nad hlavu, kam už „tlusté sklo“ antikontfliktního těla nedosáhlo, a popošel s ním ještě blíže policejní budově. Projekci na zeď fízlárny se tak povedlo uskutečnit. Policisté se však nevzdávali a pokusili se projekci narušit spuščením blikajících majáků na svých autech. To vyvolalo pobavení demonstrantů a skandování: „Jako malé děti! Jako malé děti!“

OSMÝ MÁJ

Osmý květen je vedle oslavy konce druhé světové války bezesporu dobrou příležitostí připomenout nemilou skutečnost, že fašismus nebyl zcela poražen a je proti němu potřeba neustále bojovat. Této příležitosti se letos chopila i „košicko-prešovská undergroundová kolaborace“ a připravila na tento den v košickém klubu Colosseum bohatý program. Vedle vylechnutí přednášky Iniciativy Ne rasismu! mohli návštěvníci akce „Osmý máj“ zhlédnout film o francouzských antifašistech *Antifa: Chasseurs de Skins*. O hudební část se postaraly kapely Rosa Parks, Mulct a Hledání a vše završila noční „punkotéka“.

ANARCHISTICKÝ KNIŽNÍ FESTIVAL

Třetí ročník pražského anarchistického bookfairu proběhl ve dnech 8.-9. května v prostorách autonomního sociálního centra Kliniky. Smysl této akce její organizátoři vidí následovně: „Festival není ani zdaleka jen prodejní prezentací knih a literatury. Je především místem setkávání, kde můžete tvářit v tvář potkat nejen malé vydavatele a autory, ale i nejrůznější organizace, kolektivy a uskupení z širšího okruhu antiautoritářského hnutí. Místem, kde se lze seznámit s lidmi z masa a kostí a poznat tak organizace a kolektivy jinak než z prohlášení na webových stránkách, místem, kde lze navázat nové vztahy a přátelství, místem, kde lze domlouvat nové projekty a spolupráci.“

Příchod bookfairu na Kliniky byl předznamenán čtvrtou veřejnou brigádou, která byla vyhlášena na středu 6. května a měla mimo jiné připravit prostor pro tuto akci. Samotný festival pak byl odstartován v pátek 8. května krátce po třetí hodině odpolední, a to přednáškou Boba Kuříka a Arnošta Nováka „Revoluce a mnoho tváří autonomie“, která sama o sobě mezi stánky s anarchistickou literaturou přilákala kolem 130 posluchačů. Represivními událostmi posledních dní něco skončilo a je čas řešit otázku, kam se vydáme a jaké jsou pozitivní alternativy. Přednáška tak byla úvodem do připravované série seminářů o autonomii a postautonomii, která si klade za cíl hledat odpovědi na otázku „Kudy dál?“. Opakovaně zazněla poznámka

o scestnosti insurekcionismu ve zdejších prostředích a na závěr nechyběl návrh výzev, které stojí před antiautoritářským hnutím, chce-li se pohout dál. Rozhodně zaznělo mnoho dílčích témat k zamýšlení, a to i v diskusních příspěvcích, kde byla problematizována role intelektuálů přicházejících s novými koncepty.

Páteční podvečer pak patřil hudební produkci v podání italských (Ojne, Discomfort) a českých (Non Nod, I Am Pentagon) kapel.

Sobotní program začal vycházkou (od 10.30) a povídáním (od 12.00), které se vztahovaly k osobě někdejšího žižkovského anarchisty Michaela Káchy (viz samostatný report v tomto čísle *Existence*). Mezitím se na dvoře Kliniky objevily stánky s časopisy, brožurami, knihami a dalšími materiály. Antifašistická akce zde prezentovala knihu *Neviditelné vraždy*, kterou vydala společně s Nakladatelstvím AF. To zas vedle starších věcí lákalo na nové číslo zpravodaje *Zdola*, komiks *Likvidátor ve Španělsku 1937* a brožury *Anarchismus na Kavkaze* a *Michael Kácha (1874-1940)*. Redakční kolektiv časopisu Klíčen se staral zároveň o dětský koutek a mezi „stánkaře“ se zařadily skupiny Anarchistický černý kříž, Iniciativa Ne rasismu! či Kolektivně proti kapitálu, nakladatelství Pravěk a Broken books, infoshop Salé, kulturní čtrnáctideník A2, měsíčník *Plav* a další, ze zahraničí pak dorazili zástupci Crimethlnc či Active distribution.

V přednáškovém bloku pokračoval člen skupiny Kolektivně proti kapitálu a představil praxi tzv. militantního výzkumu, jak ji známe zejména z Itálie 60. let. Následovala přednáška o politických a sociálních aspektech nacionalistického populismu v Polsku, na níž navázala prezentace radikálně-levicové skupiny z Berlína TOP B3rlin o mezinárodní antiautoritářské platformě proti kapitalismu Beyond Europe.

Do té doby probíhal program na dvoře Kliniky, což s možností venkovního občerstvení vytvářelo takřka piknikovou atmosféru. Těsně předtím, než se z nebe snesly první kapky, se podařilo velmi rychle přestěhovat všechny nekryté stánky do místnosti spodního patra Kliniky. I přednášky se přesunuly pod střechem, a to konkrétně představení činnosti a zkušeností polského kolektivu SPINA, který se zabývá poskytováním tréninků zdola organizovaným skupinám, a následně prezentace celosvětové iniciativy Crimethlnc. V té řečnici a řečnice z Česka, Slovinska a Spojených států diskutovali o bojích, které se odehrávají po celém světě, a popisovali anarchistické alternativy k životu v podřízenosti a konfliktu.

Kolem sedmé pak byla v namačkaném sále zahájena moderovaná diskuse na téma více než aktuální: represe vůči antiautoritářskému hnutí a jak jim čelit. Úvodem promluvil několik aktivistů a aktivistek. Squater z čerstvě vyklizené Cibulky tlumočil odhodlání nadále pokračovat ve squaterských aktivitách. Jedna z přítomných aktivistek promluvila o potřebě čelit policejnímu konstruování reality, které označuje nepohodlnou opozici jako extremisty. Další mluvčí představil teorii extremismu a to, čemu slouží, v obecné rovině a uvedl množství příkladů ze sousedního Německa. Redaktor časopisu *A-ko*na přednesl několik poznámek týkajících se mj. pokroku na straně policie či potřeby zamyslet se nad vlastním hnutím, kdy odsoudil

aktivitu tzv. Síť revolučních buněk, pokud bychom připustili její autentickou existenci, coby naprosto bezohlednou vůči zbytku hnutí. Neméně zajímavé bylo zprostředkování zkušeností s perzekucí antiautoritářských aktivit od amerického účastníka debaty, kdy represivní složky v USA zkouší, kam až mohou zajít, a jejichž cílem je hnutí rozdělit a destabilizovat.

Odhadem navštívilo Anarchistický festival knihy 300-400 lidí. Díky tomu, že se mohl odehrávat v prostorách Kliniky, měla celá akce vsutku autonomní a zcela samosprávný charakter.

ZA MĚSTO PRO VŠECHNY

V neděli 17. května se kolem druhé hodiny odpolední začal plnit prostor pod sochou sv. Václava na pražském náměstí, jež nese jeho jméno, lidmi, kteří rozhodně nepřipomínali památkově turistů. Jejich motivace byly jiné - přišli demonstrovat proti evikci usedlosti Cibulka, proti policejním represím a za město pro všechny, tedy město, v němž nerozhodují peníze a zájmy byznysu, nýbrž potřeby jeho obyvatel, mezi které patří zejména dostupné bydlení a autonomní prostory, které si obývající sami spravují a které jsou právě jim v mnoha ohledech ku prospěchu. Lidé vyhnání policií z Cibulky v pozvánce na akci mj. uvedli: „Navzdory tomu, že jsme ztratili místo pro život, navzdory bití, vyhrožování a šikaně i opovržení ze strany policie, úřadů i ‚slušné‘ společnosti zůstáváme svobodní - náš boj pokračuje!“

Na místo dorazily i tři ozvučené vozy, takže ticho nebylo zrovna to, co by přítomné trápiло. Přicházeli další a další lidé, odhadem pět stovek. Po hodině a půl od srazu se akce proměnila v regulérní street party a asi tak 450 demonstrantů a demonstrantek se za dunění hudby vydalo na pochod Prahou v čele s transparentem „Proč je vás tak málo“, který narážel na masivní policejní nasazení proti několika squatterům na Cibulce. Na střeše jednoho z vozů byla připravena obří cibulka a k vidění byly i další transparenty: „Naše složky represivní, nebudte tak agresivní. Vaše represe stejně nic dobrého nepřinesou.“, „Prosím bych 100 těžko oděnců a vodní dělo. Děkuji...“, „ÚAMK - zloději a lháři“, „Vaničku, vrať klíče!“, „Potřebujete stěhovák? Volej 158“, „Nic není zapomenuto, nic není odpuštěno - Milada“ či „Všechnu moc imaginaci“. Odhodlání pokračovat ve squaterských aktivitách symbolizovaly modely pákových kleští.

Průvod se vydal k hlavnímu nádraží, kde ve Washingtonově ulici zastavil u budovy, která byla při jedné z dřívějších demonstrativních akcí squaterů obsazena, téměř okamžitě vyklizená policií a dodnes je nevyužívaná. Poté se šlo přes Masarykovo nádraží a náměstí Republiky na druhou stranu řeky. V Bubenské ulici se průvod znovu na chvíli zastavil před dlouhodobě prázdným domem, který byl před pár lety na hodinu obsazen během DIY karnevalu. Poté lidé zamířili přes most do Troje a zakotvili na parkovišti u mostu Barikádníků, na dohled od stále chátrající vily Milada, kterou před lety soukromá ochranka s přispěním policie s velkou slávou dobyla a dobila. Tady pokračovala produkce sound systémů a naživo zahrály kapely Hrobok a Hlinomaz.

FOTBAL PROTI RASISMU

Třetí květnový víkend se konal tradiční fotbal proti rasismu ve Věžnici u Jihlavy. Letošní ročník sportovního turnaje se nevyhraňoval jen obecně proti rasismu, ale také proti anticiganismu, upozorňoval na kauzu prasečáku na místě bývalého romského koncentráku v Letech u Písku. Kromě toho organizátoři připomněli tzv. hilsneriádu, která vypukla po vraždě Anežky Hrzůvové, k níž došlo v nedaleké Polně.

V turnaji nechyběli ani zástupci a zástupkyně Anarchistické federace, kteří utvořili tým Veteráni revoluce. I přes kvalitní výkon se jim bohužel nepodařilo postoupit ze skupiny. Nezoufali ale, protože pak aspoň mohli naplnit fandit ostatním týmům nebo se věnovat dalšímu programu víkendového setkání.

Jako každý rok totiž nešlo jen o sport - kromě fotbalového turnaje se mohli návštěvníci na workshopu Žen bez domova dozvědět, jak přežít na ulici, nebo si poslechnout přednášku kolektivu Crimethinc. s názvem Změnit vše. Spolek Ženy bez domova připravil kromě přednášky i divadelní představení a nechyběly ani večerní koncerty za účasti mnoha interpretů.

KULTUROU PROTI (Z)CHÁTRÁNÍ

Brněnský kolektiv Kulturou proti chátrání, který se snaží v centru Brna v opuštěných a chátrajících městských budovách vybudovat autonomní sociální a kulturní centrum, uspořádá 23. května happening nazvaný „Kulturou proti (z)chátrání aneb nenechte to spadnout!“. Cílem akce bylo poukázat na dlouhé byrokraticko-administrativní obstrukce (žádost kolektivu byla na město podána již v únoru loňského roku) a rychle se zhoršující stav budov. Současně chtěl kolektiv upozornit na skutečnost, že přímo v centru Brna existuje řada nevyužívaných opuštěných prostor vlastněných městem, které postupně chátrají, a přitom je patrné, že v Brně chybí dostatek volně dostupných míst, která by poskytovala zázemí místním iniciativám, obyvatelům či mladým umělcům.

Happening se uskutečnil právě v areálu, ve kterém chce kolektiv KpCH autonomní centrum vybudovat. Celá akce začala již dopoledne, kdy se sešli členové kolektivu a několik dobrovolníků a dobrovolnic, kteří pokračovali v úklidu celého areálu. Ten započal již několik týdnů před samotným happeningem a vyvrcholil právě v sobotu. Z areálu byl vyvezen velký kontejner plný odpadků a nespočet pytlů. Ruku k dílu přiložili i squatři, kteří areál již od zimy nelegálně obývají.

Opuštěný areál na Vlhké v sobotu oživil koncert několika místních kapel, umělecké workshopy, kurz zahradičení, při kterém si mohli návštěvníci zasadit květiny do květináče a následně jimi vyzdobit samotný areál. Uspořádal se zde i freemarket, děti se mohly zabavit v dětském koutku a v jedné z opuštěných stodol proběhl graffiti jam. I přes nepříznivé počasí na akci dorazilo zhruba 300 návštěvníků, kteří dali najevo, že jim není lhostejný stav chátrajících budov v Brně.

VZKAZ PŘES ZDI VĚZENÍ

Na sobotu 6. června byla před vazební věznicí v Praze na Pankráci svolána solidární demonstrace s anarchisty uvězněnými v rámci operace Fénix. Byla jednou z dalších akcí na podporu stíháných, kam patří mj. kolektivní psaní dopisů či podpůrné akce v zahraničí (naposledy ve Stockholmu), nehledě na podnět adresovaný Městskému státnímu zastupitelství v Praze a Generální inspekci bezpečnostních sborů, který podepsaly desítky „osobností“.

Na Pankráci se v horkém podvečeru sešlo na padesát lidí, které ze tří stran pilně natáčeli

„tajní“ policisté. V 18.30 se vydali před hlavní vjezd do věznic, kde byl přečten projev. V něm bylo řečeno, že operace Fénix by se dala oprávněně považovat za směšnou, kdyby během ní ovšem nezůstalo několik lidí za mřížemi. Nevěříme v policejní složky, jelikož ty jsou tu s celou svojí výzbrojí, technikou a metodami mimo jiné proto, aby nás mohly účinně šikanovat. Věznění aktivisté mají naši plnou podporu. Po proslovu došlo na skandování: „*Touhu po svobodě represe nezastaví!*“

Mezitím byly přítomným rozdány letáky s krátkým dopisem vězněného Petra, v němž děkuje za podporu, a s básní „Jaké to je?“, kterou se zpoza mříží, věrný svému pacifistickému postoji, obrací ke svědomí příslušníků represivního aparátu. A jedna z účastnic symbolicky bránila tajným v natáčení.

Následoval krátký přesun s jedním transparentem a za doprovodu „batohového sound systému“, z něž se linuly písně kapely VAP, ve které Petr zpíval. U boční strany věznic, odkud bylo dobře vidět do zamřížovaných oken, se pak ozýval mohutný rámus vyluzovaný píšťalkami a skandování „*Naši zbrani je solidarity!*“. To vše ještě podpořila hlasitá hudba z přistavené dodávky. Po dvaceti minutách rámušení se přítomní vydali městem k ruzyňské věznicí, kde byl zadržován Petr.

Na Ruzyňi se po nějaké době sešel přibližně stejný počet demonstrantů, a přibyl další transparent „*1. český terorista = operace Fénix!*“. Opět se skandovalo a pouštěla se hudba z auta. Po půl hodině lidé obešli celý areál věznic za doprovodu „batohového sound systému“. Na jednom z dobře viditelných míst se udělala zastávka a opět se skandovalo. Z oken mávali vězni, avšak okna Petrovy cely vedou do vnitrobloku, takže akcí na svou podporu nemohli vidět. Pak se demonstranti vrátili před vchod, pouštěla se hudba a skandovalo se. Po deváté hodině večer akce končila, podle policie zřejmě pomalu, a tak neopomenulo zopakovat varování, ať „*účastníci neohlášeného shromáždění opustí toto místo, jinak bude použito policejní síly!*“.

BENEFICE, PŘEDNÁŠKY, PROMÍTÁNÍ...

Vedle výše (či jinde v této *Existenci*) zmíněných proběhly od uzávěrky minulého čísla ještě další akce, a to především osvětového charakteru. Jako obvykle jsme se pokusili o jejich přehled, i když s vědomím toho, že nejde zdaleka o všechny:

Přednášky, workshopy, diskuse: Squaterské možnosti v Mostě (2. 4., Most); Druhé sousedské dopoledne na Klinice (4. 4., Praha); Botivie - boj o vodu v Cachabambě v r. 2000 (7. 4., Praha); Presentace Kaunas Karnival (8. 4., Praha); Antifašismus v Rusku (8. 4., Brno); Umění na Klinice (9. 4., Praha); Prezentace publikace Proletářské povstání na Ukrajině 1918-1921 (9. 4., Most); Setkání potravinového družstva Ziskoff (13. 4., Praha); Klinika. Co dál? (13. 4., Praha); Kolumbie - boj o zmo v Campoalegre v r. 2011 (14. 4., Praha); Dimitrios Roussopoulos - The Right to the City (14. 4., Praha); Komentované čtení: Občanská neposlušnost (15. 4., Praha); workshop sítotisku (16. 4., Brno); Beseda o MHD: Jak jezdit načerno (20. 4., Praha); Jak vlastně fungují drogy? (20. 4., Praha); přednáška Vita Janečka (20. 4., Praha); Patří urán do Košic? (21. 4. Košice); seminář Georgy Bagdasarova (21. 4., Praha); přednáška Miloše Vojtěchovského, Kryštofa Peška a Matěje Strnada (21. 4., Praha); Workshop tvorby šablon (22. 4., Praha); Metody výcviku psů bez používání trestů (22. 4., Praha); Prezentace projektu Živá vila (22. 4., Praha); Otevřené setkání k plánované sousedské slavnosti (23. 4., Most); Ničení obrazů (24. 4., Praha); Komentovaná prohlídka Přívozu (25. 4., Ostrava); Workshop svaření (25. 4., Praha); Přírodní pohřebnictví (27. 4., Praha); Komentované čtení poezie Emily Dickinson (29. 4., Praha); Indie - svět jako

iluze pro pobavení bohů (30. 4., Praha); Výchvácí workshop s Kundy Crew (2. 5., Praha); Jak působí chemické látky na mozek (4. 5., Praha); Mobilizační večer k blokáde prasečí farmy v Letech (5. 5., Praha); O autonomním sociálním centru Klinika (8. 5., Praha); Maskulinita a feminita v české populární kultuře pozdního státního socialismu a postsocialismu (11. 5., Praha); Změň vše: Anarchistická výzva (11. 5. Bratislava; 12. 5. Brno; 13. 5. Orlová; 14. 5. Olomouc; 17. 5. Most); Autorské čtení: Jáchym Topol - Trnová dívka (14. 5., Praha); La škola na Klinice (15. 5., Praha); Sousedské setkání u Cibulky (16. 5., Praha); Vojna a Mier (19. 5., Košice); O čem se v genderu nemluví? (19. 5., Praha); Kam kráčíš, Filozofická fakulta UK? (19. 5., Praha); Workshop: Reprobát nebo domácí zesilovač (20. 5., Praha); Moderní identifikace a evidence osob a občanský status (20. 5., Praha); Activismos Nómadas (25. 5., Praha); Co je to psychóza, odkud se vzala a jak se léčí (25. 5., Praha); Jak oživit prázdné domy? (27. 5., Olomouc); Squating jako řešení (27. 5., Praha); Urban Social Movements and the Night (27. 5., Praha); Dopisování vězněným kamarádům (27. 5., 9. a 23. 6., Praha); Autorský večer undergroundového DIY sdružení Pravěk (2. 6., Praha); Filozofie autonomie: revoluční Castoriadis vs. neoliberalní Kant (2. 6. Praha); Vegánstvo doma aj na cestách (2. 6., Košice); Terorizmus (3. a 10. 6., Košice); Ako na umenie vo verejnom priestore? (5. 6., Košice); Squaty, sociální centra a obsazená pracoviště (9. 6., Praha); Mobilizační večer Solis (10. 6., Praha); Odcizený dům: Jak si ekonomické elity přivlastnily moderní architekturu? (16. 6., Praha); O depresi (17. 6., Praha); O čem se v genderu nemluví II. (18. 6., Praha); III. sousedská slavnost na Klinice (20. 6., Praha); Zájezdová - inšpirácia k slobodnému životu (23. 6., Košice); Veřejný prostor a co se s ním děje (23. 6., Praha); Český obchod se zbraněmi (26. 6., Praha).

Benefiční akce (koncerty, večery, bazary...): 1. 4. na Fotbal proti rasismu (Brno); 4. 4. pro Nakladatelství AF (Hradec Králové); 5. 4. na Fotbal proti rasismu (Praha); 10. 4. pro Umění doprovázet (Praha); 12. 4. pro Kliniku (Praha); 16. 4. na veganské hody (Brno); 18. 4. prodej knih pro FNB (Plzeň); 18. 4. pro VeganFest a útulek Max (Brno); 19. 4. pro Svobodnou knihovnu (Praha); 22. 4. pro undergroundové nakladatelství Pravěk (Praha); 24. 4. pro VeganFest a útulek Tibet (Brno); 20. 5. pro INR (Praha); 16. 5. pro FNB (Pardubice); 20. 5. pro FNB-Plzeň (Plzeň); 21. 5. na Anarchistický černý kříž (Praha); 22. 5. pro Toulavé tlapy (Praha); 23. 5. pro FNB Olomouc a útulek Srbsce (Prostějov); 23. 5. pro Živou vilu (Prachatice); 24. 5. pro UG sdružení Pravěk a Archiv česko-slovenských subkultur (Praha); 13. 6. pro komunitní centrum Cesta (Praha); 27. 6. pro ABC (Plzeň).

Promítací večery: Praha (16x), Orlová (2x), Košice (2x).

Veganské akce: Veganský společenský večer (10. 4., Brno); Obědy na Salé (každý čtvrtek od 9. dubna, Praha); Vege Najt III (11. 4., Uherský Brod); Veganský piknik ve Stromovce (19. 4., Praha); Veganská večere (24. 4., Orlová); Veganská nezabíjačka (26. 4., Liberec); Veganská večere bylinková (26. 4., Hradec Králové); Veganská večere (29. 4., Olomouc); Veganské hody (30. 5., Brno); Veganská grilovačka (31. 5., Hradec Králové); 7. ročník pochodu za práva zvířat Veggie Parade 2015 (20. 6., Praha).

Ostatní akce: Pravidelné či příležitostné rozdávání jídla potřebným kolektivem anarchistické iniciativy FNB v Praze, Mostě, Plzni, Ústí nad Labem, Karlových Varech, Děčíně, Hradci Králové, Liberci, Pardubicích, Banské Bystrici a dalších městech. Komunitní večery v infocentru Salé. Dětská dopoledne a další akce (např. 13. 4. dočasná bezpečnostní zóna) v mosteckém komunitním centru Ateneo. Autonomní sociální centrum Klinika dalo prostor několika divadelním představením ve dnech 3. 5. a 21.-24. 5. A mj. se sportovalo v Nosišlavi při nohejbalovém turnaji s hudbou a promítáním. 8. 5. v Bratislavě během 5. ročníku fotbalového turnaje United Colours of Football a 16. 5. na pražském Strahově na 11. ročníku turnaje v malé kopané Love Football Hate Racism.

HOP HOP HOP, TTIP STOP!

Reportáž z pražské demonstrace proti přijetí dohody TTIP

V SOBOTU 18. DUBNA SE V EVROPĚ A V SPOJENÝCH STÁTECH KONALY AKCE ODMÍTÁJÍCÍ TRANSATLANTICKOU SMLOUVU O INVESTICÍCH, ZNÁMOU JAKO TTIP.

Dohromady jich proběhlo asi 750, z toho jen v Německu na 230. Padesát tisíc lidí demonstrovalo v Madridu, dvacet tisíc v Mnichově, deset tisíc ve Vídni. Protesty se konaly i v Asii kvůli obdobné smlouvě týkající se pacifického prostoru. V Česku proběhla nejviditelnější (nikoli však pro mnohá mainstreamová média) akce v Praze, kam ji v rámci mezinárodního akčního dne svolala platforma STOP TTIP. Dorazilo na ni podle některých odhadů 350 a podle médií a policie (kteří s oblibou počty podhodnocují) dokonce 400 lidí.

Anarchistická federace (AF) přemýšlela, jakým způsobem se zapojit, jelikož bylo od začátku jasné, že k demonstraci se připojí i někteří členové politických stran (piráti, zelení, komunisté a sociální demokraté - ti i přesto, že jejich špičky oficiálně TTIP podporují). Nakonec jsme se rozhodli spojit s Iniciativou Ne rasismu! (INR), která citila stejnou potřebu se k problému vztáhnout a vyjádřit na demonstraci odpor vůči TTIP a kapitalismu vůbec formou antikapitalistického/antiautoritářského bloku. Díky této strategii jsme totiž mohli jasně definovat, jaké jsou naše motivace a cíle, aniž by se rozředily v guláš zastoupených zájmů a názorů. Zároveň jsme tak mohli vyjádřit distanci od kritiky TTIP, která přichází z pozic hájení národních zájmů nebo je součástí prezentace politických stran, které se účastní nebo by se chtěly účastnit parlamentaristické hry. Tato strategie nemá být projevem nějakého elitářství. Naopak si myslíme, že dává možnost zapojit se i těm, kteří nechťejí být spojováni např. s nacionalismem či prokapitalistickými politickými subjekty.

Jelikož jsme se ale nechťejí jen přidat, připravili jsme širší škálu akcí. AF a INR svolaly na 11. dubna do autonomního sociálního centra Klinika „Mobilizační večer“. Asi dvacítku lidí tu vyslechla referát o tom, co je TTIP a proč je to špatné, v čem je nebezpečí navrhovaných arbitráží a proč organizujeme antikapitalistický blok na demonstraci proti TTIP. Druhá část večera byla věnována diskusi. Dotazy směřovaly hlavně k tomu, jak dostat problematiku TTIP více do povědomí veřejnosti a jak to vypadá s odporem ve zbytku Evropy. Na 16. dubna byl svolán opět na Kliniku workshop na výrobu transparentů a piktetů na demonstraci.

Sraz antikapitalistického bloku se konal na Klinice, kam od půl jedné přicházely desítky lidí, aby připravili vše potřebné. Jak bylo avizováno, jednotlivými prvky bloku se staly růžové šátky a barevné deštníky popsané hesly. Mezitím se na smíchovském náměstí 14. října připravovalo pódium a ozvučení pro řečníky a stánky zapojených subjektů. Nechybělo ani improvizované distro Nakladatelství AF. Po druhé hodině se začalo s proslovem. Během toho se už blížil sedmdesátičlenný základ antikapitalistického bloku. Vedle kostela sv. Václava však skupinu zastavuje policie a pro pobavení všech se jeden z policistů táže: „Kdo tomu tady velí?“

Příchod skupiny, za rytmy samba bandu, skandování a kouře barevných dýmovic byl skvěle načasovaný. Po něm totiž přišel na řadu proslov za AF, který připomněl dřívější radikální boje proti Multilaterální dohodě o investicích a nastínil, že pro anarchisty je odpor proti TTIP jen součástí širokého boje proti kapitalismu a za svobodnou a samosprávnou společnost. Po jeho skončení následovalo skandování bloku, k němuž se mezitím připojili antiautoritáři a antiautoritářky, kteří se neúčastnili srazu na Klinice. Zaznělo ještě několik proslovů, které se však již s takovou odezvou zleva (kde stál z pohledu účastníků blok) nesetkaly.

Po prosloveh se začal formovat pochod. Antikapitalistický blok, který tvořil dobrou třetinu účastníků, začínal transparentem INR „Zastavit TTIP nestačí! Zničme kapitalismus, budujme alternativy!“ Před ním jelo auto s ozvučením, jehož prostřednictvím byla čtena krátká vyjádření k TTIP a kapitalismu. Na rozdíl od zbylých částí demonstrace se v rámci bloku skoro po celou dobu skandovalo, např. hesla „Hop hop hop, TTIP stop!“, „Stát, národ, kapitál - nasrat!“, „Antinacionální solidarita“, „Proti státu, kapitálu, za svobodnou samosprávu“, „Kapitalismus na smetišti dějin!“ či „Svět patří lidem, ne kapitálu!“. Nejvíce v pražských ulicích ale rezonovalo obligátní „A - anti - antikapitalista“. Pro přistě by to však chtělo ještě lépe domluvit koordinaci skandování a samba bandu. I když se obojí místy trošku tlouklo, antikapitalistický blok rozhodně neztrácel na dynamice a byl bez diskuse nejživější částí celé demonstrace.

Před příchodem k cíli na Palachovo náměstí nebylo samozřejmě možné ignorovat zde stojící dlouhodobě opuštěný dům. A tak se skandování krátce stočilo i jiným směrem: „Prázdné domy, prázdné hlavy!“

Demonstraci ukončil krátce po čtvrté hodině proslov v angličtině a po rozloučení ze strany pořadatelů skandování zbytku antikapitalistického bloku: „Odpor žije, boj pokračuje!“

Praha

PROTI TTIP A KAPITALISMU

PROSLOV ANARCHISTICKÉ FEDERACE NA DEMONSTRACI 18. DUBNA

Není to poprvé, co v ulicích vystupujeme proti plánu, jehož cílem je v globálním měřítku ještě více upevnit moc nadnárodních korporací. Koncem devadesátých let jsme čelili záměru nadnárodního kapitálu a finančních institucí, které mu vždy hrály do ruky, uzavřít Multilaterální dohodu o investicích, která by jim dovolila ještě neomaleněji kořistit po celém světě bez ohledu na přírodu, společnost, místní komunity a neprivilegované jednotlivce. Proti tomuto záměru se spojila velmi různorodá koalice environmentalistů, anarchistů, odborů, antikapitalistické levice, zemědělců, domorodých obyvatel a dalších. Demonstrovali jsme v Americe, Evropě i Asii u příležitosti summitů globálních elit, abychom jim dali jasně najevo, že s jejich záměry zásadně nesouhlasíme a že jsme pro to schopni něco udělat, minimálně čelit často velmi brutálnímu násilí policejních jednotek, střežících nedotknulost ekonomických a politických polobohů účastnících se summitů.

I když na naší straně byly stovky zraněných a například Carlo Giuliani byl zastřelen policií při protestu proti G8 v Janově, mnohé se nám povedlo. Prvně šlo o propojení mnoha různorodých bojů a lidí, kteří by se jinak asi těžko setkali. Přípravovaná multilaterální dohoda a praxe finančních institucí, jako byly Světová banka a Mezinárodní měnový fond, pro ně ale znamenali společné ohrožení, kterému se rozhodli také společně čelit. Nejenže se nám podařilo mnohé summity vážně narušit, ale bylo dosaženo i toho, že Multilaterální dohoda o investicích byla uložena k ledu. Slibně nastartované alterglobalizační hnutí však nepřežilo represivní a militaristickou štvanci, která se rozběhla po 11. září.

Kapitalistický systém se v roce 2008 dostal do velké krize. Na její zdlouhání byly použity veřejné prostředky ve prospěch krachujících bank, jejichž manažeři si přesto přidělovali neuvěřitelné odměny. Receptem na krizi se stalo vytloukání klínu klínem. Kde se společnost hroutila kvůli škrtům, bylo naordinováno ještě větší škrtání. Kapital se odkryl jako saň, která chce žrát, ber kde ber. Politické elity jsou tu pak proto, aby mu umetly cestu. Jedním z jejich košťat se má stát také Transatlantická dohoda o investicích, známá pod zkratkou TTIP. Tohle koště má odměst kapitálu z cesty bariéry, kterými jsou například předpisy v oblastech pracovního práva, ochrana přírody či spotřebitelů. Tohle koště má odměst z cesty poslední zbytky sociálního státu a z národních států udělat už jen represivní strážce zájmů kapitálu.

Naše loajalita je vyžadována procesem rozbíhající se militarizace a novým soupeřením mocenských bloků a naše frustrace kanalizována roznečováním nenávisti vůči menšinám a těm nejchudším, kteří se jednak nedokážou bránit a zároveň pro kapitál nejsou užiteční ani jako lidské zdroje, ani jako konzumenti. Nepřikláníme se k žádnému mocenskému bloku, které se od sebe příliš nelíší, i když jejich obhájci mají plné huby keců o jakýchsi hodnotách, které jsou v důsledku více než pochybné. Nehájíme žádné národní zájmy, protože vítězství není to, že na nás ti, kteří těží z naší práce, mluví stejnou řečí. Netoužíme ani po návratu sociálních jistot minulého režimu na úkor naší svobodné vůle řídit si sami své životy.

Boj proti TTIP je pro nás jedním z článků na dlouhé cestě ke svobodné a samosprávné společnosti, kde principy vlastní současnému režimu, jako je honba za ziskem, vykořisťování, autoritářství a sobecká konkurence, budou oprávněně považovány za deviantní.

I. MÁJ: VÁLKU VÁLCE!

Reportáž z anarchického Prvního máje v Praze

ANI LETOS NEOPOMNĚLI ANARCHISTÉ A ANARCHISTKY PŘIPOMENOUT TRADICI I. MÁJE. JAK ZAZNĚLO V JEDNOM Z PROSLVŮ: „JE PRO NÁS VHDNOU PŘÍLEŽITOSTÍ PŘIPOMENOUT BOJE MINULÉ A ZDŮRAZNIT TY AKTUÁLNÍ.“ NEBYLO TŘEBA MNOHO ROZMÝŠLENÍ, ABY BYL AKTUÁLNÍM TÉMATEM ZVOLEN MILITARISMUS A NÁŠ ODPOR VŮČI NĚMU.

Abychom dodali svému postoji na důrazu, spojili jsme se s aktivisty z ruské organizace Autonomní akce. Naši přátelé v Rusku totiž čelí podobnému militaristickému štvání. Naše spolupráce je symbolickým vyjádřením toho, že neuznáváme hranice vojenských a ekonomických bloků, stejně jako je nám cizí rozdělování lidí rasismem a nacionalismem.

Anarchistický První máj začal na tradičním místě s tímto dnem spojeným - na Střeleckém ostrově. Právě zde se konalo první shromáždění při této příležitosti, a to v roce 1890.

Již před jednou hodinou se začínali scházet první lidé a jak postupně přicházeli další, začali anarchisté a anarchistky početně převyšovat přítomné desítky tajných policistů a policistek. Nakonec se nás sešlo asi 300, což byl mimo jiné vzkaz přítomným Bretschneiderům, že jejich represivní snažení se minulo účinkem, pokud jde o zastrášení lidí hájících principy svobody a samosprávy proti státu a kapitalismu. Někteří dorazili i se svými ratolestmi, což zas podtrhlo fakt, že anarchismus opravdu není jen myšlenka pro nevybouřenou mládež, ale postoj, jenž je na věku zcela nezávislý.

Na místě bylo k dispozici distro Nakladatelství Anarchistické federace a rozdávalo se čerstvé číslo anarchického zpravodaje *Zdola*, které se stejně jako demonstrace věnuje tématu militarismu. Začátek akce zpříjemnily písničky folkaře, jenž už se také pomalu zařadil k tradici anarchických Prvních májů. Tentokrát ale využil i svou znalost ruštiny, což velmi potěšilo přítomné aktivisty a aktivistky z Ruska.

Z ochozu schodiště zaznělo několik projevů. Úvodní reflektoval pár dní starou razii namířenou proti anarchickému hnutí. Proslav AF připomněl tradici Prvního máje: „Požadavek důstojnějších pracovních podmínek a spravedli-

vého rozdělování společenského bohatství je i po sto dvaceti letech na pořadu dne. Obzvláště v době, kdy kvapným tempem postupuje prekarizace práce a znovu ztrácíme zdánlivě samozřejmá dílčí zlepšení stále nerovných vztahů mezi neprivilegovanými a elitami. Znovu čelíme například pokusům kriminalizovat právo na stávkou, přestože se zdá, že dnešní neprivilegovaní ho už ani nejsou schopni využít.“ Dále hovořil o souvislostech militarizace společnosti a vyjádřil internacionalistické stanovisko anarchistů: „Nehlásíme se ani k jedné straně, kde je jeden za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet. Nebudeme nenávidět obyčejné Američany. Nebudeme nenávidět ani obyčejné Rusy. Náš hněv směřuje k mocným, kteří těm ostatním šlapou na krk, aby z nich vymáčkli, co se ještě vymáčkne. Naše sympatie patří všem neprivilegovaným celého světa. Naše srdce jsou v amerických ulicích s těmi, kdo se staví policejní brutalitě a čelí dopadům ekonomické krize. Naše srdce jsou v ruských věznicích s anarchisty a antifašisty, kteří se otevřeně staví nacionalistickému štvání Kremli.“

Další proslav se vrátil k policejní akci Fénix: „Nevíme přesně, co sledují a s čím dalším přijdou, víme však jistě, že nepřestaneme vystupovat proti útlaku obyčejných lidí kapitalismem, militarismem, rasismem a sexismem. Nemohou nás umlčet napořád a policejní strategie vyvolávání pocitu ohrožení nemůže navždy legitimizovat takové počínání.“ Následoval společný rusko-český proslav, ve kterém mj. zaznělo: „Položte si otázku, co by se stalo, kdyby nikdo nešel bojovat? Odpověď je jednoduchá: Válka by nebyla, protože politici nikdy neopouštějí svá křesla, neberou do ruky samopala a nejdou umírat za svá slova pronesená na tribunách.“

Po proslavech byly položeny květiny k pamětní desce, kterou zde nechali umístit čeští odboráři. Zavlály černo-rudé prapory a tři stovky nespokojenců, podpořené obránci statu quo v civilu, byly připraveny vyrazit na průvod Prahou. V čele se objevil dvojjazyčný transparent „Válku válce! / Война войне!“ s logy AF a Autonomní akce a obrázkem zlomené pušky, který užívali čeští antimilitaristé před první světovou válkou. V průvodu bylo k vidění množství piketů, jako třeba „Válku státu a kapitálu. Mír lidem!“ a „Touhu po svobodě represe nezastaví!“ či „Generálové všech zemí, polibte si prdel!“ Ze Střeleckého ostrova jsme se přesunuli na Národní třídu, odtud Spálenou ulicí na Karlovo náměstí a následně vzhůru Ječnou až na náměstí Míru. Po celou dobu se skandovala tradiční anarchická, antikapitalistická a antimilitaristická hesla a kolemjdoucím se rozdával zpravodaj *Zdola*.

Na náměstí Míru zazněl další rusko-český proslav (viz rámeček) a na úplný závěr byl poskytnut prostor k vyjádření jednomu ze zadržených při policejní akci Fénix.

Večer navázal na demonstraci koncert, který mj. spolupůřádaly Antifašistická akce a Anarchistický černý kříž. Zahrály anarchické a antifašistické kapely Zlá krev, Thalidomide, Železná kolóna, What We Feel a angažovaný písničkář OiOipiratoi. Na koncert dorazilo kolem 250 lidí, vstup na akci byl dobrovolný a výteček putoval na náklady spojené s anarchickým knižním festivalem.

ZÁVĚREČNÝ RUSKO-ČESKÝ PROJEV

Je všeobecně známo, že válka je samozřejmou součástí dnešního světa. Proč by nám neřikali hlavy států, generálové a byrokrati, že je to něco, bez čeho nemůže stát existovat, co je dokázáno historií, současností a zdravým rozumem? Lidstvo mělo s válkou už dávno skoncovat. Stát samotný to udělat nemůže, protože to odporuje jeho podstatě. Jen obyčejní lidé - my a vy - můžeme skoncovat s válkou. Ať každý z nás řekne: Nemám NIC společného se státem! Jsme obyčejní lidé a MÁME společné zájmy: usilujeme o důstojný život, spravedlnost, přejeme si změnit svět k lepšímu. My jsme skuteční vlastníci tohoto světa, a přitom nás stát nutí běhat v kolečku kapitalismu jako křečka! Pracujeme jen proto, abychom byli zítra schopni zase pracovat, a potom umíráme. Abychom se nenudili, nabízejí nám výsadu hrdivsky zemřít za zájmy byrokracie a vládců. Ostatní kolem „nás“ mají být jen hrozbou pro naše děti a naši stabilitu.

Už nás přestalo bavit poslouchat tyhle pohádky! Tyhle ulice, města, tenhle svět patří těm, kteří v něm žijí, ne hrstce lidí s monopolem na násilí! Dost. Tak jako se všim, i tady bychom měli začít u sebe. Než skončujeme s válkou ve světě, skončujeme s ní každý osobně. Ať se každý rozumně uvažující člověk jasně rozhodne: už žádnou důvěru ve stát, v úředníky, ve vlastenectví; už žádnou podporu ozbrojeným silám státu, už jen bojkot mobilizací a vojenského systému! Už dost umírání za státní zájmy a zisky!

Říkají nám: „Bez nás přijde chaos a bezpráví, nastoupí zákon džungle, kde vítězí silnější.“ Na to odpovídáme: chaos a bezpráví je to, co se děje kolem nás. Hlad, chudoba, války, policejní zvůle, vykořisťování a utlačování lidí i zvířat, vyčerpávání přírodních zdrojů ve jméno zisku, ovládnutí lidského života - to je ten pořádek, který nám zajišťují státy? Ano, to je on!

Za Káchou

aneb radikální historie v praxi

KDYŽ JSME V RÁMCI ANARCHISTICKÉ FEDERACE PŘEMÝŠLELI, JAK VEDLE STÁNKU S PUBLIKACEMI NAŠEHO NAKLADATELSTVÍ PŘÍSPĚT DO PROGRAMU LETOŠNÍHO ANARCHISTICKÉHO FESTIVALU KNIHY, STALO SE PRO NÁS URČUJÍCÍM MÍSTO KONÁNÍ – AUTONOMNÍ SOCIÁLNÍ CENTRUM KLINIKA V JESENOVĚ ULICI. PRÁVĚ V TÉTO ŽIŽKOVSKÉ ULICI POBYVAL SVÉHO ČASU MICHAEL KÁCHA, VÝZNAMNÁ POSTAVA ANARCHISTICKÉHO HNUTÍ ZAČÁTKU 20. STOLETÍ.

A jelikož i doba konání bookfairu téměř na den přesně korespondovala se 75. výročí Káchova úmrtí, nebylo dále o čem dumat. Kácha se stal navíc v posledním roce předmětem našeho zájmu a jednou z akcí AF byla záchrana jeho ostatků, stejně jako jeho (sou)družky Marie Müllerové. A jelikož dalším naším záměrem je zajistit náhrobek na novém místě jejich společného spočinutí, koncipovali jsme příspěvek o Káchovi na knižním festivalu zároveň jako sbírku na jeho zhotovení. K tomuto účelu jsme vydali benefiční brožuru *Michael Kácha (1874-1940)*.

Do brožury přispělo hned několik lidí, kteří se osobou Michaela Káchy zabývají. Je v ní stručně zrekonstruován Káchův život a aktivity, popsány perzekuce, s nimiž se anarchisté setkávali, nachází se zde přepis jednoho z Káchových dopisů, Václav Tomek popisuje ideovou polemiku Káchy s Bohuslavem Vrbenským nad návrhem založení anarchistické strany a nakonec přichází ohlédnutí za Káchovým působením na Žižkově.

Během bookfairu byla v knihovně Kliniky ke shlédnutí výstava přibližující některé momenty Káchova života a především jeho vydavatelských aktivit a skládající se především z fotografií jak jeho, tak lidí, kteří se kolem něj pohybovali, z jeho dopisů, jím psané zvaci listiny na anarchistický sjezd a obálek časopisů a knih, na nichž se podílel, z citací vzpomínek lidí, kteří si ho vážili či nekrologu od Václava Hlaváčka.

Sobotní program bookfairu byl zahájen dopolední vycházkou k bývalému a obnovenému hrobu Michaela Káchy. U stanice metra Želivského, kde byl v 10.30 sraz, se sešla dvacítka lidí, kteří se po krátkém úvodním slově o smyslu a plánu následující vycházky vydali ke kolumbáriu, kde byly donedávna uloženy urny Káchy a Müllerové. Vedle naší skupiny na Olšanský hřbitov ten den, 9. května, proudili lidé, kteří přišli uctít památku zde pohřbených vojáků Rudé armády, kteří zahynuli při osvobozování Prahy. V době, kdy je v mediálním prostoru přepisována historie a vše ruské demonizováno či bagatelizováno, šlo o povzbudivé zjištění.

U kolumbária promluvil iniciátor záchranu Káchova hrobu. Jeho slova byla natolik výstižná, že je přetiskujeme v plném znění ve vedlejším rámečku. Odtud jsme se vypravili do další části hřbitova, kde se nachází hrob, jenž byl urnám nově poskytnut v rámci Projektu adopce významných hrobů. Zde byly shrnuty informace o našem zapojení do tohoto projektu a o Káchovi coby inspirující osobnosti. Na hrob byly položeny květiny a zazněly tři básně věnované Káchovi od Josefa Rosenzweiga-Moira, Jana Aldy a Františka Halase. Na závěr byla připomenuta také Marie Müllerová a skutečnost, že jestli toho mnoho nevíme o významných představitelích anarchistického hnutí, pak ještě mnohem méně informací máme o jeho představitelkách, které jsou nejčastěji připomínány jen jako družky svých mužských protějšků.

Z Olšanských hřbitovů jsme se vydali na Kliniku, která je odtud coby kamenem dohodil a kde od 12.00 začínal přednáškový blok právě povídaním o Káchovi. Chtěli jsme se ale vyhnout klasické přednáškové formě tohoto vstupu, a tak si mikrofon vystřídal hned několik lidí.

Na úvod byl představen neformální spolek anarchistických staromilců se zájmem o historii českého anarchistického hnutí a s oblibou v jeho tiscích. Někteří takto zainteresovaní pak promluví o svém vztahu k osobě Michaela Káchy, na níž ocenili zejména věrnost anarchistické myšlence, osobní nasazení a upřímnou kamarádkou povahu. Následovalo představení Káchova života, jeho zapojení v anarchistickém hnutí a činnost v oblasti vydávání časopisů a knih, prokládané úryvky ze vzpomínek Michaela Mareše. Další příspěvek sverázně vyličil žižkovské anarchistické literáty počátku 20. století coby pankáče své doby, kteří místo hrani v kapelách skládali básně a mezi nimiž Kácha tvořil doslova střízlivou výjimku. V několika následných vstupech bylo mimo jiné zopakováno, že Kácha není jediný, na koho by se měl soustředit náš zájem, a také byly naše snahy o poznávání a přibližování minulosti anarchistického hnutí označeny jako „radikální historie“, tedy kolektivní výzkum, který není nutně vázaný na akademickou sféru a profesionální historiky, nýbrž vychází ze samotného hnutí a jeho potřeb.

Ať už jde o „radikální historii“ či nikoli, náš zájem o Káchu nekončí. Pohroužení do archivů, starých anarchistických časopisů a vzpomínkových knih jeho současníků pokračujeme v pátrání po jeho osudech se záměrem připravit v ročním horizontu rozsáhlejší reprezentativní publikaci.

U hrobu M. Káchy a M. Müllerové

DRUZÍ PŘÁTELÉ, KAMARÁDI A KAMARÁDKY,

sešli jsme se dnes u hrobu významné osobnosti dějin českého anarchistického hnutí Micheala Káchy, abychom si připomněli jeho památku a odkaz. Jsem nesmírně rád, že můj apel k záchraně Káchova hrobu byl vyslyšen, a všem, kteří se o to přičinili, bych chtěl vyslovit velké díky. Při této příležitosti ovšem nemůžu zapomenout ani na dnes už žel zesnulého severočeského historika Pavla Koukala. Byl to totiž právě Pavel Koukal, který mě k původnímu hrobu Michaela Káchy před lety nasměroval. Tehdy jsem se chystal najít na Olšanech místo posledního odpočinku dalšího českého anarchisty Viléma Körbera a zmínil jsem se o tom v mailu Pavlu Koukalovi. Věděl jsem, že Vilém Körber se nachází ve čtvrté části Olšanských hřbitovů, ale to bylo v dané chvíli vše. Pavel Koukal, který sám po léta objížděl hroby aktivních účastníků dělnického hnutí a v nejednom případě se postaral i o jejich záchranu, odpověděl na můj mail s jistým nadšením, připsal upřesňující informace k hrobu Viléma Körbera a zároveň mě upozornil, že ví, kde se nachází i hrob (nebo v tomto případě spíše hroboček) Michaela Káchy, tedy, jak napsal, pokud už ho nezničili. Měl jsem hledat ve spodní řadě v urnovém kolumbáriu u vojenského hřbitova, který se nachází nedaleko odsud. A našel. Rozrůstající se kapradina málem už zakryla celé jméno. V tu chvíli jsem ještě nevěděl, že Michael Kácha tam odpočívá i se svou životní družkou Marií Müllerovou, ačkoliv nápis pod jménem Michaela Káchy „Rodina Müllerova“ mně neustále vrtal hlavou. Od té doby jsem také přemýšlel, že novodobé anarchistické hnutí by se mělo postarat o záchranu ostatků našeho dávného kamaráda a soudruha, který si to navíc opravdu zasloužil, neboť Michael Kácha byl jeden z mála poválečných anarchistů a anarchistek, kteří si dokázali nekompromisně udržet své anarchistické přesvědčení. A to i v dobách, kdy se anarchismus z českého dělnického hnutí postupnými ústupky, reformismem, sociáldemokratiismem, nepochopitelným optimismem a nadšením ze vzniku nového československého státu (sic kapitalistického) a v neposlední řadě i evidentní kolaborací s hierarchickým státním systémem vytrácel jako pára nad hrncem. Mělo to trvat desítky let, než se anarchistické hnutí znovu postaví na vlastní nohy, ale to už je poněkud jiná historie.

Dovolte, abych dnes ještě připomenul jméno anarchisty Jana Opletala, protože tento dlouholetý redaktor anarchistických tisků z počátku 20. století si zaslouhuje stejnou vzpomínku jako Michael Kácha. Ani on nezradil. Stejně tak i on si zasloužil záchranu svého hrobu, ale v tomto případě se nám to již nepodaří, neboť, jak se mně díky bzeneckému kronikáři podařilo v minulém roce zjistit, hrob Jana Opletala byl nenávratně zničen.

Položme si nyní následující otázku: Proč vlastně by nám na uchování památky našich anarchistických předchůdců mělo záležet? Nechceme jistě budovat stalinistické monumentální pomníky „dělnickým vůdcům“, to přenecháme pacientům z řad autoritářů všech možných odstínů. Přesto, co bychom to byli za hnutí a kdo by nás bral vážně, kdybychom neznali svou vlastní historii, své vlastní boje v minulosti, naděje, vítězství, prohry, ideové diskuse a nedokázali se postarat alespoň o symbolickou památku na ty, kteří bojovali za naše ideály sociální rovnosti a anarchistického komunismu dávno před námi. U nás je to navíc o to důležitější, že anarchismus byl po dlouhá desetiletí prakticky vycenzurován z dějin anebo nějak nesmyslně interpretován. Vždyť ani ten Kácha jim nestál za víc než za fotku vzácné a výjimečné někde publikovanou. Anarchisté jako součást dějin dělnického hnutí byli (a obávám se, že ještě jsou) pro velkou část společnosti něco nepředstavitelného. V tomto směru dosáhli bolševici a stalinisté nepochybně svého. Ztratili jsme kontinuitu, hodně lidí stále neví, že i zde jsme kdysi měli pestré a aktivní anarchistické hnutí, že i v těchto končinách jsme měli své výtečné bojovníky a teoretiky. Je na nás všech to v rámci našich možností změnit. Nejde o to dělat z někoho idol, ale nezapomenout, že máme pevné tradice, z kterých je navíc nutné vzít si poučení pro boje příští.

téma Existence:

Úspěchy

V LOŇSKÉM ROCE VYDALO NAKLADATELSTVÍ BROKEN BOOKS KNIHU ESEJŮ ANTHROPOLOGA A ANARCHISTICKÉHO AKTIVISTY DAVIDA GRAEBERA NAZVANOU *REVOLUCE NAOPAK. MYŠLENKY OBSAŽENÉ V TOMTO SOUBORU ESEJŮ ODŘÁŽÍ DOBU SVÉHO VZNIKU A REAGUJÍ NA PŘECHODNOU ZTRÁTU DECHU HNUTÍ ZA GLOBÁLNÍ SPRÁVEDLNOST. I TAK MEZI NIMI NALEZEME OTÁZKY A PODNĚTY, KTERÉ JE POTŘEBA ČAS OD ČASU ZNOVU ZVAŽOVAT. JEDNOU TAKOVOU JE: UMÍ SI ANARCHISTÉ PŘIZNAT VÍTĚZSTVÍ?*

Místo toho, abychom opakovali jinými slovy to, co k tématu napsal Graeber, přinášíme jeho (redakčně upravený a zkrácený) esej Šok z vítězství. Nemusíme souhlasit se všemi hypotézami, s nimiž Graeber přichází, rozhodně ale není od věci se nad nimi zamyslet. U některé jeho postřehy se nám zdály natolik zajímavé, že jsme se jimi nechali inspirovat při volbě hlavního tématu tohoto čísla *Existence* a rozhodli se věnovat úspěchům anarchistického hnutí a jeho přístupu k nim.

KDO CHCE VŠECHNO, NEMÁ NIC

Na začátek by nebylo od věci podívat se na zoubek tomu, proč mají anarchisté s přiznáním si úspěchů vlastně takový problém. Předně je třeba rozlišit úspěchy z pohledu objektivního a subjektivního. A právě onen subjektivní pohled často znemožňuje pokusit se na svou vlastní činnost podívat zpětně na základě objektivních hledisek, která nejsou zastíněna naší zásadovostí, velící, že nebudeme svobodní, dokud nebudou svobodní všichni - a že až tehdy můžeme mluvit o úspěchu.

Jenže brát jako jediné hledisko úspěchu absolutní cíl je cesta akorát tak k absolutnímu neúspěchu. Jiný výsledek takový přístup nemůže mít a nemá. Právě to se ukázalo jako jeden ze základních problémů, když jsme dané téma otevřeli během diskuse na dubnovém Existenčním večírku. Střetly se tu dva pohledy - pokud je trochu uměle dotáhneme do krajnosti, dal by se v debatě probíhající spor pojmenovat „čistota“ versus „efektivita“. A opět velmi zjednodušeně řečeno: zastánci „čistoty“ vycházeli z pozice „všechno, nebo nic“. Tuto mentalitu „čistoty“ pak v debatě provázely související postoje, jako třeba že je lepší akce úzké skupiny opravdových anarchistů a anarchistek než akce masy lidí, kteří se od nás v mnoha ohledech mohou lišit svými názory a motivacemi.

Strana „čistoty“ okouzluje svou zásadovostí a zdá se, že z neúspěchu dělá svůj kříž, který táhne a je ochotna táhnout ho dál všemu a všem navzdory. Tento způsob aktivistického „mučednictví“ se ale jaksi staví do protikladu k anarchistické touze radosti ze života a jeho naplňování.

(NE)ZDRAVÝ OPTIMISMUS

Na druhé straně stojí zastánci „efektivit“, jimž je proti srsti „náboženské“ zanicení, které dělá z ideje anarchismu víru, již je třeba se obětovat. „Optimismus“, který je tomuto druhému táboru předhazován coby neopodstatněný, pravděpodobně nevychází z reálných podmínek boje za překonání kapitalismu a státu a je spíš vyhledávanou nutností, jejímž účelem je udržet tento boj při životě a zároveň hledat jeho smysl nikoliv v budoucnosti, ale zejména v přítomném okamžiku.

Zůstává samozřejmě otázkou, jestli hledání dílčích úspěchů a snaha stavět na nich další boje v době, kdy nás neoliberalní mašina drtí svou železnou patou, je projevem optimismu zdravého či nezdravého, tedy spíš jakousi znouzectností. Ať je to tak nebo tak, je rozhodně příjemnější hledat v dění kolem sebe a ve výsledcích svého snažení to pozitivní a brát sám sebe jako jednoho z mnoha než „dogmaticky“ přijímat roli obětujícího se majáku v temnotě politicko-ekonomického útlaku, vykořisťování a oblbování.

ÚSPĚCH JAKO HESLO DOBY

Proč by se vlastně měli anarchisté a anarchistky honit za úspěchy v době, na níž mimo jiné odsuzují právě onu odcizující honbu za úspěchem a zvrácenou představu toho, že místo na slunci je určeno jen úspěšným? Tady je třeba si uvědomit, že jde o zcela rozdílné chápání úspěšnosti. Mainstreamová idea úspěchu je jedním z principů bezohledného neoliberálního individualismu, který chápe lidi jako izolované jednotky zápasící v neustálém konkurenčním boji s ostatními o pozici, jež je určována bohatstvím, mocí, sociálním kapitálem apod. a je svým způsobem převoditelná do cifer. Naše vnímání úspěchu vychází naopak z nás

samotných, nikoliv z hledisek vnucených vládnoucím (a neoliberalní ideologií ovládaným) diskurzem. Úspěchy v našich očích nejsou sobecky krátkozraké, mají jak osobní, tak kolektivní, sociální i globální charakter.

Je pravdou, že o úspěších netřeba mluvit, jelikož takové mluvení na objektivním stavu věci nic nemění. V našem snažení je ale třeba úspěchy reflektovat zejména z psychologického hlediska, je to takřkajíc dobré pro duševní zdraví nás jako jedinců i coby kolektivů. Úspěchy ostatních nás mohou motivovat, přinášet nové podněty a stát u našeho rozvíjení nových cest a experimentů. Stejně tak naše úspěchy, pokud je zviditelníme a reflektujeme, mohou inspirovat ostatní k vlastní iniciativě či zapojení do stávajících nebo rodících se projektů. A co je nezanedbatelné, úspěchy se předchází pocitem vyhoření, marnosti svého snažení a pochybám o jeho smyslu.

A NEBUDEME HLEDAT JINDE...

Pokud cítíte, že vaše snaha, zápal, vložená práce a energie nepřináší ovoce, začnete pochybovat, přehodnocovat. I když jsme anarchisté a náš požadavek svobodné a samosprávné společnosti je během na velmi dlouhou trať, potřebujeme čas od času radost ze zdařilé práce, potřebujeme cítit, že to, co jsme vložili, bylo zúročeno. Radovat se můžete z nově vydané knihy, benefičního koncertu, z nasycených lidí bez domova, z postupného pozitivního obratu v názorech lidí ve vašem okolí, z vyhraného sporu o nevyplacenou mzdu apod. Nebojme se těchto radostí, i když svět kolem se může ve svém celku zdát nadále neradostný.

Mnozí nadějní aktivisté a aktivistky anarchistického hnutí opustili z několika důvodů, které spolu úzce souvisejí. Hnutí, jehož středobodem je jen nepřicházející utopie, je neutěšené, nepřináší žádné uspokojení, což vede k odlivu jeho příznivců a zbytek uvrhá ve své malosti do spárů obviňování všech kolem jen ne sebe samých a svých přístupů. Někteří odešli do neziskovek, kde se sice krčí ve snaze získat a zachovat granty na svou činnost, ale mohou se obrátit a vidět dílčí úspěchy při ochraně přírody, sociální práci atd. Jiní rezignovali na možnost změny a svůj postoj ztotožnili s alternativním životním stylem, nebo fungují v rámci úzké komunity, která existuje sama pro sebe bez ohledu na okolí.

SÁHNOUT SI NA UTOPII

To, že obrácíme pozornost k dílčím úspěchům, v žádném případě neznamená, že bychom rezignovali na vysněnou utopii. Naše činy k ní směřují a bez tohoto směřování by asi postrádaly smysl. Je ale třeba změnit úhel pohledu. Nepřibližovat se k utopii jako k horizontu, který se zároveň pozorovateli vzdaluje, ale vnášet vědomě naši utopii do toho, co děláme, jak přemýšlíme a jak žijeme. Milovníci cizích slov tomu říkají prefigurativní politika - svými činy předjímáme své cíle. Nejenže nás naše aktivity přibližují cíli, ale už v nich samotných je cíl obsažen. Pokud bojujeme za zdola organizovanou společnost bez diskriminace, pak se náš cíl promítá už v naší horizontální organizaci, kde jsou si všichni rovni.

Jde právě o onen subjektivní pohled, kterým nazíráme to, co děláme. Pokud chceme dosáhnout anarchie a budeme naše úsilí poměřovat nespravedlností a útlakem, který je kolem nás, nedočkáme se ničeho než frustrace. Když ale přijmeme dílčí úspěchy za své, dokážeme se z nich radovat a zároveň se na nich naučíme strategicky budovat úspěchy další; když začneme naše úsilí poměřovat i tím, jak se anarchie projevuje tady a teď (přímo v našich životech a kolektivech a vlivem na naše okolí), pak můžeme mluvit o sebevědomém hnutí, z něhož nebudou jeho příznivci po pár letech odcházet, ale naopak bude růst jako valící se sněhová koule.

ÚSPĚCHY NEPADAJÍ Z NEBE

Abychom ale mohli vůbec o nějakých úspěších, byť dílčích, mluvit, nesmíme zapomínat na to nejdůležitější - že pro ně také musíme něco udělat, a to včetně chyb a marných pokusů. Víru v předurčenost dějin ponechme marxistům a raději se držme rčení, že co neuděláme my, za nás nikdo dělat nebude. Neutuchající, dlouhodobá a cílená aktivita je mnohdy nudná a vyčerpávající, avšak nezbytná. Je zase jen na nás, aby byla zajímavější, zábavnější a uspokojivější. K tomu všemu je zapotřebí vědět, že společně jsme silnější a dokážeme větší věci. Stejně tak je třeba mít na paměti, že žádná úspěšná kolektivní činnost se neobejde bez notné dávky odpovědnosti.

ŠOK Z VÍTĚZSTVÍ

Odvážná úvaha o cílech a jejich naplnění

David Graeber

ESEJ ŠOK Z VÍTĚZSTVÍ (2007) VYŠEL V KNIZE *REVOLUCE NAOPAK, KTEROU VYDALO BROKEN BOOKS V ROCE 2014. PŘEKLAD JSME S PŘÍHLÉDNUTÍM K ORIGINÁLU REDAKČNĚ UPRAVILI A ZKRÁTILI.*

Největším problémem přímé akce je, že nevíme, jak naložit s vítězstvím.

Takové prohlášení může znít podivně, protože většina z nás si poslední dobou moc jako vítězové nepřipadala. Většina anarchistů má dnes pocit, že hnutí za globální spravedlnost bylo jen takový záblesk; dokud trvalo, bylo jistě inspirativní, nestalo se však hnutím, jemuž by se podařilo položit základy pevné organizační struktury nebo změnit formy světové moci. Ještě větší zklamání přineslo po událostech 11. září 2001 protiválečné hnutí, neboť anarchisté i anarchistická taktika tu byli odsunuti do pozadí. Válka samozřejmě skončí, ale jen proto, že každá válka jednou skončí. Nikdo nemá pocit, že by k tomu výrazně přispěl.

Já chci však nabídnout jiný pohled. Dovolte mi proto předložit nejprve tři návrhy:

1) Jakkoli divně to může znít, vládnoucí třída žije ve strachu, a ten strach má z nás. Jak se zdá, pořád je děsí možnost, že kdyby řadovým Američanům došlo, co mají „vládcové“ za lubem, mohli by je všechny do jednoho pověsit na lucerny. Víím, že to působí nepravděpodobně, ale nedovedu si jinak vysvětlit, proč pokračuje, když se zvedne vlna hromadného odporu - zvláště hromadného odporu typu přímé akce -, propadnou takové panice a zpravidla se snaží odvést pozornost tím, že rozpoutají nějakou válku.

2) Svým způsobem je ta panika oprávněná. Hromadná přímá akce - zejména zorganizovaná v intencích přímé demokracie - je neuvěřitelně účinná. V Americe se během posledních 30 let objevily pouze dvě¹⁾ takové vlny odporu: protijaderné hnutí na sklonku 70. let a tzv. antiglobalizační hnutí v letech 1999-2001.²⁾ V obou případech se hlavních politických cílů podařilo dosáhnout daleko rychleji, než kdokoli ze zúčastněných předpokládal.

3) Skutečný problém, s nímž se tato hnutí střetávají, je překvapení z rychle dosaženého úspěchu na počátku. Na vítězství totiž nikdy nejsme připraveni. Uvrhne nás ve zmatek. Začneme se mezi sebou hádat. Vláda přitom s železnou pravidelností zareaguje nějakým vojenským dobrodružstvím v zámoří. Následný vlastenecký cirkus a série represí, jež nové válečné tažení nevyhnutelně provázejí, vždy hraje do karet autoritářům na všech stranách politického spektra. Výsledkem je, že v okamžiku, kdy se naplno projeví naše vítězství, jsme natolik zaměstnáni pocitem nezdaru, že si toho ani nevšimneme.

Teď mi dovolte zrekapitulovat si pěkně jeden po druhém ty dva nejvýznamnější příklady:

I. PROTIJADERNÉ HNUTÍ

Protijaderné hnutí sklonku 70. let představuje v Severní Americe první projev toho, co dnes označujeme za anarchistickou taktiku a způsob organizace: hromadné akce, afinitní skupiny, rady mluvčích (*spokescouncils*), konsenzuální způsob rozhodování, solidarita s uvězněnými, princip decentralizované přímé demokracie. To všechno bylo v porovnání s dneškem ještě

Seattle, 1999

v plenkách a jsou zde patrné podstatné rozdíly - jmenovitě mnohem přísnější, až gándhiovsky pojaté nenásilí -, ovšem všechny ty prvky v tom byly přítomny a vůbec poprvé se uplatnily všechny společně. Dva roky se hnutí neuvěřitelně rychle rozrůstalo a jevílo všechny známky toho, že se z něj stane celostátní fenomén. Pak se skoro stejně rychle rozpadlo.

Začalo to v roce 1974 v Nové Anglii, když parta bývalých pacifistů, z nichž se mezitím stali organiční zemědělci, úspěšně zabránila stavbě jaderné elektrárny v Montague ve státě Massachusetts. V roce 1976 se spojili s dalšími aktivisty Nové Anglie a inspirováni úspěchem roční „okupace“ elektrárny v Německu založili Clamshell Alliance. Jejím cílem bylo zabránit plánované stavbě jaderné elektrárny v Seabrooku ve státě New Hampshire. Ačkoli se alianci nepodařilo zorganizovat v pravém slova smyslu okupaci - došlo pouze k hromadnému zatýkání aktivistů s následným uplatněním solidarity s vězňenými -, dokázaly jejich akce (ve vrcholné fázi na principu přímé demokracie zorganizovali a zapojili desítky tisíc lidí) zpochybnit myšlenku jaderné elektrárny jako takovou, a to dosud nevídaným způsobem. Podobné koalice začaly poté vznikat po celé zemi: aliance Palmetto v Jižní Karolíně, Oyster-shell v Marylandu, Sunflower v Kansasu a nejslavnější ze všech, Abalone Alliance v Kalifornii, která původně vystoupila proti šilenému plánu postavit jadernou elektrárnu v Diablu Canyonu, téměř přesně na významném tektonickém zlomu.

První tři masové akce zorganizované Clamshell Alliance - v letech 1976 a 1977 - dosáhly famózního úspěchu. Brzy však v alianci propukla krize kvůli sporům o demokratickou organizaci. V květnu roku 1978 přijal nově zvolený koordináční výbor na poslední chvíli nabídku vlády uspořádat pouze třídní manifestaci, a ne původně plánovanou čtvrtou okupaci (jako důvod uvedli, že nechťejí zbytečně pobuřovat místní obyvatelstvo). Rozproudily se vášnivé debaty o konsenzu a vztazích ve skupině, které se následně rozšířily na otázky jako význam nenásilí (původně bylo zakázáno i prolamování

plotů či obranné pomůcky jako plynové masky), genderové principy, rasové a třídní rozdíly atd. V roce 1979 se aliance rozdělila na dvě zneprátené a čím dál tím neschopnější frakce a jaderná elektrárna v Seabrooku (nebo přinejmenším její polovina) po mnoha zdrženích zahájila provoz. Abalone Alliance vydržela o něco déle, až do roku 1985, částečně proto, že měla silné anarchofeministické jádro, jenže i elektrárna v Diablu Canyonu nakonec získala koncesi a byla spuštěna v prosinci 1988.

Když to člověk takhle vypráví, nezní to příliš povzbudivě. Dá se to však brát i jinak. Můžeme si položit otázku: Čeho se ve skutečnosti hnutí snažilo dosáhnout?

Tady pomůže rozepsat si celou škálu jeho cílů:

1) Krátkodobé cíle: zabránit stavbě konkrétní jaderné elektrárny (Seabrook, Diablo Canyon...);

2) Střednědobé cíle: zabránit výstavbě všech dalších jaderných elektráren, delegitimizovat samotnou myšlenku jaderné elektrárny a vyvolat zájem o úspory energie a o zelenou energii a ospravedlnit nové formy nenásilného odporu a feminismem inspirovanou přímou demokracií;

3) Dlouhodobé cíle: (alespoň pro radikální živly) zlikvidovat stát a zničit kapitalismus.

Je-li tomu tak, výsledky jsou jasné. Krátkodobých cílů se takřka nikdy dosáhnout nepodařilo. I přes řadu dílčích taktických vítězství (průtahy, bankroty energetických společností, soudní rozhodnutí) elektrárny, na něž se hromadné přímé akce zaměřovaly, nakonec spustily provoz. Vlády si zkrátka nemohou dovolit prohrát takovýto boj všem na očích. Dlouhodobých cílů zjevně také nebylo dosaženo. Ale stalo se to mimo jiné z toho důvodu, že se takřka ihned podařilo splnit cíle střednědobé. Výše uvedené snahy delegitimizovaly samotnou myšlenku jaderné energie - zvýšily veřejné povědomí do té míry, že když v roce 1979 došlo k havárii reaktoru elektrárny Three Mile Island, odsoudilo to k zániku celou jadernou energetiku. Z plánu na výstavbu jaderné elektrárny v Seabrooku ani Diablu Canyonu sice nesešlo,

ale stalo se tak v případě všech dalších atomových elektráren, o jejichž výstavbě se tehdy uvažovalo, a po čtvrt století se nenaplánovala žádná další. A skutečně došlo k posunu směrem k úsporám energie, k zelené energii a k ospravedlnění nových demokratických organizačních principů. K tomu všemu došlo daleko rychleji, než kdokoli opravdu očekával.

Zpětně je snadné si myslet, že všechny následné problémy vznikly jako přímý důsledek neuvěřitelné rychlosti, s jakou se podařilo dosáhnout úspěchu. Radikálové doufali, že se jim podaří najít spojitost mezi jadernou energetikou a kapitalistickým systémem, který ji stvořil. Ukázalo se však, že kapitalistický systém hodí dobrovolně jadernou energetiku přes palubu, jakmile se stane přítěží. Najednou začaly obrovské energetické společnosti tvrdit, že i ony přece chtějí zelenou energii, a ochotně přizvaly „týpky z neziskovek“ (jak jim říkáme dneska) ke kulatému stolu, a právě tehdy přišlo největší pokušení utéci od všeho. Zvlášť když se většina těch týpků z neziskovek připojila k radikálněji smýšlejícím skupinám jen proto, aby získali své místo u toho kulatého stolu.

Nevyhnutelně následovala série vášnivých strategických debat. Těm nelze porozumět, dokud si člověk neuvědomí, že strategické debaty - v rámci hnutí, založených na principech přímé demokracie - se zřídka vedou jako strategické debaty. Takřka vždy se tváří, jako by v nich šlo o něco úplně jiného. Vezměme si například otázku kapitalismu: odpůrci kapitalismu bývají obvykle radostí bez sebe, když mohou vyjádřit svůj názor na věc. Liberálové naproti tomu skutečně nemají rádi, když je nutíte říkat: „Vlastně stojím o to, aby ta či ona forma kapitalismu zůstala zachována,“ takže kdokoli to jde, snaží se změnit téma. Výsledkem je, že debaty, v nichž jde skutečně o to, zda přímo napadnout kapitalismus, obvykle skončí planým diskotáním, jako by šlo o běžné porady o taktice a nenásilí. I autoritářští socialisté a ostatní lidé, kteří nemají velkou důvěru v demokracii, se málokdy chtějí na toto téma bavit a raději diskutují o potřebě zakládat co nejširší možné koalice. Zastánci zásad přímé demokracie, u nichž se dostaví pocit, že skupina kráčí ze strategického hlediska nesprávným směrem, považují často za účinnější napadnout její rozhodovací proces než zpochybňovat jednotlivá rozhodnutí.

Roli zde hraje i další faktor, o němž se mluví ještě méně, který je však podle mého názoru stejně důležitý. Všichni vědí, že když se vláda střetne s rozsáhlou a organizovanou koalicí, schopnou podnítit revoluci, ze všeho nejdřív se pokusí ji rozštěpit. Tehdy začne dělat ústupky, aby uchlácholila umírněné, a současně s tím selektivně kriminalizovat radikály - to je „Umění vládnout“ pro začátečníky. Vláda USA má však v arzenálu ještě jednu zbraň, kterou většina ostatních vlád nedisponuje. Onou zbraní je vlastnictví globálního impéria neustále připraveného k válce. Ti, kdo tahají za nitky, mohou, kdykoli si zamanou, rozvířit hladinu násilí v zámoří. Ukázalo se, že je to vysoce účinný způsob, jak oslabit sociální hnutí upozorňující na domácí problémy. Koneckonců, státy jsou v poslední instanci jen formou násilí. Převést diskusi na téma násilí pro ně tedy znamená vrátit se na domácí půdu, jelikož jde o věci, o nichž mluví skutečně s radostí. Organizace určené k tomu vést války nebo proti nim bojovat mají vždy sklon se organizovat spíš hierarchicky, na rozdíl od organizací majících za cíl cokoli jiného. Určitě k tomu došlo v případě protijaderného hnutí. I když protiválečné vzpoury 80. let zvedly ze zídli mnohem víc lidí než Clamshell Alliance či Abalone Alliance, představovaly zároveň návrat k průvodům

s transparenty, povoleným demonstracím a odklon od experimentování s novými taktikami a novými formami přímé demokracie.

II. HNUTÍ ZA GLOBÁLNÍ SPRAVEDLNOST

Budu předpokládat, že čtenář má jasnou představu o událostech v Seattlu,³⁾ o blokáдах ve Washingtonu o šest měsíců později, namířených proti MMF a Světové bance, jež vešly ve známost jako Washington A16, a dalších.

Hnutí za globální spravedlnost se v USA probudilo k životu tak náhle a s takovou vervou, že ho ani média nemohla úplně ignorovat. Stejně rychle také začalo samo sebe požírat. Téměř v každém velkém městě Ameriky vznikly sítě Direct Action Network (DAN). Třebaže některé z nich (jmenovitě DAN v Seattlu a v Los Angeles) byly reformistické, „protikorporátní“ a hlásily se k zásadám nenásilí, většina (jako třeba DAN v New Yorku a v Chicagu) byla převážně anarchistická a protikapitalistická a vyznávala zásadu „taktické rozmanitosti“. V dalších měsících (Montrealu, Washingtonu) vznikly ještě výraznější anarchisticky orientované Protikapitalistické konvergence (ACC). Každou z těchto skupin potkal jiný osud. Protikorporátní síť DAN se rozpadla skoro okamžitě, zatímco ty protikapitalistické vydržely o něco déle, ale i z nich zbývalo po čtyřech letech už opravdu jen pár. Všechny se téměř od začátku utápěly v rozhořčených debatách: o nenásilí, o nekonvenčních demonstracích bez podpurné činnosti (*summit hopping*), o otázkách rasismu a sociální nerovnosti,⁴⁾ o životaschopnosti sítě typu DAN. Pak přišly události 11. září a po nich obrovský nárust represí a následná paranoia, po nichž následoval panický útek téměř všech našich někdejších spojenců z řad neziskových organizací a odborů. V tom okamžiku byly debaty naprosto ochromeny. V roce 2003 v Miami to vypadalo, že jsme byli poraženi na hlavu, a i přes opakované okamžiky znovuprobuzeného nadšení (Gleneagles, Minneapolis, Heilengendam) se hnutí už nikdy nevzpamatovalo.

Ani toto mé vyprávění nepůsobí příliš povzbudivě. Navíc je tu ještě vliv události 11. září. To, co se stalo 11. září, bylo něco tak zvláštního, opravdová katastrofa, ale i historická „tréfa“, že jsme najednou neviděli téměř nic z dění okolo této události. Bezprostředně po útocích se téměř všechny organizace vytvořené v rámci hnutí proti globalizaci rozpadly a zanikly. Ale jedním z důvodů, proč zanikly tak snadno, bylo nikoli to, že se nám válka a protiválečná mobilizace zdály být bezprostředně mnohem naléhavější starostí, nýbrž to, že jsme, znovu opakují, ve většině našich okamžitých cílů neočekávaně zvítězili.

Já sám jsem se někdy ve době A16 připojil k síti DAN v New Yorku. Tou dobou se DAN jako celek považovala za skupinu se dvěma hlavními cíli. Jedním z nich bylo pomoci zkoordinovat severoamerické křídlo ohromného globálního hnutí proti neoliberalismu a proti tzv. Washingtonskému konsenzu, svrhnout diktát neoliberálního myšlení, zrušit všechny nové obchodní pakty (WTO, FTA) a zdiskreditovat, případně úplně zlikvidovat organizace, jako je MMF. Druhý cíl představovalo rozšíření modelu přímé demokracie (silně inspirovaného anarchismem): decentralizovaného, postaveného na afinitních skupinách a procesu všeobecného konsenzu, který by nahradil zastaralé aktivistické způsoby organizace s koordinačními výbory a ideologickým hašteřením. Tehdy jsme tomu občas říkali „kontaminacionismus“ a šlo o myšlenku, že všichni lidé ve skutečnosti potřebují být vystaveni zkušenosti přímé akce a přímé demokracie, a to je příměje chtít je napodobit. Panoval

všeobecný pocit, že se nesnážíme vybudovat trvalou strukturu; DAN představovala pouhý prostředek k dosažení tohoto cíle. Několik zakládajících členů mi vysvětlilo, že až síť splní svůj účel, nebude jí už zapotřebí. Na druhou stranu výše uvedené cíle byly velmi ambiciózní, a tak jsme současně předpokládali, že k jejich dosažení budeme potřebovat přinejmenším deset let.

Nakonec se ukázalo, že stačilo půl druhého roku.

Sociální revoluci se nám zjevně podnítit nepodařilo. Ale jedním z důvodů, proč jsme nikdy nedosáhli do bodu, kdy by na náš popud povstaly statisíce lidí z celého světa, bylo, znovu to opakují, příliš rychlé dosažení mnoha našich dalších cílů. Vezměme si otázku organizace. Zatímco protiválečné skupiny stále ještě pracují, jak mají ve zvyku pracovat, tedy jako hierarchicky organizované skupiny lidové fronty, téměř každá malá radikální skupina, která není ovládána marxistickými sektáři toho či onoho směru - což zahrnuje cokoli od organizací syrských emigrantů v Montrealu po komunitní zahrady v Detroitu -, pracuje převážně podle anarchistických zásad. Možná o tom ani nevědí, ale kontaminacionismus zafungoval. Nebo si pro změnu vezměme ideovou oblast. Washingtonský konsenzus se ocitl v troskách. Platí to do té míry, že se člověk dnes jen těžko rozpomíná, čeho se vlastně týkala veřejná diskuse v této zemi před událostmi v Seattlu. Já si to tedy pamatuji velmi dobře. Vzpomeňte na otázku „volného obchodu“, údajný terč protestů. („Volný obchod“ je zjevně propagandistický termín, nicméně sám o sobě natolik příznačný, že v Americe to byl jediný termín, který mohl symbolizovat neoliberalní globalizaci.) Nemyslím si, že by se někdy v téhle zemi mainstreamová média a politické struktury na něčem tak jednomyslně shodovaly. To, že „volný obchod“, „volné trhy“ a ničím neomezovaný přebujelý kapitalismus představují jediný možný směr lidského vývoje, jediné řešení jakéhokoli problému, se však považovalo za natolik samozřejmé, že jakmile někdo vyslovil pochybnosti, byl okamžitě považován za šílence. Když se aktivisté hnutí za globální spravedlnost stali poprvé terčem pozornosti CNN a Newsweeku, okamžitě dostali nálepkou fanatických zpátečníků, jejichž odpor vůči volnému obchodu lze vysvětlit pouze naivní neznalostí základních principů ekonomiky. Rok nato už CNN a Newsweek prohlášovaly: „Tak dobře, tenhle spor ta děcka asi vyhrála.“

Když se o tom zmiňím na nějakém anarchistickém setkání, obvykle mi někdo ihned namítne: „No jo, retorika se změnila, ale politika zůstala pořád stejná.“

Souhlasím s tím, že je to svým způsobem pravda. A určitě je pravda, že jsme nezničili kapitalismus. Rozhodně jsme s ním ale za pouhé dva roky zacvičili víc než kdokoli od dob dejme tomu Říjnové revoluce v Rusku (a když říkám „my“, myslím horizontalisty orientované na přímou akci v rámci celoplanetárního hnutí proti neoliberalismu).

Dovolte mi to vzít pěkně bod po bodu:

DOHODY O VOLNÉM OBCHODU Všechny ambiciózní dohody o volném obchodu plánované od roku 1998 pohořely: MAI (Multilaterální dohoda o investicích) byla stažena; jednání o FTA (Americká zóna volného obchodu), jež probíhala nejprve v Miami a později v kanadském Québecu, ustrnula na mrtvém bodě. Většina z nás má jednání o FTA v roce 2003 spojené s tzv. miamským modelem extrémní policejní represe, namířené dokonce i proti zjevně nenásilnému občanskému odporu. Bylo to tak. Zapomínáme ovšem, že se stalo víc, než že si banda

primitivů vylila vztek na neviných - jednání v Miami totiž FTAA definitivně pohřbila. Dnes už o podobné velikolepých obchodních dohodách nikdo ani nemluví.⁵⁾

SVĚTOVÁ OBCHODNÍ ORGANIZACE (WTO) Po fiasku v Seattlu (katastrofálním pro WTO) se organizátoři rozhodli přesunout další jednání do Dauhá v Perském zálivu, takže si nejspíš řekli, že radši risknou bombový útok Usámy Bin Láidna, než aby se ještě jednou potýkali s blokádami organizovanými aktivisty DAN. Na „dalším kole jednání v Dauhá“ makali šest let. Problém spočíval v tom, že vlády jižních států - sebevědomější díky hnutí odporu - začaly trvat na tom, že odmítají otevřít hranice pro dovoz zemědělských produktů z bohatých zemí, dokud ty nepřestanou svým zemědělcům udělovat miliardové dotace, které způsobují, že jejich zemědělci jim nemohou konkurovat. Vzhledem k tomu, že zejména Spojené státy odmítají učinit jakýkoli ústupek, který se jinak požaduje po druhých, zůstává dohoda stále v nedohlednu. Pierre Lamy, vůdčí představitel WTO, v červenci roku 2006 oznámil, že jednání v Dauhá skončilo neúspěšně, a o dalším kole jednání WTO se poslední dva roky vůbec nemluví - zaznívají dokonce spekulace, že tato organizace možná zcela přestane existovat.

MEZINÁRODNÍ MĚNOVÝ FOND (MMF) A SVĚTOVÁ BANKA (SB) Tenhle příběh bere dech asi ze všech nejvíc. Od roku 2008 spěje MMF nezadržitelně k bankrotu, a je to přímý důsledek vlny odporu, která se proti němu na celém světě zvedla. Řečeno bez obalu: zničili jsme ho - nebo alespoň to, co jsme si jako MMF vždy představovali.⁶⁾ SB si nevede o mnoho lépe. Avšak v okamžiku plného zásahu jsme jí nevěnovali pozornost. Otázkou zůstává, proč si nikdy nevšimneme, že jsme zvítězili.

Olivier de Marcellus, aktivista PGA ve Švýcarsku, jeden důvod uvádí: Kdykoli to schytá nějaký prvek kapitalistického systému - ať už jaderný průmysl nebo MMF -, začne nám nějaký levicový žurnál vysvětlovat, že to ve skutečnosti bylo v jejich plánu - popřípadě že by mohlo jít o důsledek nesmiřitelného působení vnitřních rozporů kapitálu, ale určitě nic, za co bychom si my sami mohli připisovat zásluhy. Patrně ještě větší roli však hraje naše vlastní zdráhavost použít slovo „my“. Říci „my“ by znamenalo dopouštět se prvotního hříchu, totiž mluvit za ostatní.

Osobně se domnívám, že o úspěších globálního hnutí má smysl uvažovat v globálním měřítku. A v tomto měřítku nejsou zanedbatelné. Přesto, stejně jako u protijaderného hnutí, se takřka všichni soustředili na měřítko středního rozsahu. Dovolte mi proto opět načrtnout rozvržení cílů:

1) Krátkodobé cíle: zabránit konání konkrétních summitů (MMF, WTO, G8 atd.);

2) Střednědobé cíle: zničit neoliberální Washingtonský konsenzus, zablokovat všechny plánované obchodní dohody, zpochybnit a nakonec zlikvidovat instituce jako WTO, MMF a SB; rozšířit nové pojetí přímé demokracie;

3) Dlouhodobé cíle: (alespoň pro radikálnější živly) zlikvidovat stát a zničit kapitalismus.

I zde narážíme na stejný vzorec. Po zárazku v Seattlu, kdy aktivisté skutečně dosáhli ukončení jednání na nejvyšší úrovni, došlo zřídka ke splnění krátkodobých - taktických - cílů. Bylo tomu tak ale především proto, že vlády tváří v tvář takovému hnutí odporu mají tendenci se zatvrdit a považovat za principiální věc to, co by jinak přešly bez povšimnutí. Tomu se často skutečně příkládala větší váha než otázkou úspěchu konkrétního summitu. Většina aktivistů si podle všeho neuvědomuje, že v mnoha případech - například při summitech MMF a SB v roce

2001 a 2002 - musela policie nakonec prosadit tak složitá bezpečnostní opatření, že téměř ukončila samotná jednání; postarala se o to, že bylo odvoláno mnoho doprovodných akcí, byly zrušeny slavnostní ceremonie a delegáti nedostali opravdovou příležitost si spolu promluvit.⁷⁾ Policie však neřešila, jestli si spolu představitelé světového obchodu promluví nebo ne; policii šlo hlavně o to, aby nikdo neviděl, že aktivisté zvítězili.

Také zde se podařilo střednědobé cíle splnit tak rychle, že to ztížilo dosahování cílů dlouhodobých. Neziskové organizace, odbory, autoritářští marxisté a podobní spojenci hnutí okamžitě opustili; následovaly strategické debaty, ale ty byly jako obvykle vedeny nepřiměřeně, jako diskuse o otázkách rasismu, třídních rozdílů, způsobu práce, o čemkoli jiném, jen ne o aktuálních strategických problémech. I zde se vše podstatně zkomplikovalo tím, že země vstoupila do války.

VYHLÍDKY

Jak se tedy vypořádá s riziky vítězství? Nemůžu říct, že na to mám jasnou a jednoduchou odpověď. Tento esej jsem ve skutečnosti psal proto, abych vyvolal diskusi, abych předložil problém širšímu publiku - a abych inspiroval k debatě o strategii.

Některé důsledky jsou ovšem poměrně očividné. Myslím, že až přistě naplánujeme nějakou velkou protestní akci, měli bychom alespoň uvažovat o možnosti, že zvítězíme. Nebo přinejmenším o tom, že dosáhneme poměrně rychle střednědobých strategických cílů, a až se tak stane, že nás možná opustí řada našich spojenců. Měli bychom si uvědomit, k čemu jsou strategické debaty, i když se mohou tvářit jako něco úplně jiného. Uvedu jeden slavný příklad: spory o poškozování majetku po událostech v Seattlu. Většina těchto sporů se ve skutečnosti týkala kapitalismu. Ti, kdo halasně odsuzovali rozbíjení výkladních skříní, to dělali především proto, že se chtěli obracet na konzumenty ze střední třídy, aby je nasměrovali ke globálnímu zelenému recyklačně-bazarovému konzumnímu stylu, a spojit se s dělnickou byrokracií a sociálními demokraty ze zahraničí. Nebyla to cesta, jejímž cílem bylo vyprovokovat přímý střet s kapitalismem, a většina lidí, kteří na nás naléhali, abychom se po této cestě vydali, byla vůči myšlence, že by kapitalismus mohl být skutečně poražen, přinejmenším skeptická. Mnozí ve skutečnosti kapitalismu fandili, i když kapitalismu ve značně humanističtější podobě. Ty, kdo rozbíjeli výkladní skříně, naproti tomu nezajímalo, jestli to pohorší obyvatele rodinných domků na předměstí, protože obyvatele rodinných domků na předměstí nepovažovali za významný prvek jakékoli budoucí protikapitalistické koalice. Snažili se upoutat pozornost médií a vyslat do světa zprávu, že kapitalistický systém je zranitelný - v naději, že tím povzbudí k podobným buřičským počínům ty, kteří možná uvažují o vstupu do této opravdu radikální aliance: odcizené teenagery, utlačované lidi odlišné barvy pleti, lidi pracující „načerno“, řadové zaměstnanci znechucené činností odborů, bezdomovci, nezaměstnané, dále lidi stojící nespravedlivě mimo zákon či lidi od základu nespokojené se systémem. Pokud má militantní protikapitalistické hnutí v Americe vážně fungovat, mělo by začít právě u lidí tohoto typu: u lidí, které není třeba přesvědčovat, že systém je prohnalý, ale jen o tom, že s tím mohou něco udělat. Tak či onak, i kdyby bylo možné rozpoutat antikapitalistickou revoluci bez ozbrojených bojů v ulicích - v což většina z nás upřímně doufá, protože, příznivě si to, proti armádě Spojených států opravdu nemáme šanci -, není možné,

abychom prováděli antikapitalistickou revoluci a zároveň úzkostlivě dodržovali vlastnická práva. A to pochopitelně znamená, že příslušníci předměstské střední třídy budou ti poslední, kdo by měl chut se k nám přidat. Jenže oni by se k nám asi nepřidali tak jako tak.

Poslední úvaha nás přivádí k zajímavé otázce. Co by to znamenalo, kdybychom dosáhli nejen střednědobých, ale i těch dlouhodobých cílů? V současné chvíli nemá nikdo úplně jasnou ani v tom, jak by k tomu mohlo dojít, neboť nikdo z nás už příliš nevěří ve smysl nějaké revoluce, tak jak byla chápána v 19. a 20. století. Koneckonců obecná představa, že revoluce je jednorázové masové povstání či všeobecná stávka, po níž se všechny zdi naráz sesypou, je založena výhradně na fantazii o převzetí státní moci...

Clamshell Alliance, 1976

Poznámky:

- 1) Text vznikl čtyři roky před nástupem hnutí Occupy Wall Street, které by sem mohlo být v pozdější perspektivě zařazeno (pozn. redakce).
- 2) Pokud by to člověk nahlížel z širší časové perspektivy, mohl by sem zahrnout i Hnutí za lidská práva, jelikož do něj zapojený SNCC (Student Non-Violence Coordinating Committee) rovněž jednal na základě všeobecného konsenzu a byl antiautoritářský. Hnutí za lidská práva stavělo na stejném základním principu, ovšem jím dosažená vítězství samozřejmě nelze tak snadno popřít.
- 3) Rozmach alterglobalizačního hnutí je datován protesty proti Světové obchodní organizaci v Seattlu v roce 1999, kde došlo k nevidanému propojení různých skupin - environmentalistů, odborářů, anarchistů, lidskoprávních aktivistů a dalších (pozn. redakce).
- 4) Nerad bych, aby to vyznělo tak, že otázky rasismu a sociální nerovnosti nejsou důležité. Jen se snažím upozornit na to, že způsob, jakým se o rasismu a třídní nerovnosti diskutovalo v rámci hnutí, se mi jevil jako stále méně účinný co do řešení rasových neshod, a nemohu se ubránit podezření, že to přinejmenším částečně bylo zaviněno tím, že maskoval spory o něco docela jiného.
- 5) To se opět změnilo. Na pořadu dne jsou transatlantická a transpacifická smlouva (TTIP a TTP), které jsou však připravovány zcela v tichosti a tak, aby vyhovovaly zejména zájmům korporací (pozn. redakce).
- 6) MMF sice stále existuje, jeho úloha se však částečně změnila a nadto se potýká s vnitřními spory (pozn. redakce).
- 7) Protestům proti MMF a SB v Praze v roce 2000 se podařilo docílit předčasného ukončení summitu těchto organizací. Jejich delegáti navíc museli opouštět Kongresové centrum metrem, které bylo vyčleněno pro potřeby jejich faktické evakuace z „obležené“ budovy Kongresového centra (pozn. redakce).

PSYCHOTERAPIE PROTESTU

Lukáš Rychetský

Nad úskalí aktivistického optimismu v knize Davida Graebera

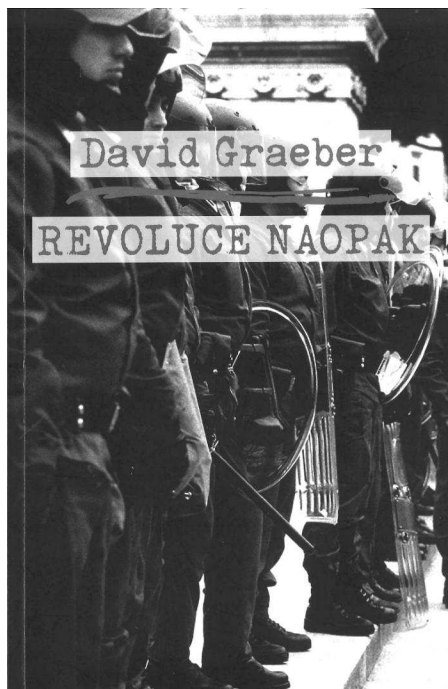
V MINULÉM ČÍSLE ANARCHISTICKÉ REVUE *EXISTENCE* JSME PŘINESLI RECENZI NA KNIHU DAVIDA GRAEBERA *REVOLUCE NAOPAK*. NYNĚ PŘETISKUJEME DALŠÍ, A TO Z PERA REDAKTORA KULTURNÍHO ČTRNÁCTIDENÍKU *A2*. TEN PROBLEMATIZUJE NĚKTERÁ V KNIZE UVEDENÁ TVRZENÍ A UKAZUJE NA MOŽNÝ ZPŮSOB, JAK POROZUMĚT TEXTU Z PŘEDŠLÝCH STRÁNEK. VŠÍMÁ SI ZEJMÉNA GRAEBEROVY SNAHY POSKYTNOUT HNUTÍ (V KRIZI) TERAPII POMOCÍ OPTIMISTICKÉHO VÝKLADU MINULÝCH BOJŮ, COŽ OVŠEM GRAEBER ČINÍ NA ÚKOR PŘESVĚDČIVOSTI NĚKTERÝCH UVÁDĚNÝCH SOUVISLOSTÍ A BEZ POTŘEBY KONKRÉTNÍ BUDOUCÍ VIZE. CHYBÍ MU TUDÍŽ TOLIK POTŘEBNÁ ŠIRŠÍ PERSPEKTIVA.

Kniha *Revoluce naopak* (Revolution in Reverse, 2011; česky 2014) amerického antropologa a anarchisty Davida Graebera se těžko hodnotí, neboť sice otevírá zásadní otázky týkající se zdánlivé nemožnosti představit si jiný svět a myslet revolucí, ale dělá to spíše heslovitě než systematicky. Jedním z důvodů bude jistě i fakt, že jednotlivé texty nebyly psány s vidinou souborného vydání a myšlenka spojit je v jeden celek vzešla od řeckého nakladatele. Hlavní přínos knihy má být sice teoretický, ale při bližším pohledu se zdá, že její účel je spíše terapeutický. Pacientem, kterého je nutné povzbudit a motivovat, je přitom protestní hnutí, jež se v době, kdy všech pět esejů vznikalo (2004-2010), ještě stále označovalo za alterglobalizační a v mnoha ohledech bylo významně ovlivněno anarchismem.

UMĚT VYHRÁVAT

Graeber se zkrátka po svém pokusil vyrovnat s přetrvávajícím mučednickým mýtem o anarchitech, kteří jsou odsouzeni neustále bojovat a nikdy nezažít pocit vítězství. To by samo o sobě rozhodně stálo za to, protože podobné klíšé se často traduje a má příchut' sebestyčkáctví, které při opakovaných nezdarech slouží jen k potvrzování vlastní historické výjimečnosti. Anarchisté jsou v tomto zjednodušujícím pojetí předurčení k úloze „vyvolených outsiderů“ revoluce, kterým spontaneitu vzpoury brzy ukradne porevoluční byrokracie (snad netřeba dodávat, že zrada přichází vždy shora a často i zleva). Obětování se stává konečným a jediným naplněním údělu skutečných revolucionářů, kteří se nikdy nestihli poskvrnit mocí, protože se nikdy nedostali na delší dobu k vládnutí.

První esej „Šok z vítězství“ dává už výmluvným názvem tušit, co se rozhodl Graeber ordinovat vyčerpanému hnutí, které jako by po útocích z 11. září ztratilo dech a ocitlo se na hranici vymizení. Nakonec jde o protijed, který tehdy autor podle všeho potřeboval sám, aby odvrátil vlastní aktivistické vyhoření. Když hnutí cítí porážku a nemožnost narušovat hranice systému, který neumožňuje už dokonce ani snít o alternativě, Graeber přichází s drzým a skálopevným přesvědčením, že zkrátka neumíme vstřebat vítěznou realitu a nechceme si připustit výhru. Léčba nespočívá v odhalování dalších bolavých pravd a nezdarů, naopak tkví v interpretaci, která zní až naivně, protože dovozuje, že většina emancipačních hnutí po-

sledních třiceti let ve svých bojích zvítězila. Myšlenka úvodního eseje prolíná i ostatními texty a snaží se nám vnútit zbrusu novou optiku, v níž hnutí za globální spravedlnost sice kapitalismus s konečnou platností neporazilo, ale neustále nad ním vítězí ve více či méně partikulárních bojích.

Graeberův postup je v něčem silně uhrančivý, jenže také zavání optimismem, který může být aktivizační, ale zároveň se zcela mijeje s realitou. Je určité dobré vědět, že i myšlenky, které systém dokázal hbitě kooptovat, měly původně ryze podvrtný charakter, ale je poněkud nemístné vydávat krizi systému za důkaz efektivity protestního hnutí. Vysvětlovat represi, která dopadá na aktivisty sociálních hnutí, jako strach establishmentu je možná svůdné a v něčem dokonce i trefné, ale nic to nemění na situaci, v níž pozice všech aktérů diktuje strukturální násilí státu a korporací.

Vysloveně podivně pak zní Graeberovy úvahy nad tím, že obava ze sociálních hnutí vždy nutně vede americkou vládu k válce někde v zámoří a k cílené transformaci původně sociálního protestu na antiválečné hnutí. Opravdu lze tvrdit, že válka s terorismem byla reakcí na počáteční úspěchy hnutí za globální spravedlnost? Nejednájí pak také islámští fundamentalisté pod tlakem protestů v takzvané euroamerické civilizaci? Občas to zní až spiklenecky, ale hlavně je z toho cítit americká sebestřednost, která s Evropou moc nepočítá ani v případě protestních aktivit, ani v rovině geopolitické. Nakonec lze s autorem souhlasit především v tom, že antiautoritářské myšlenky a participativní rozhodování hrály v hnutí za globální spravedlnost v posledních dvaceti letech stěžejní roli. A můžeme dnes dodat, že stejně tomu bylo i v případě pozdějších indignados a Occupy.

JEN POPUSTIT PŘEDSTAVIVOST

Strategie, která vychází z logiky přímé akce a politiky přímé demokracie nicméně nutně kromě praxe potřebuje také teorii. Právě tu se

Graeber snaží na základě svých aktivistických zkušeností, ale i akademických vědomostí načrtnout v eseji „Revoluce naopak“, který lze považovat za druhý zásadní text stejnojmenného výboru. Při bližším pohledu na dnešní akademickou levici je dobře patrné, že zde převažuje postmarxistická a poststrukturalistická hegemonie, jež často ztratila kontakt s praxí současných sociálních hnutí. Autor, který své akademické poslání kombinuje - nebo dokonce ztotožňuje - se svým každodenním aktivismem, tudíž působí jako příjemné osvěžení. Často se totiž zdá, že potřebujeme pomyslné mosty mezi intelektuálně uzavřenou akademickou levicí a „dělníky“ vzpoury, kteří věří, že zážitek přímé akce a horizontální demokracie je nakažlivý. Asi proto Graeber mluví o „kontaminatismu“. I zde se na povrchu myšlenky skrývá skutečná síla, jen je třeba jít hlouběji a doplnit, že funguje především na toho, kdo už de facto kontaminován je. Už to sice není fetišizace subkulturního ghettá, prostor se rozšiřuje, ale stále zůstává ghettem.

Předložená nová teorie revoluce v Graeberově pojetí roste z protestní praxe, a tak se skoro zdá, že teprve budoucnost může ozřejmit její podobu. „Většinou se předpokládá, že celý proces bude jedna nekonečná improvizace,“ dozvídáme se. Důraz na spontaneitu vzpoury zde vypovídá o důležitosti, která se přičítá oživené představivosti, nicméně ústí v tajnosnubná slova o revolučním procesu, jež „nelze v této chvíli načrtnout ani v hrubých obrysech“.

Graeber - stejně jako řada jiných levicových myslitelů - moc dobře ví, co je třeba zrušit, ale už nechce spekulovat o tom, co by mělo přijít (třeba místo volného trhu a státu). Drží se představy vzpoury, která je vždy tak trochu karneval, což je sice vstřížné, ale žádný maskární ples netrvá věčně a důležité je, co nastane, když protagonisté odloží masky revolucionářů. Podle Graebera by to zřejmě měla být nějaká „institucionalizace spontaneity“, což je ovšem evidentní protimluv. Plánovací jistota revolučních marxistů působí často instrumentálně, ale přiznaná nejistota, která spoléhá pouze na kreativní sílu představivosti a spontaneitu události, zrovna tak.

Může to vypadat, že soubor *Revoluce naopak* chce vyvolat přenosné nadšení, které způsobí, že se budeme „chovat tak, jako bychom již byli svobodní“, jako by tu „komunismus s námi byl vždycky“. Kromě toho může ovšem také připomínat sebenaplňující, avšak nepřilíš konkrétní proroctví, fungující jako svého druhu koučink, jenž má čtenáře-aktivistu především nabudit ve zdánlivě bezvýhodné situaci. Flagelantský cynismus, kterého bylo třeba se zbavit, nahrazuje možná až přehnaně optimistická sebedůvěra. Co by asi tak Graeber napsal po raketovém vzestupu a následném pádu sociálních hnutí Occupy a indignados? Jak dlouho se dá podobně vítězit?

Recenze původně vyšla v *A2* č. 8/2015. Přetištěno se svolením autora.

David Graeber: *Revoluce naopak*, vyšlo v roce 2014 v nakladatelství Broken Books, brožovaná, 160 stran, 249 Kč, možno objednat na brokenbooks.cz.

NAPLŇOVÁNÍ CÍLŮ

Když víme, co chceme, můžeme toho dosáhnout

GRAEBER SE VE SVÉM TEXTU SNAŽÍ DEFINOVAT ŠKÁLU CÍLŮ HNUTÍ PROTIJADERNÉHO HNUTÍ A HNUTÍ ZA GLOBÁLNÍ SPRÁVEDLNOST. CÍLE JSOU TOTIŽ KRITÉRIEM, PODLE NĚHOŽ SE DAJÍ HODNOTIT (NE)ÚSPĚCHY.

V této souvislosti nelze nezpomenout na přepis přednášky „Anarchistické cíle“ z října 2009, která vyšla v *Existenci* č. 1/2010. Text, jenž se stal jedním z neformálních programových dokumentů Anarchistické federace, reflektoval skutečnost, že někteří anarchisté a anarchistky nevidí hmatatelné výsledky své činnosti a na základě toho hnutí po nějaké době opouštějí. „Mnohdy však jde o důsledek neuvědomění si anarchistických cílů a smyslu anarchistické organizace v dlouhodobém horizontu.“

STRUKTURA CÍLŮ

Text, stejně jako to dělá Graeber, rozlišil cíle podle jejich časového horizontu, jen postupoval opačně, od dlouhodobého cíle. *Tím „je bezesporu svobodná, zdola organizovaná společnost bez útlatku a vykořisťování“.* Tento cíl bychom měli mít při svém snažení vždy na paměti a podle něj hodnotit dílčí aktivity ve smyslu toho, zda k němu směřují nebo jdou proti němu. K tomuto cíli bychom neměli „přistupovat jako k něčemu statickému a neměnnému. Naopak je žádoucí o něm diskutovat a brát ho jako cosi živoucího, dynamického a neustále se rozvíjejícího.“

Ptáme-li se po podmínkách dosažení dlouhodobého cíle, dostáváme se k cílům sekundárním, střednědobým. „Ty spočívají ve vytvoření teoretického základu, ale i praktických a organizačních podmínek, které povedou k realizaci dlouhodobého cíle, a to jak na lokální, regionální, tak i globální úrovni.“ To znamená: 1) Pracovat na anarchistické teorii, která by sloužila jako východisko při realizaci svobodné a samosprávné společnosti a zároveň byla oporou i pro cestu k ní. 2) Vytvořit široké povědomí ve společnosti o anarchistických představách svobodné společnosti, života a práce; přispívat k přípravě nepriviligovaných vrstev na zásadní zvrát v dílčích konfliktech se státem a kapitálem; pomáhat budovat paralelní ekonomiky, samosprávné projekty, solidární iniciativy apod., které se stanou experimentální laboratoří, školou a inspirací. 3) Přičinit se o vybudování takové struktury organizací fungujících na antiautoritářských principech, které by byly schopny později zdola převzít organizaci společnosti. 4) Globalizovat a mezinárodní úroveň propojovat odpor a boj za sociální spravedlnost.

„Terciární, neboli krátkodobé cíle v sobě zahrnují na jedné straně dílčí kroky směřující k naplnění střednědobých cílů a na straně druhé projekty reagující na aktuální boje a problémy.“ Rozvíjet výše jmenované cíle je možné mnoha aktivitami, např. rozvíjet a aktualizovat anarchistickou teorii; provádět analýzy různých forem autority a možností odporu vůči nim, stejně jako různých forem samosprávy; pořádat přednášky, diskuse a zajišťovat cílenou publikační činnost; zapojovat se do konkrétních sociálních hnutí, ekologických kampaní a lokálních iniciativ; vytvářet a podporovat samosprávné projekty, budovat solidární sítě; budovat funkční anarchistické federace i úžeji zaměřené kolektivy, iniciativy a spolky; či utvářet globální charakter hnutí.

ABY SNY A REALITA NEŠLY PROTI SOBĚ

Aby se člověk mohl pohybovat směrem kupředu, musí mít sny a vůli tyto sny naplňovat. Pro úspěch jeho snažení je ale také důležité, zda své sny sdílí s ostatními v rámci komunity, v níž žije či pracuje, nebo té části společnosti, jejíž zájmy sdílí. Neméně podstatné je také strategické myšlení, jehož opora je v analýze reálného rozložení sil a možností s tím, že je třeba mít na vědomí, že nic není předem dáno a mohou nastat různé eventuality.

Není dobré podléhat ideologickým poučkám o předurčenosti dějin, stejně jako se založenými rukama čekat na objevení se revolučního subjektu. Stejně tak není dobré se oddávat trudnomyslnosti z pocitu vlastní marginality a velikosti Goliáše, před nímž stojíme. I tak je ale důležité stát nohama na zemi, nepřeceňovat své možnosti a neoprávněné přísliby rychlých a obrovských úspěchů.

Stěžejní je vycházet z toho, kolik nás je. I když to není mnoho, při správné komunikaci, rozdělení úkolů a naplánování, se dají realizovat poměrně smělé aktivity. Je ale bezprostředně důležité v rámci kolektivů, které se danou aktivitou zabývají, vědět, kdo má jaké zájmy, znalosti a dovednosti, časové možnosti, míru zapálení pro věc a spolehlivost. Každý jsme totiž jiný a klást na všechny stejné nároky v kolektivu založeném na dobrovolnosti může vést v delším horizontu k vyhoření a roz-

padu. Nevyplácí se mít přehnaná očekávání od druhých i od hnutí jako celku. Opakující se kritiky typu „celé hnutí nestojí za nic, protože tohle a támhle“ je pak jen projevem těchto přehnaných očekávání, nerespektování individuality a nekonceptního přístupu. Nejde o to nektrizovat, ale negeneralizovat a třeba i dávat věcem potřebný čas.

Tak jako bereme reálně možnosti nás coby jednotlivců a kolektivů, musíme reálně přistupovat i k těm, které mají naše aktivity oslovit. Po přečtení jednoho letáku nikdo své názory a zvyky zpravidla nezmění. K řadě cílů vede dlouhá a náročná cesta, ale při zapojení kolektivní představitosti se dá najít i nejedna zkratka.

I když budeme brát sebe takové, jací jsme, neznamená to ani v nejménším, že bychom na sobě neměli dále pracovat, učit se novým věcem, a především zodpovědnosti k ostatním a společné činnosti. A organizujeme se mimo jiné proto, abychom si v tomto byli vzájemně nápomocní.

AKTIVITA JAKO PROJEKT

Každá naše aktivita by měla splňovat několik základních věcí, abychom mohli vůbec přemýšlet nad tím, zda byla úspěšná a přinesla nějaký efekt či splnila účel. Jedním z důležitých momentů každé aktivity je její plánování. Na každou naši aktivitu bychom měli nahlížet jako na projekt a je zcela lhostejné, zda jde o činnost krátkodobou (uspořádání demonstrace, benefiční koncert, vydání knihy...) či dlouhodobou (vedení kampaně, vydávání časopisu, provoz autonomního centra...).

Konkrétní aktivita by měla mít jasný smysl a účel a měla by zapadat do kontextu ostatního snažení (naplňování střednědobých a dlouhodobých cílů). Právě konkrétně stanovený cíl je podmínkou pro případné vyhodnocení, zda se ho podařilo naplnit a naše činnost nebyla jen nekonceptním plácnutím do vody bez jakéhokoliv efektu, s nímž by se dalo pracovat.

Před realizací aktivity by se měly zvážit klady a zápory, případné přínosy versus případné ztráty a rizika, tedy zda vynaložená energie, čas, finanční prostředky a další náklady a rizika budou dostatečně vyváženy výsledkem. Realizace musí být zajištěna potřebným počtem lidí s jasně danou odpovědností. Podle povahy projektu by měl existovat jasný nebo alespoň přibližný scénář a jeho alternativní varianty (např. při plánování demonstrace směřující k určitému místu myslet na možnost, že nás tam policie nepustí).

Samotnou realizací ale nic nekončí. Každý projekt by měl být vyhodnocen, zda splnil svůj cíl, co se osvědčilo, co se dalo udělat lépe, co se nepovedlo. A nakonec by se mělo analyzovat, jak na výsledky projektu co nejvhodněji navázat. Anarchistické hnutí tento poslední bod často podceňuje a zpětně nehodnotí, proč se to a to nepovedlo nebo neodpovídalo plánované představě, kde jsou rezervy a jak se poučit z chyb. Stejně tak se často zapomíná, že úspěšné aktivity si zaslouží pochvalu, a naopak je snaha hledat nějaké chyby za každou cenu a pro stromy nevidět les.

Jelikož jsou naše aktivity/projekty zpravidla kolektivní záležitostí, je dobré dát příležitost každému, aby se vyjádřil, a hledat možnosti plnohodnotného zapojení každého člena a členky kolektivu. Vedle účelu a podoby projektu je dobré vyjmenovat si dílčí činnosti a úkoly a ty pak delegovat na konkrétní lidi s jasně určenou odpovědností. To vše by mělo být v souladu s časovým harmonogramem, který je samozřejmě možné (a dokonce záhodno) aktualizovat podle potřeby. Někdy je vhodné zvolit koordinátora či více koordinátorů celého projektu či jeho dílčích částí (např. někdo jiný pro přípravu a někdo jiný pro realizaci na základě osobních schopností a naturelu).

Žádné poučky ale nejsou písmem svatým. Je dobré mít je na zřeteli, ale také se řídit vlastním i kolektivním rozumem, být tvůrčí, umět přeskupit. Nejdůležitější je ale nejednat bezmyšlenkovitě či bez ohledu na ostatní.

Za čím se ohlédnout?

Větší či menší úspěchy anarchistického hnutí v Česku

TÉMA ÚSPĚCHŮ NENÍ NA STRÁNKÁCH ANARCHISTICKÝCH TISKOVIN ŽÁDNOU NOVINKOU. ZEJMÉNA V EXISTENCI SE V POSLEDNÍCH LETECH SNAŽÍME KLÁST DŮRAZ NA AKTIVITY, U NICHŽ NENÍ DŮLEŽITÉ, ZDA SE OZNAČUJÍ ZA ANARCHISTICKÉ ČI NIKOLIV, ALE ZÁLEŽÍ NA JEJICH PRINCÍPECH A NADĚJI, KTEROU NESOU. NADĚJI, KTERÁ VEDLE PRVKŮ OSVOBOZENÍ V DANÉM OKAMŽIKU ZNAMENÁ I PŘÍSLIB DO BUDUCNOSTI.

DOBŘÉ ZPRÁVY

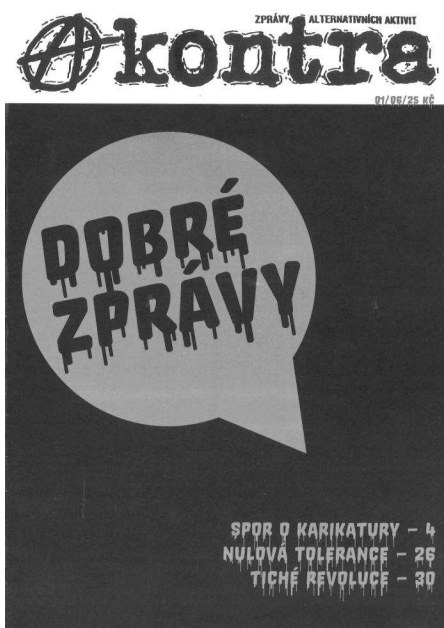
Asi nejvýrazněji bylo téma úspěchů antiautoritářského hnutí reflektováno pod titulem „Dobré zprávy“ v prvním čísle roku 2006 časopisu *A-kontra*. Zamýšlelo se nad potřebou jiného přístupu v rámci alternativních médií: „Negativní informace mají ohromnou moc, záměrně i nezáměrně nás demoralizují a často si to ani neuvědomujeme. Stejně jako anarchistická a další podobná média tvoří protiváhu korporátním médiím ve smyslu snahy poukazovat na reálné příčiny problémů, měla by být i alternativou, jež nám dodá naději a motivuje nás k činnosti. Toho zajisté nedocílí vzdycháním nad vším špatným a sebemrskavým rypáním se v neutěšeném stavu hnutí, popř. politikařením a útočením na jiné skupinky. Informování o nešvarech tohoto světa a kritická sebereflexe jsou nezbytné, ale proč se také ‚nechlubit‘ úspěchy a častěji nezmiňovat něco pozitivního?“

Podobně jako konstatujeme zde v úvodním článku k tématu, je i autorce článku „Proč se někdy nepochválit?“ v *A-kontra* jasné, že „v první řadě jde o to, jaké cíle si určíme. Budeme-li naši aktivitu směřovat pouze k brzké sociální revoluci, s největší pravděpodobností dojdeme k závěru, že jsme neuspěli. (...) Mnoho lidí do hnutí přichází s velkýma očima, v nichž se zrcadlí ohně barikád, a za krátkou dobu odchází zklamáno, protože si nevíšimlo žádného výsledku svých aktivit. Problémem je netrpělivost, příliš velká očekávání a v neposlední řadě také podceňování ‚malých‘, ale významných pokroků.“

Autorka zmiňuje také jeden důležitý úspěch, jakkoliv se může jevit triviálně, a to, že naše vlastní existence a aktivita ukazuje anarchistickou utopii jako reálnou alternativu: „Naše situace je jiná - ‚pracujeme‘ zadarmo, neplynou nám z toho žádné mocenské a finanční výhody (ješitnost a sebezprezentaci některých jedinců nyní pominěme) a podmínky máme často přímo neideální. Jsme ‚pouze‘ dobrovolníci a díky tomu nejedna aktivita neslavně skončí. Přesto fungujeme a jsme nezávislí na cizích zájmech a penězích - není to také úspěch?“

ÚSPĚCHY V JINÉM PROSTORU A ČASE

„Dobré zprávy“ z roku 2006 se věnovaly mimo jiné příkladům ze zahraničí (konkrétně hnutí za důstojnou mzdu v USA, stávkám ve Španělsku, projektu Wikipedie, celosvětové informační síti Indymedia, východoevropskému zpravodaji *Abolishing the Borders from Below* a autonomii mexických zapatistů). Podobných příkladů bychom mohli jmenovat nepočítaně a také se jim na stránkách *Existence* snažíme dávat prostor, a nijak netrváme na tom, aby byly programově označeny anarchistickou ná-

lepkou (to je totiž to nejméně důležité). Nejde ale jen o zprostředkování informací, které se dozvíte, jen když ovládáte cizí jazyky a víte, kde hledat. Naši snahou je také přenášet inspiraci do místních podmínek a ukazovat, že „jiný svět je možný“, že alternativy existují, i když se velmi často potýkájí s přímým či skrytým nepřátelstvím vládnoucího systému.

V tomto článku se tedy zaměříme na český prostor. Ondřej Slačálek se v *A-kontra* č. 1/2006 zamýšlí z odstupe sta let nad úspěchy snah českých anarchistů z přelomu 19. a 20. století. Ve společnosti bez hierarchie a sociální nespravedlnosti sice dodnes nežijeme, neznamená to však, že nasazení našich předchůdců a předchůdkyň bylo zcela marné a ve společnosti nezanechalo žádný viditelný otisk. „Podářilo se jim ovlivnit přístupy k některým tématům, prosadit něco ze své antiautoritářské kultury a názorů do obecného povědomí. Nebo, řečeno přesněji, některé anarchistické aktivity souzněly s myšlením a citěním části české společnosti; vzájemně se posilovaly a umocňovaly a zanechaly v českém prostředí patrnou stopu.“

Ondřej pak vybírá v tomto smyslu tři nejcharakterističtější témata. Zprv antimitilismus, který nacházel odezvu v lidovém odporu proti „vojně“ (označení pro válku i armádu). Byli to právě anarchisté, kteří dali českému antimitilismu nejlepší literární vyjádření, ať už v básních Fráni Šrámka či v Haškově Švejkovi. Druhým tématem, které rovněž nebylo výlučně anarchistické, byl boj proti církvi a náboženství. Problém náboženství viděli v kontextu celého autoritářského systému, jako jeden z jeho pilířů. Zatřetí pak Ondřej píše o kultuře odporu, kterou spojuje s činností anarchistických literátů vzpírajících se zavedeným konvencím i národnostním požadavkům na tvorbu.

Na těchto úspěších nemění nic ani pozdější osudy některých již bývalých anarchistů, popírajících své dřívější myšlenky. České prostředí je mimo jiné i díky vlivu anarchistů před první světovou válkou jedno z nejvíce ateistických a antimitilistických. Navíc dílo anarchistických básníků té doby nepřestávalo nikdy ovliv-

ňovat příslušníky následujících generací. Z toho plyne poučení, že „dokážeme-li být nápadití a tvůrčí, má naše činnost smysl, i když se nám nepodaří dosáhnout všech našich cílů. Můžeme ovlivnit různé kulturně-sociální přístupy ve společnosti, způsob, jakým se v ní bude o věcech přemýšlet a diskutovat, její diskurz.“

I KDYŽ KAPITALISMUS TRVÁ...

Pokud se chceme ohlédnout za úspěchy novodobého anarchistického hnutí u nás, musíme taktéž slevit z hodnotících kritérií, kterým z pochopitelných důvodů nemůže dominovat důsledné odstranění kapitalismu a nepřirozených autorit všeho druhu. Můžeme však hodnotit naše snažení v poměru k sobě samým, vlastnímu hnutí, různým komunitám či s ohledem na společenské vnímání některých věcí.

Ani v „Dobrych zprávách“ neopomněla redaktorka *A-kontra* osobní rozměr naší cesty k anarchii, když za jeden z cílů označila právě tuto cestu. „Tím, že se podílíme na nehierarchicky organizovaných a dobrovolných aktivitách, děláme i něco sami pro sebe. Aspoň tedy mne má práce těšit, hodně se při ni naučím, osvobozuji své myšlenky od různých konvencí a klišé, osvojuji si lepší mezilidské vztahy a rozvíjím svou osobnost.“ V rámci společného organizování a práce uplatňujeme antiautoritářský pohled na svět, který se pak promítá i do dalších sfér našich životů. Učíme se myslet, jednat a žít jinak, blíž našim ideálům, a dostávat postupně sami sebe v dílčích ohledech zvlivu kapitalismu a jím určovaných vztahů. Při společných aktivitách poznáváme druhého a zakoušíme osvěžující pocit kolektivity. Zároveň jsme nuceni hledat cesty k řešení neshod a sporů s důrazem na vzájemný respekt a společnou věc. Víme díky tomu, že nejsme sami. Konfrontujeme své postoje navzájem, stejně jako své ideály a očekávání s realitou, která jim velmi často není nakloněna. To vše nás posouvá dopředu.

V druhé polovině 90. let slavila přelomový úspěch snaha vnést do praxe hnutí myšlenku organizace, a to i přes obvyklé překážky v podobě sektarství a občasných meziorganizačních nevráživostí. Kdo by čekal, že se některé nadregionální organizace dožijí dvacátých narozenin? Anarchistická federace (AF) toto výročí oslaví letos v létě a Antifašistická akce (AFA) příští rok. Bylo by však chybou opomenout řadu skupin a kolektivů, které v průběhu posledního čtvrtstoletí výrazně ovlivnily antiautoritářské hnutí, nehledě na ty, které jsou aktivní v současné době. I když by někdo mohl nostalgicky vzpomínat na „zlatá 90. léta“, množství a kvalita antiautoritářských aktivit je dnes rozhodně o řád výš.

ALTERNATIVNÍ MÉDIA

Jedním ze středobodů anarchistických aktivit byla bezesporu vždy alternativní média, tzn. snaha vytvářet a rozvíjet platformy, které by sloužily ke vzájemné komunikaci, propagaci myšlenek i oslovování veřejnosti. Na tomto poli se udělalo neuvěřitelné množství práce. Abychom se zbytečně neopakovali, odkážeme na knihu *Anarchistická publicistika 1990-2013*, kterou v loňském roce vydalo Nakladatelství AF. Ta dokumentuje takřka 300 periodik a velké množství samostatných publikací. Jde o aktivitu, která si nezadá s předstípadovým samizdatem.

Ze zmíněné knihy čtenář pochopí, že po problémech, jimiž anarchická publicistika trpěla, je časopis, jež držíte právě v ruce, úspěšný v tom ohledu, že vychází již šestým rokem s neutuchající čtvrtletní pravidelností a v každém z jeho editoriaľů nečtete nářky nad neúspěšnou finanční bilancí listu. Zároveň se podařilo udělat z Nakladatelství AF dlouhodobě životaschopný projekt, jenž překračuje hranice jedné organizace, spolupracuje na konkrétních publikacích s dalšími skupinami (viz knihy vydané společně s AFA), ale i oficiálními nakladateli, což umožnilo některým titulům dostat se do oficiální knižní distribuce (naposledy Bakuninův *Bůh a stát*). Ve vydavatelské činnosti se daří dávat dohromady široký okruh spolupracovníků, výsledkem čehož jsou dnes publikace na poměrně vysoké obsahové i grafické úrovni.

S nástupem internetu byla také snaha o vytvoření informačních portálů na způsob ve světě zavedených Indymedia stránek. Tyto pokusy však neměly nikdy dlouhého trvání. Vedle různých blogů a stránek jednotlivých skupin stojí za zmínku web AFA, který se zejména díky svým článkům z oblasti monitoringu neonacistických aktivit stal často citovaným zdrojem, a denně aktualizovaný web AF, který po mnoho let přinášel novinky, teoretické texty, překlady, recenze a pozvánky na akce, dokud nebyl zlikvidován v rámci policejní akce Fénix zabavením serveru, na němž běžel. I zde narazil úspěch toho, že si antiautoritářské hnutí vytvořilo vlastní technické zázemí, na skutečnost jeho zranitelnosti, která se dotkla všech, kdo tento prostor sdíleli.

SQUATING A AUTONOMNÍ PROSTORY

Za poměrně úspěšné se dá považovat, zejména v 90. letech, squaterské hnutí, velmi úzce spjaté s anarchickým. Od počátku 90. let se politický squatting dotkl nemála prázdných budov, nejčastěji v Praze, squatovalo se ale také v Brně, Teplicích, Trutnově, Bohumině, Dvoře Králové nad Labem, Karlových Varech, Plzni či Moravském Krumlově. Pro anarchické hnutí byly bezesporu nejvýznamnější nejdéle trvající squaty, které poskytovaly zázemí jak pro hnutí, tak pro akce alternativní kultury, tedy Sochorka, Ladronka a Milada. Zejména v 90. letech byly tyto samosprávně spravované objekty, snažící se o nějakou formu své legalizace, místy, kolem nichž probíhalo také množství jiných organizačních aktivit a pro anarchické hnutí bylo stěžejní, aby se je dařilo co nejdéle udržet.

Přestože squaty plnily hned několik rolí (od bydlení po zázemí pro hnutí), neposkytovaly potřebnou míru jistoty, v níž by se daly rozvíjet další aktivity. Proto se také začala od konce 90. let objevovat místa, která měla formu infoshopů či nezávislých klubů. Mezi nejznámější patřila pražská Utopie, později Krtkova kolona, dnes například infocentrum Salé, dále to byl např. rožnovský Vrah, mostecký klub Za vraty, brněnský Pelech či fungující komunitní centrum Ateneo v Mostě. Tato místa mj. sloužila a slouží k distribuci anarchických tiskovin, pořádání promítání, přednášek, workshopů a diskusí.

Dá se tvrdit, že úspěchy hnutí závisí i na úspěšné existenci autonomních prostorů, které

jsou s tímto hnutím provázané a navzájem se podporují. Asi nejvýraznějším úspěchem poslední doby je obhájení autonomního sociálního centra Klinika, které v prosinci navázalo na delší řadu squaterských aktivit. Více se o Klinice dočtete v samostatném článku v tomto čísle, připomeňme jen, že úspěchem v tomto případě byla nebyvalá podpora i mimo anarchické hnutí, která vedla až k tomu, že se squaterzy z Kliniky byli přinuceni jednat i dva ministři vlády. Nic sice stále není vyhráno, ale v době vzniku tohoto textu Klinika žije a téměř každý den se tam konají nějaké akce. Díky neúnavnému úsilí se tak podařilo dostat do veřejné diskuse problém prázdných domů, který velmi často souvisí s nečinností měst a státu či se záměry soukromých spekulantů s nemovitostmi. Mimoto Klinika inspirovala aktivisty v jiných městech a vypadá to, že tato inspirace by brzy mohla nést ovoce.

Proti válce v Iráku, 2003

ANTIMILITARISMUS

Téma, které anarchisté opakovaně vrací do hry, je už zmíněný antimilitarismus, jenž má potenciál rezonovat ve smýšlení nemalé části české společnosti. Hned po listopadu 1989 se stěžejním tématem anarchické agendy stal odpor vůči povinné vojenské službě. Téma to bylo o to naléhavější, že se dotýkalo značné části anarchistů, kteří se v této době nacházeli ve věku ohrožení odvodem. Díky tomu našlo ohlas u mnoha mladých lidí. Těžko soudit, jaký vliv mohly mít demonstrace, veřejné pálení povolávků a ojedinělé akty odpírání na rozhodnutí přidat k vojenské službě alternativu služby civilní (která však byla za trest mnohem delší). Vyloučit se ovšem nedá. I když si byli anarchisté vědomi toho, že armáda je zlo samo o sobě, byla jedním z požadavků plná profesionalizace armády, která by umožnila zrušit nucení mladých mužů ke službě. Tohoto požadavku bylo nakonec dosaženo.

A bylo to právě antiautoritářské hnutí, které dávalo nejhlasitěji znát nesouhlas se vstupem ČR do NATO - viz pískání při slavnostním Havlově podpisu či akce proti oslavám vstupu, který nás velmi záhy zapletl do válečných konfliktů režirovaných Spojenými státy. Za (podle Havla humanitární) bombardování Jugoslávie byla americká ministryně zahraničí Madeleine Albrightová bombardována při návštěvě Brna vajíčkou z rukou anarchistů. Soudní dohra byla velmi překvapivá, když je soudce osvobodil s tím, že pouze vyjádřili názor nezanedbatelné části společnosti.

A opět to byli anarchisté, kdo se nejvýrazněji postavil válečnému štvání během summitu

NATO v Praze v roce 2002 a zorganizoval protest mnoha stovek lidí z ČR a dalších zemí východní Evropy, a to navzdory velké nepřízni vlády a médií a nasazení policejních provokátorů, kteří se (neúspěšně) pokusili vyprovokovat konflikty s policií. Papírový tank se zauzlovanou hlavní se v ty dny stal symbolem zesměšnění obrovských policejních manévrů.

V roce 2003 organizovali anarchisté protesty proti chystané válce v Iráku, jejíž motivace kontroly těžby tamní ropy byla více než zjevná a záminka pro ni zcela lživá, jak dnes už každý ví. Tyto protesty podpořilo velké množství lidí mimo aktivistickou scénu.

Téma antimilitarismu se v posledním roce opět dostává na přední místa anarchické agendy a zdá se, že anarchisté jsou jedni z mála, kdo přichází s ucelenějším konceptem antimilitarismu.

PROTI EKONOMICKÉ GLOBALIZACI

Jestli se novodobým anarchistům u nás podařilo dostat nějaké slovo do veřejného diskurzu, byla tím slovem globalizace. A prostředkem nastolení nového tématu byl rachot rozbíjených výloh poboček nadnárodních fastfoodových řetězců v centru Prahy v závěru Global Street Party (GSP) v roce 1998. Tato akce byla svým způsobem přelomová a v mnoha ohledech úspěšná, i když skončila nemilosrdným řaděním policie, týráním zadržovaných a mnoha zraněními.

GSP v sobě poprvé ve větším měřítku propojila protest a zábavu. Najednou bylo v ulicích místo sotva pár stovek anarchistů několik tisíc lidí. To přineslo zatím nepoznanou sílu. Při následném pochodu došlo na likvidaci předvolební propagandy rasistických republikánů, a když na čelo průvodu naběhlo třicet členů policejní zásahovky, byli odrazeni a dali se na potupný úprk, stejně tak policejní auto, které najelo do lidí, bylo převráceno na bok i s policisty uvnitř, „nerozbitné“ výlohy nenáviděných symbolů konzumní společnosti vzaly za své.

I přes odsouzení spontánního průběhu akce ze strany médií v následujících dnech se společně s otázkami nad násilným řaděním policie postupně začaly vynořovat i otázky po důvodech demonstrace. Ta byla součástí mezinárodního dne akcí proti ekonomické globalizaci. Dokonce na vládní úrovni došlo k pozvání organizátorů k jednání, s něčím takovým si však už hnutí nedokázalo poradit. Právě na tuto situaci by šlo napasovat Graeberovo tvrzení o tom, že anarchisté nedokážou reagovat na rychlá vítězství. Rozhodně GSP proměnila přístup k organizaci veřejných akcí a došlo k jejich osvěžení. Zároveň se začalo ve společnosti debatovat o globalizaci, i když se často projevovalo její zásadní nepochopení korespondující s tabu kritiky kapitalismu.

Dalším úspěchem českých anarchistů a anarchistek bylo to, jak se ve svých skromných počtech dokázali coby součást širší koalice aktivistických skupin zhostit příprav protestů proti summitu Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v Praze v roce 2000. Protes-

Global Street Party, 1998

Squat Ladronka

tům předcházela rok trvající kampaň proti ekonomické globalizaci a enormní organizační nasazení, které dodnes bere dech. Nebylo by to samozřejmě možné bez fyzické podpory zahraničních aktivistů, kteří nám předávali léty nabývané zkušenosti s pořádáním masových akcí, občanskou neposlušností, rozhodovacími procesy apod. Právě z těchto zkušeností, které jsme tak měli možnost si sami vyzkoušet v praxi v mezinárodním aktivistickém prostředí, jsme mohli čerpat v dalších letech. Vládě a policii jsme byli velkým trnem v oku, jelikož se chtěly před světovládci ukázat v nejlepším světle. Svůj summit však museli kvůli protestům předčasně ukončit a z Kongresového centra takřka prchnout metrem, které bylo vyhrazeno jen pro jejich potřeby. A my jsme mohli mít pocit, že jsme se stali součástí celoplanetárního boje proti globalizovanému kapitalismu.

SOLIDARITA NENÍ CHARITA

Když jsme na konci 90. let v Praze na Střeleckém ostrově organizovali první vydávání Food not Bombs, považovali jsme za ohromný úspěch, že se tuto aktivitu podařilo u nás realizovat. Ani v nejdvočejších snech nás ale nenapadlo, že za pár let se rozroste do dalších měst. A dnes můžeme v Česku mluvit o více než desítkách kolektivů pravidelně rozdávajících jídlo bezdomovcům a mnohdy jdoucích i za tuto základní činnost Food not Bombs.

Aktivita Food not Bombs se za ta léta stala pojmem, jenž není neznámý jen bezdomovcům a dalším potřebným. Ukazuje, že pomoc druhým nemusí mít jen podobu charity, kdy jeden svět (těch, co mají) sype drobkou druhému světu (těm, co nemají). Food not Bombs se naopak snaží rušit hranici. Druhým pomáháme, jelikož jsou to pro nás lidé jako my. Navíc svou praxi poukazujeme na zvrhlost světa, kde lidé hladovějí, zatímco se miliardy utápí ve zbrojení nebo zatímco více než polovina potravin končí v odpadu.

V posledních letech se anarchistické hnutí nechalo rovněž ze zahraničí inspirovat zkušenostmi tzv. solidárních sítí, které na principu přímé akce pomáhají lidem kupříkladu vymoci nevyplacenou mzdu. U nás hned v první kauze slavila úspěch Mostecká solidární síť (MSS), která se představila následně především díky boji proti šéfovi restaurace Rízkárna, který mimo jiné dluží mzdy bývalým zaměstnancům. Je jen škoda, že MSS ustoupila ze své otevřenosti, když se stala pracovní skupinou Asociace Alerta vyžadující ideovou jednotu a dělící tak aktivisty na plnohodnotné členy a druhořadé příznivce. Otevřenost, jež by solidárním sítím měla být vlastní, si našťásti zachovává pražská solidární síť Solls, která vznikla nedlouho po MSS.

RASISMUS JE PRO HLUPÁKY

Úspěchů na poli antifašismu by se dalo najít velké množství, o některých se můžete dočíst v rozhovoru se členem Antifašistické akce, která působí od roku 1996. Jejím vzniku však předcházela nemalá řada aktivit vycházejících zpravidla z anarchistického hnutí, jako byly protirasistické demonstrace, střety s nazi skinheady či občasná spolupráce s Romy postiženými útoky neonacistů. Anarchisté byli na počátku 90. let takřka jediní, kdo se stavěli boemu nazi skinheadství vyvolanému popularitou rasistické kapely Orlík. A nebylo tehdy žádnou výjimkou, že mladí náckové požívali sympatií některých policistů. Je více než smutné, že linii boje proti neonacismu ve společnosti jsme udržovali dobrých dvacet let téměř sami, nepočítáme-li zapojení nemnoha lidskoprávních aktivistů a ojedinelý projev antirasismu po vraždě studenta černé pleti v roce 1998. Tento dlouholetý osamocený boj nakonec i díky zvýšené a modernizované propagační činnosti AFA v druhé polovině první dekády tohoto století vedl k zapojení širšího okruhu lidí, což vedlo k situaci, kdy se v ulicích českých měst začali lidé stavět na odpor pochodům neonacistů.

Mladší aktivisté a aktivistky, stejně jako jejich vrstevníci z různých subkultur, díky kombinaci různých strategií svých předchůdců, dnes téměř nic netuší o tom, jaké to dříve bývalo vyjít si večer ven s permanentním vědomím toho, že se nemusíte kvůli bojůvkám nazi skinheadů vrátit zcela ve zdraví zpět.

Nesmíme opomenout ani úspěšnou činnost redaktora *A-kontry* Jakuba Poláka ve věci zastupování rodin Romů postižených vraždami z rasové nenávisti a jeho angažovanost na sklonku života na podporu chudých, zejména romských, obyvatel vyloučených lokalit. Za zmínku také stojí úspěšná intervence do kauzy vystěhovávání obyvatel Ústí nad Labem, kdy se podařilo díky přímé akci medializovat jejich problém a nakonec i najít ubytování. Stejně tak velmi významná byla podpora obyvatelům ostravského Přednádraží.

ZA PRÁVA ZVÍŘAT

Podle některých téma práv zvířat k anarchismu nepatří, avšak podle jiných jsou tyto dvě věci úzce provázány. Není tedy divu, že ochrana práv zvířat měla v anarchistickém hnutí vždy tak velkou odezvu. A byli to v 90. letech opět anarchisté a anarchistky, kdo byl v této otázce nejvíce slyšet a kdo se mimo jiných angažoval při vzniku skupin jako Animal SOS či Svoboda zvířat. Většina anarchistů přijala myšlenku, že je třeba bojovat proti všem formám útlaku, tedy i toho mezidruhového, což vedlo ke změně jejich stravovacích návyků a další úspěšné

propagaci vegetariánství a veganství. Na mnoha akcích pořádaných či spolupořádaných anarchisty je nabízeno veganské občerstvení a i výše zmiňované kolektivy FNB připravují bezmasá jídla. V posledních letech se k tomu přidal trend pořádání pravidelných kolektivních veganských večeří a příležitostných veganských hodů, které se dají považovat za jakési alternativní festivaly veganského stravování.

Zatímco mnohé skupiny ochránců zvířat se etablovaly a zaměřily na mediální propagaci a lobbování za změnu legislativy v oblasti zvířecích práv, k tomuto tématu tihnoucí anarchisté se spíše orientovali na radikální ochranu a ochranu zvířat, jako např. projekt Realita.tv. I když se to v celkovém objemu může zdát zanedbatelné, podařilo se jim zachránit mnoho životů konkrétních zvířat.

VLIV V KULTUŘE

Nezanedbatelný byl také vliv anarchistických myšlenek a aktivit v oblasti kultury. Zejména v hudebních subkulturách napříč žánry působili a působí lidé, pro něž jsou svobodomyšlné postoje integrální součástí jejich tvorby. To se projevuje v jejich textech, způsobech organizace kapel, koncertů, festivalů, vydávání nahrávek atd. Jednou z nepodstatnějších myšlenek v tomto směru je v praxi uplatňovaný princip DIY (Udělej to sám) coby ochrana proti komercializaci a komodifikaci subkultur. Výrazný je také antifašistický étos mnoha interpretů a jejich posluchačů. V tomto směru se dá za velmi úspěšnou považovat antirasistická kampaň Good Night White Pride či pořádání festivalů May Day (viz rozhovor s členem AFA). Právě tyto festivaly se staly nepopíratelným důkazem toho, že na anarchistických principech lze uspořádat akci pro deset tisíc lidí, kde není podmínkou zaplacení vstupného a nefunguje žádný sponzor.

Nejde ale jen o hudbu, anarchistická touha po svobodě je čitelná i z prací anarchistických básníků (např. Ticho) či výtvarníků (např. Toy_box), kteří nejsou vůbec neznámí. Nezanedbatelná je v tomto směru i publikační tvorba odrážející se v množství anarcho-punkových zínů vysoké kvality. A rozhodně nesmíme zapomenout ani na tři roky po sobě zorganizovaný pražský Anarchistický festival knihy, jenž je přehlídkou nejen publikačních aktivit hnutí, ale i prostorem pro debaty (nejen) o nich.

REZERVY

Tolik k některým ze základních oblastí, v nichž se dá v nějaké míře mluvit o úspěších, které přímo či nepřímo souvisí se snahami anarchistického hnutí v Česku. Je jasné, že velkou část aktivity by bylo možné dělat mnohem lépe, nenechávat je nedotažené, lépe na ně navazovat apod. Není třeba si zatajovat, že máme velké rezervy a bezesporu by se dal napsat stejně dlouhý text o tom, co se nám nepovedlo a kde naše úsilí vyšlo naprázdno či bylo spíše kontraproduktivní. Nesmíme zavírat oči před chybami a je třeba si z nich brát ponaučení a chápat je jako přirozenou součást dlouhodobějšího procesu. Změny nepřicházejí tak rychle, jak bychom si přáli, a v některých směrech zatím vůbec. To by nás však nemělo odrážet.

Je třeba mít na vědomí, že za naprostou většinou úspěchů stojí spousta práce, mnohdy dlouhodobé a nezázivné, i když někdy je momentem úspěchu naopak projev spontánnosti a neočekávaného... Nic však nejde bez zápalu pro věc, nasazení, imagistů přijala myšlenku, že je třeba bojovat proti všem formám útlaku, tedy i toho mezidruhového, což vedlo ke změně jejich stravovacích návyků a další úspěšné

Demonstrace proti pochodu neonacistů, 1. 5. 1999

BILANCE BOJE O KLINIKU

Pohled člena kolektivu autonomního sociálního centra Klinika na pražském Žižkově

NECELÝCH ŠEST MĚSÍCŮ OD PRVNÍHO VSTUPU SQUATERŮ DO BÝVALÉ PLICNÍ KLINIKY V JESENIOVĚ ULICI JE DOBA DOST DLOUHÁ K OHLEDNUTÍ ZA DOSAVADNÍM BOJEM O AUTONOMNÍ PROSTOR, KTERÝ OBSADILI A PROVOZUJÍ AKTIVISTÉ NEJEN Z ANARCHISTICKÉHO PROSTŘEDÍ. PROSTOR SPRAVOVANÝ NA PRINCIPU ROVNOSTI A KONSENZU. PROSTOR, O JEHOŽ OSUDU JEŠTĚ ZDELEKA NENÍ ROZHODNUTO A JEHOŽ EXISTENCE NENÍ DOČASNOU LEGALIZACÍ ZARUČENA.

TROCHA HISTORIE

Úvodem je třeba zrekapitulovat události předcházející současnému fungování autonomního centra a snad tak rozehnat některé domněnky a fámy, které kolují pravověrnými anarchistickými kuloáry. Samotnému obsazení Kliniky předcházelo mnohaměsíční plánování, rešerše, příprava a úmorné schůzování okruhu lidí, kteří se v Praze squatingu a jeho mediálizaci dlouhodobě věnují, a navazovalo na předešlé squaterské aktivity. Obsazení Kliniky bylo výústěním snahy o vytvoření dalšího autonomního prostoru vedle nedávno vyklizeného squatu Cibulka. Původní záměr ovšem nebyl mít jenom „barák na bydlení“, ale vytvořit reálně fungující sociálně kulturní centrum a pokusit se o vykročení z ghetta.

Hlavní výhodou oproti předchozím pokusům o udržení domu byl fakt, že i po dvou návštěvách policie během prvního večera po obsazení nebyli squateři vyhnáni, ale policajti se s podivem procházeli po uklizené budově, kterou předtím s velkou nechtí museli každý večer procházet a kontrolovat. Vzájemná dohoda o dočasném „příměří“ dala prostor začít realizovat aktivity, které se měly v budoucím sociálně kulturním centru odehrávat. První koncerty a výstavy v postupně uklizené budově nalákaly nejen novináře, ale velké množství příznivců, zvědavců a budoucích squaterů, díky nimž došlo k následujícím podpůrným akcím, za poslední roky co do počtu účastníků nevidaným. Ty pak zahýbaly nejen mediálním pokrytím kauzy, ale i odhodláním squaterů, po případné evikci v boji pokračovat.

Od prvního otevření dveří na Kliniky uplynulo nekonečných deset dní provizorního a ilegálního fungování ostrůvku autonomie. Poté zrána policejní těžkoobdělci ukončili idylu zdola rostoucí alternativy. Následovala kombinace mediálního boje, podpůrných demonstrací, diskusí, celorepublikových akcí a apelu na úředníky a politiky o budoucnosti objektu rozhodnout. Po letech nečinnosti byl státní aparát donucen si uvědomit, že nechává chátrat budovu, na jejíž ostrůvku využívá sekuritku s iniciálami PČR, a k problému se nějak postaví.

BARÁK ZA KOBLIHU

Všechna vyjednávání nakonec vyústila až k nutnosti hnát odpovědnost za budovu k největšímu fandovi hry monopoly, Babišovi, a to z důvodu neschopnosti úředníků o věci na politické úrovni rozhodnout a neochotou dalších složek státu se věci zabírat. Koblihový magnát si pravděpodobně nechal od pí-ár nohsledů dobře poradit a za projekt Kliniky se postavil, i když dost bokem, a samozřejmě se nezapomněl u Kliniky vyfotit. Následující politický posun ze strany státu, potažmo ÚZSVM (Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových), dal i přes velkou neochotu jeho šéfové vzniknout smlouvě o dočasném užívání na jeden rok pod podmínkou, že objekt případně GIBSu (Generální inspekci bezpečnostních sborů), hned co se pohnou administrativní ledy a bude schválena dotace od ministerstva financí na nový prostor. Nebozí fyzlové, kteří by měli fyzlovat další fyzly, se totiž najednou začali ve svých kancelářích tísnit. Zvláštní je, že si na budovu v Jeseniově vzpomněli až po jejím obsazení a kanceláře jim začaly připadat malé, i když se jejich kolegové z Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu dokážou tak skvěle tělo na (holé) tělo tisknout v kdejakém kasinu. Jedním z jejich dalších argumentů bylo, že chtějí mít blíž k lidem.

STAROSTI, STRASTI, ÚNAVA

Po převzetí klíčů a euforickém návratu na Kliniky se kolotoč pomalu začal roztáčet nanovo. První brigády nalákaly nové příznivce, kteří se doposud do boje zapojovali jen v rámci podpůrných akcí a demonstrací, kolektiv chytil druhý dech. Po pár týdnech brigádníčení byl otevřen bar, koncertní místnost, kuchyně, zahrada se změnila z džungle plné odpadků na příjemné místo pro trávení volných chvil v houpací síti či při okopávání zákonek. Při večerech u táboráku zahřál nejen oheň, ale hlavně atmosféra připomínající první dny obsazení, tentokrát navíc s novými známými a černo-rudým praporem vyvěšeným na střešním stožáru. Klasik by prohlásil „Pohodička pro všechny“. Aktivisté zvyklí spíše na neúspěchy ale najednou museli začít řešit mnohem prozaičtější otázky, o kte-

Přednáška na zahradě Kliniky

rych se v anarchistických traktátech nejspíš nedočtete. Zapojení vodovodní přípojky, zprovoznění elektřiny, snaha o udržení otevřenosti, zabydlování prostor stálými usedlíky, komunikace navenek, ale i dovnitř hnutí, proměnlivý počet účastníků plenárních shromáždění, rozepře uvnitř kolektivu. Pochvalné řeči s trpkým dovětkem „ale Babiš“. Jak se proměnily podmínky, ve kterých mohla Klinika existovat, tak se proměnil i přístup aktivistů. Dítě je na světě, přichází starosti.

CO KLINIKA DALA ŽIŽKOVU?

Minimálně místo, které funguje jako sociální laboratoř. Vytváří prostor k tomu převádět principy rovnostářského rozhodování do praxe a nacházet způsoby, jak rozšiřovat povědomí o možných alternativách mezi všechny, kteří na Kliniky zavítají. A spektrum návštěvníků je již od samého začátku velmi pestré. Počínaje třináctiletým klukem ze sousedství, který je na Klinice pečený vařený, až po paní v důchodovém věku, která se přišla na dům nejdřív jenom podívat a nakonec se zúčastnila několika víkendových brigád. Ale aby nebylo vše vymalováno v černo-rudých barvách, je třeba přiznat, že se stále úplně nepodařilo zapojit lidi z blízkého sousedství do chodu Kliniky, i když většina z nich ráda vidí fungující kulturně sociální centrum namísto „domu hrůzy“, jak se bývalé plicní klinice začalo před jejím obsazením říkat. Dalším přínosem je vytvoření útočiště pro alternativní kulturu a mnohé spolky a organizace, nutno dodat, že většina z nich pochází z anarchistického prostředí.

KDO TADY MLUVÍ O ÚSPĚCHU?

Často je s podivem, jak se debaty nezainteresovaných anarchistů odvíjí od zpráv z korporátních médií, které na jedné straně podrobují kritice a označují většinu jejich výstupů za irelevantní, ale když se jedná o Kliniky, jsou schopni přeríkávat Babišova prohlášení jako naučenou modlitbu. Je namístě si uvědomit, jak se přístup médií k tématu squatingu posunul, a také to, že korporátní média nikdy nebudou hlásnou troubou anarchistických idejí, ale nemusí být ani zapřísáhlým nepřítelem. Mediální obraz se často odvíjí od naší schopnosti s médii komunikovat a pracovat. Jednoduché odsouzení jakékoliv prezentace aktivit skrze média připomíná zjednodušování pohledu na squaterly a jejich dělení na ty „pravé“, kteří prosazují squating pouze prostřednictvím přímé akce s nulovou ochotou se s kýmkoliv bavit o tom, co a proč dělají, a na ty, kteří se snaží kombinovat praktiky boje o vytyčené cíle s apelem na legitimitu jejich praxe skrze média. Tim se pro mnohé stávají minimálně podezřelými. Nikdo neslibil poslušnost výměnou za Kliniky, a jako odpověď na výzvu šéfy ÚZSVM, aby si to squatování přišťe dobře rozmysleli, byla vydána brožura obsahující praktické rady a tipy jak squatovat. Dost možná je načase přestat zaměňovat pojem anarchismus za autismus.

POUČENÍ Z BOJE, KTERÝ TEPRVE ZAČÍNÁ

Zisk prostoru Kliniky nepřišel shůry a nebyl milodarem bohubilým squaterům. Jako vítězná se ukázala kombinace taktiky přímé akce, mediálizace a především pak otevřenosti lidem, kteří se chtějí do boje zapojit bez potřeby ideového kádrování. Současný kolektiv Kliniky netvoří ideologičtí anarchisté, ale všichni členové kolektivu se rozhodli organizovat na základě plenárních shromáždění a rozhodovat se prostřednictvím konsenzu. Pokud v něčem Klinika zvítězila, tak to bylo právě vykročení z ghetta a vytvoření kolektivu schopného každý den otevírat dveře do prostoru, který sám o sobě vybízí k představám o tom, jak by věci mohly fungovat mimo rámec státu a kapitalismu. Do jaké míry bude projekt Kliniky úspěšný, závisí především na aktivitě lidí, kteří budou v současnosti schopni prostor utvářet a dál rozvíjet. Boj o Kliniky neskončil, ale přešel do další fáze, která otevírá možnost využít potenciál projektu a připravit se na další boje.

LIDÉ JSOU RÁDI SOUČÁSTÍ NĚČEHO ÚSPĚŠNÉHO

Rozhovor s členem Antifašistické akce (AFA)

JESTLI MÍSTNÍ ANTI-AUTORITÁRNÍ HNUTÍ MŮŽE HODNOTIT SVÉ ÚSPĚCHY, BEZESPORU NEJVÍC JICH NALEZNE NA POLI ANTI-FAŠISMU. NEODDISKUTOVATELNOU ROLI V TOM HRÁLA ANTI-FAŠISTICKÁ AKCE.

Toto číslo Existence je věnováno úspěchům. Jaký úspěch z poslední doby ti v rámci agendy AFA přijde první na mysl?

Pokud budu mluvit za sebe, první, co mě napadá, je účast AFA na vydání knihy Paula Polanského *Tábor smrti Lety*. A pak kampaň „Cikáni nemůžou za vaše posraný životy“, reagující na vlnu protiromských demonstrací. Polanského kniha i zmíněná kampaň, jak se říká, tály do živého, což byl i náš prvotní záměr.

V čem vidíš přínos Polanského knihy a zmíněné kampaně?

Přínos kampaně „Cikáni nemůžou za vaše posraný životy“ jsme od začátku nahlíželi ve dvou rovinách. Tou první byla jedna z našich odpovědí na protiromské demonstrace, na kterých frustrované nácky vystřídaly v prvních liniích frustrované davy majoritní většiny. Druhou rovinou pak byla snaha dát jasně najevo, na jaké straně barikády AFA stojí.

Vydání Paulovy knihy mělo pro nás význam minimálně ve třech rovinách. Tou první je příspěvek k popisu novodobých, porevolučních dějin a vztahu české společnosti k Romům. Tématem knihy jsou sice Lety, ale na prostoru kauzy vepřina se ukazuje něco obecného pro českou společnost. Polansky přijíždí do země, kterou zmitají rasistické vraždy, a objevuje symbol, jenž to vše rámuje. Je to dokument, který popisuje bádání zúčastněného aktéra, a z tohoto pohledu má hodnotu i pro budoucí generace, které bude kauza vepřina zajímat.

Druhá rovina je oživení zájmu o zrušení vepřina na místě bývalého koncentračního tábora. Za těch 25 let od revoluce se podařilo Paulovi a dalším vybojovat to, že se o romském holocaustu a roli českých orgánů v něm mluví. Když dnes Tomio Okamura bagatelizuje události v letsčím táboře, celá politická scéna se obrátí proti němu. To je skutečný úspěch. My ovšem doufáme, že kniha přispěje k tomu, že již nezástane jenom u slov, ale že ta se konečně přetaví v činy a prasečák bude zrušen. Jsme přesvědčeni, že je to tak velká symbolická facka do tváře všech, kteří mají v úctě nevinné oběti zločinného nacistického režimu, že prostě není jiná možnost, než aby vepřin dřív nebo později zmizel.

Třetí rovinou je potom zkušenost pro nás samotné. Přes všechny těžkosti a limity jsme ve spolupráci s Anarchistickou federací dokázali přeložit a vydat poměrně rozsáhlou a důležitou knihu.

Za vydáním knihy muselo asi být hodně práce...

Nejenom práce, ale i dilemat. Jak asi víš, Paul Polansky má v Čechách poněkud komplikovanou pověst. Dlouho jsme se rozmýšleli, do jaké míry dbát na jeho kritiky a zda vydání knihy nemůže situaci Romů v Čechách nakonec

ještě zhoršit. Po pečlivém rozmyšlení jsme ale došli k závěru, že ať si o Polanském může někdo myslet cokoliv, jeho přínos v objasnění toho, co se dělo v Letech, a v otevření tématu široké veřejnosti je nezpochybnitelný. Ve své knize také předložil řadu zásadních informací, které prostě potřebovaly být zveřejněny, a nám bylo jasné, že knihu nikdo jiný nevydá. Teď je již na veřejnosti, odbornících a historických, aby se s knihou konfrontovali.

Další věc je, že kniha byla rozsáhlá, se spoustou jmen, která ne vždy byla správně zapsaná. Zde odvedli obdivuhodný kus práce překladatelé - několik dobrovolníků, kteří pracovali (stejně jako všichni ostatní, co se podíleli na vydání knihy) bez nároku na honorář. Další skvělou práci odvedli korektorky, grafici a všichni ti, kteří trávili čas v archívech kvůli obrazové příloze. Na tomto místě bychom chtěli všem ještě jednou poděkovat za jejich skvělou práci.

Kolektivní práce a efektivní organizace by neměly být anarchistům a anarchistkám cizí. Z vašich aktivit tímto směrem asi nejvíce vyčnívaly prvomájové festivaly.

V AFA se shodneme, že May Days byly v posledních letech určitě jedním z vrcholů našich aktivit. Bez společné práce a - jak říkáš - efektivní organizace by bylo jejich uskutečnění v takovém rozsahu, v jakém proběhly, nemyslitelné. Z dnešního pohledu by se mohlo zdát, že myšlenka vyměnit tradiční kolbiště mediálně vděčných pouličních rvaček antifašistů s nácky, které prvomájové dny každoročně charakterizovaly, za politicko-hudební festival s návštěvou mnoha tisíců lidí, byl nápad nějaké PR agentury. Pravdou je, že hlavně první ročník festivalu v roce 2008 byl pro nás enormně náročný a navíc krokem do neznáma. Věděli jsme, že uspořádat kvalitní koncert velké zahraniční kapely dokážeme, ale festival je přece jen něco jiného. Navíc jsme museli řešit takové věci jako vystoupení části našich aktivistů ze stínu a další problémy, například zabezpečení akce před provokacemi nácků nebo policie. Tvrdá práce však nakonec nesla své ovoce a k pořádání May Day festivalu jsme se vrátili ještě během tří následujících let. Odměnou nám bylo sledovat postupně opadávání zájmu samotných nácků o prvomájové průvody, kdy samotný fakt ztráty možnosti násilného střetu s antifašisty snižoval účast na jejich demonstracích řádově o desítky procent. Dále pak jejich neúspěšné pokusy o kopírování naší politicko-hudebně-festivalové strategie. Sledovat policii, která najednou nevěděla, jakým způsobem na naše akce reagovat, i znuděné a hloupé dotazy novinářů, kteří najednou nemají o čem psát, byl skvělý zážitek. Přechod od demonstrací proti náckům k pozitivně pojatému antifašistickému festivalu byl stejně tak výzvou, jako strategickým krokem. Stopku May Day festivalům jsme se nakonec rozhodli dát v době, kdy se zdálo, že protiromské demonstrace nemají brzkého konce. Doba si žádala hledání nového pole působnosti a nakonec jsme se rozhodli nasměrovat energii zcela jinam. Prvomájové festivaly měly svůj význam nejen ven k našim tradičním politickým

oponentům, ale podle mého názoru především do antifašistického hnutí samotného. Podařilo se nám úspěšně vylézt z aktivistické krabice a nadechnout se čerstvého vzduchu. Z nových kontaktů, které jsme získali během příprav nebo samotného pořádání jednotlivých festivalů, těžíme až do dnešních dnů. Troufáme si říct, že i anarchistické hnutí mělo díky prvomájovým festivalům skvělou možnost sdílení a potkávání se tváří v tvář s lidmi, k nimž by se díky svým omezeným možnostem nedostalo. May Day festivaly já osobně nahlížím ještě jedním pohledem, a to jako odměnu. Odměnu za naši trvalou práci, jejíž smysl dokázaly ohodnotit stovky lidí, kteří se na pořádání jednotlivých festivalů aktivně, a nutno podotknout, že zadarmo a zcela svobodně, podíleli.

Dá se říct, že May Days přispěly svou měrou k udržení či zvýšení vysoké míry netolerance vůči projevům rasismu v subkulturách a zabránily snaze nácků do nich pronikat?

Nezpochybně. Velkou roli v přístupu subkultur k projevům rasismu, v krajních případech snaze nácků do nich pronikat, hraje samotný fakt, o jakou subkulturu se jedná a z jakých pozic vychází, případně k jakým ideálům se hlásí. Velký rozdíl je v přístupu povětšinou antirasistických subkultur, jako jsou ta punková, hardcorová, ale i ta hiphopová, vycházející z afroamerických kořenů na straně jedné a na straně druhé například subkultura skinheadska, která se ve východním bloku po pádu komunismu žel proslavila více svým křídlem xenofobní a netolerantní. Výhodou May Day festivalů ve spojitosti se subkulturám bylo to, že se staly jistou platformou, která umožňovala jednotlivým zástupcům subkultur přihlásit se veřejně ke svým antirasistickým a antifašistickým myšlenkám. Tato potřeba „vymezit se“ rostla s každým následujícím ročníkem a nejsilněji ji bylo cítit po vlně protiromských demonstrací, které v druhé polovině roku 2008 odstartoval Janov. Bylo příjemné vidět, kolik lidí z různých subkultur chtělo dát veřejně najevo, že nesouhlasí s vlnou primitivního a nikam nevedoucího anticiganismu.

Samostatnou kapitolou je reakce části subkulturální hudební scény, která se primárně s příchodem dnes již skomírající vlny autonomního nacionalismu začala potýkat s konkrétní snahou nácků o „okupování“ subkulturálního prostoru. Jednalo se o nazi taktiku, kterou k našemu potěšení jednotlivé subkultury odmítly akceptovat. Jako konkrétní praktický výstup se skvěle hodilo přebírání myšlenek kampaně GNWP, která vznikla v německé hardcorové scéně jako reakce právě na pronikání nácků do této subkultury a k jejíž podpoře se přihlásila i AFA. Jednotlivé hardcorové, punkové, metalové, techno formace a hiphopové interpreti, ale i různé festivaly, tatěři nebo writeři, ti všichni začali používat logo GNWP v mnoha různých provedeních. V této souvislosti se velice hodily zkušenosti AFA jakožto organizace, která obsahuje i určitou formu militantnosti. Pokud jednotlivé kapely a hudební promotéři

začali vidět narůstající účast nácků na svých koncertech jako problém, AFA se jevila jako vhodný partner pro řešení problému. A dá se říct, že problém, který měl od roku 2008 narůstající tendenci, se podařilo usměrnit do přátelných mezí. Hlavní rolí AFA ale bylo odhalit takové snahy neonacistů hned v zárodku, poskytnout subkulturám informace a nechat na nich samotných, jak se k problému postaví.

Navenek se zdá, že síla AFA je právě v informacích, které dokázala získat. Média a v několika chvílích paradoxně i stá braly antifa.cz jako hodnověrný a fundovaný zdroj. Jakých úspěchů v oblasti monitoringu si nejvíce ceníš?

Tohle je otázka, která by měla spíše směřovat na naše chlapce a děvčata ze sekce monitoringu. Přesto není důvod, abych ti neřekl svůj subjektivní názor. Jedna věc je získání informací, druhá pak jejich smysluplné zpracování a využití. Představa budování systému, ve kterém budeš shromažďovat tisíce informací o jednotlivých náccích, je jistě lákavá. Pokud nicméně nejsi schopen v záplavě informací vybrat to důležité, nikdy nemůžeš být úspěšný. Jestli se AFA něco v posledních deseti letech podařilo, tak právě soustavnou činností oddělit pomyslné zrno od plev, důležité informace od těch nedůležitých, a navíc s nimi vhodně naložit. Právě tento fakt informační exkluzivity byl důvodem toho, že se AFA stala hojně citovaným zdrojem ve všemožných médiích. Ano, jednou z předností AFA je strategické myšlení a práce se svými zdroji.

A jakých konkrétních úspěchů v oblasti monitoringu si ceníš já sám? Úspěchem jistě bylo odhalení nácků v armádě, což vedlo k desítkám kauz, které skončily propuštěním nácků z armády a k celkové změně systému přijímání nových rekrutů. Za úspěch to považují i přesto, že v armádě stále desítky nácků pracují. Jsou to ti, kteří prvotní zemětřesení v armádě přežili, nebo noví rekruti, kteří tvrdě nastavené síto dokázali obejít, ale v budoucnu dojde i na ně. S touto kauzou jsme šli ven hlavně v souvislosti s tehdejšími problémy snadného vyzbrojování a výcviku nazimilitantů právě jejich kontakty v armádě. Řešení jsme se rozhodli pojmout plošně a můžeme říct, že náckové v tomto směru přišli o velice důležité zázemí. Za úspěšný počín považují rovněž pravidelné představení členů různých neonacistických, ultranacionalistických a fašistických spolků. Nejvíc „bita“ je v tomto směru pravidelně Dělnická strana, která zcela ztratila soudnost a je tak hluboce zabředlá v neonacistické scéně, že nálepky neonacistické organizace se podle mě už nikdy nebude schopna zbavit. Svoji vlastní tragikomickou kapitolu by si zasloužilo pět naprosto rozdílných lidí, různé působících v okruhu české a slovenské neonacistické scény, o kterých jsme přinesli v minulosti podrobné články. Jsou to Tomáš Kebza, Kamil Čech, Dušan Stuchlík, Martin Piša a zpěvák kapely Zóna A Koňák. První je nestor českých neonacistů, několikrát souzený násilník s poruchou osobnosti a co „hůře“, s židovskými kořeny, jehož významná část rodiny skončila za druhé světové války v osvětiském krematoriu. Druhý je bývalý aktivista Národního korporativismu a homosexuál. Třetí je novinář a redaktor portálu policista.cz spolupracující s významnými postavami neonacistické scény. Martin Piša je významná postava neonacistické scény, zloděj a navíc placený policejní konfident. A poslední jmenovaný, zpěvák známé punkové kapely Zóna A, dělá léta dvorního šaška slovenské neonacistické scény. O všech jsme napsali články s detailními a nevyvratitelnými důkazy. Pro nás jedním z nejcennějších

zjištění z těchto konkrétních osobních selhání bylo i to, že jsme viděli, že česká neonacistická scéna nemá jakékoliv „bezpečnostní“ mechanismy, které by jako v případě Kebzy, Čecha nebo Piši byla schopna využít. A když už je využije, tak obvykle, dnes už to můžeme říci veřejně, přesně s opačným efektem. I mnozí náckové dnes správně tuší, že k „sestřelení“ Filipa Vávry z trůnu šéfa Národního odporu posloužil dlouholetý policejní konfident.

Asi by tento rozhovor nebyl úplný, kdybych se nezeptal na úspěchy, které z logických důvodů drží antifašisté pod pokličkou. Potvrdila praxe známé tvrzení, že bojovat proti neonacistům nelze bez jisté míry fyzické konfrontace?

Na prvním místě je třeba říct něco k samotnému faktu užívání násilí. Násilí je pro nás jedním z prostředků boje proti fašismu, který si ale nijak neidealizujeme a roli násilí ani nijak nepřeceňujeme. Často se ovšem jedná o to jediné, čemu mnozí z nácků rozumí. Faktem je i to, že neuznáváme monopol státu na násilí, tím jsme se nikdy ani netajili. Nevidíme důvod, proč by mělo násilí, které používá policie, být z principu chápáno jako to, které je pro společnost jediné, správné, přijatelné a ospravedlnitelné. Takovými způsobem myšlení se můžeme lehce dostat do slepé uličky. Příkladem žel ukazuje historie hojně. A teď k tvé otázce. Pokud AFA v minulosti sáhla k násilí, mělo to svůj konkrétní důvod. Jedním důvodem, který můžu zmínit, byla obrana našich vlastních prostorů, například antifašistických koncertů, které se v minulosti staly terčem neonacistických útoků. Policie, přestože byla její přítomnost na antifašistických koncertech obvykle více než patrná, neměla nikdy očividně zájem na tom skutečně předejít jakýmkoliv problémům a útokům nácků zabránit. Potom co AFA vzala ochranu svých koncertů do vlastních rukou, náckové byli nuceni od této strategie ustoupit.

Když obrátím pozornost k interním úspěchům AFA, nedá mi to nevzpomenout na transformaci organizace kolem roku 2006.

AFA prošla v průběhu několika let dvojitou transformací. Nejprve došlo k přeměně, řekněme, anarchoautonomně směřující AFA do struktury Federace sociálních anarchistů (FSA), aby po nedlouhé době došlo k transformaci další, tentokrát zpět k autonomnímu směřování organizace. Za pozitivní a úspěšné v tomto směru považují dvě věci. V prvním případě to byla věcná debata, která obě tyto transformace provázela. V druhém případě je pozitivní to, že AFA nakonec z celého procesu, který měl své konkrétní důvody, vzešla jako silná, sebejistá a akceschopná organizace. AFA podle mého názoru dokázala překonat zastaralý, ideologizující model organizace, dokázala kriticky zhodnotit své dosavadní úspěchy a neúspěchy a hlavně začala mluvit novým, mnohem čitelnějším a veřejně přijatelnějším jazykem, což zase přilákalo řadu nových aktivistů a aktivistek. Pokud si někdo představuje, že podobná transformace musí nutně být bolestivá a plná osobních nekonstruktivních útoků, tak ho asi v případě AFA zklamu. Nová tvář naší organizace spojená s transformací do autonomních struktur vyšla z věcné debaty, již vedli noví sympatizanti, starší militanti a stávající členové AFA, kteří zbyli asi jako jediná funkční skupina z FSA a sami cítili určitou potřebu změny. Byly zachovány některé osvědčené způsoby práce z minulosti, ale zároveň jsme se rozhodli k hledání nových cest, které dokážou oslovit a z antifašismu udělat samozřejmý postoj. Konkrétním příkladem takové úspěšné aktivity byla třeba kampaň „Něco lepšího než národ“, která srozumitelným jazykem odkazovala k tomu, že

v životě člověka jsou mnohem důležitější priority než konstrukt zvaný národ.

Nemůže být jistá preferovanost antifašistické agendy v rámci antiautoritářského hnutí dána mimo jiné tím, že jde o oblast, kde jsou viditelné dílčí úspěchy, na rozdíl od anarchistického požadavku na překonání kapitalismu?

Samozřejmě je přirozené, že lidé jsou rádi součástí něčeho úspěšného a smysluplného, aktivít, ve kterých si mohou sáhnout na konkrétní úspěchy a radovat se z nich. Nikdo naopak nechce být součástí aktivit neúspěšných a nechce se podílet na projektech postrádajících v krátkodobém časovém horizontu hmatatelné výsledky. Problém však nastává ve chvíli, kdy pro vás začne jakákoliv aktivita postrádat smysl nebo se začne vzdalovat skutečné společenské realitě. Stejně jako by na jednu stranu nebylo správné antifašistickou agendu smršknout na pouhé, ač úspěšné, potírání nácků v ulicích, tak by bylo nesmyslné stát se čistě teoretickou, antikapitalistickou organizací, která si může sebevěřit mysl, že má pravdu, nicméně do cíle se nikdy zaručeně nedostane, protože se s největší pravděpodobností dříve rozpadne pod tíhou vyhoření a odpadnutí většiny členů. Podle mého názoru je klíčem k úspěchu brát ohledy na vlastní organizaci a její přežití, zabezpečit jí z jistého pohledu určitou formu trvale udržitelného rozvoje. V AFA tento fakt bereme v potaz vždy a navíc o směřování naší organizace vedeme kritické debaty. I samotné rozhodování o konkrétních krocích vedeme ve formě horizontálně demokratických rozhodnutí. To je mimochodem naprosto báječný prostředek k zapojení jednotlivých aktivistů do rozhodování. Co se týče aktivistického vyhoření, se kterým se v životě setkal pravděpodobně každý aktivista, snažíme se mu předcházet několika způsoby. Mimo zmíněnou participaci širokého spektra aktivistů na rozhodování a utužování osobních vztahů i mimo organizaci využíváme hojně právě úspěšnost krátkodobých cílů, které nám zpětně slouží k tomu, abychom na ně mohli aplikovat naše teoretické výstupy. Tímto způsobem se přesouváme od jednoho krátkodobého cíle k druhému, snažíme se myslit kriticky a strategicky a jednotlivé krátkodobé úspěchy spojovat a vést k projektům v dlouhodobém horizontu. Je to celkově velice svobodný a demokratický proces. A nutno dodat, že mnohem zábavnější než čekat ve sklepě se samopalem v ruce na antikapitalistickou revoluci a probuzení mas, které ne a ne přijít.

Chceš dodat něco na závěr?

Náš rozhovor jsme celý věnovali úspěchům. Avšak je důležité si přiznat, že je normální dělat chyby. A moudré se z nich umět poučit. Chtěl bych také říct, že AFA nemá monopol na antifašismus. Každý se může chopit iniciativy, jak uzná za vhodné a jak mu jeho možnosti dovolují. Co mně osobně například udělalo obrovskou radost, je aktivita Brno blokuje, která celá vznikla a vychází z občanského a neziskového sektoru samotných Briánů. Skvělá ukázka svobodného uvažování a iniciativy. Kdo by si před pěti lety pomyslel, že Brno, které bylo tradičně považováno za liheň radikálních nácků, dnes svými antifašistickými aktivitami zahanbí Prahu. Poslední, co bych chtěl zmínit, je důraz na spolupráci a kritický přístup. Doba i společnost se mění rychle a dramaticky. Je na každém z nás, abychom začali vyvažovat tlak, který na nás shora působí ve všech aspektech našich životů, a oponovali všem nesmyslným konstruktům, které rozdělují naši společnost, jako jsou konstruktury národní a rasové nebo dělení na ty úspěšné, neúspěšné či přizpůsobivé a nepřizpůsobivé.

TICHÉ REVOLUCE

Colin Ward

Radikální proměny života člověka a společnosti ve 20. století

UMĚNÍ VÍTĚZIT, TENTOKRÁT V PODOBĚ NENÁPADNÝCH PROMĚN V JEDNOTLIVÝCH OBLASTECH SPOLEČENSKÉHO ŽIVOTA Z PONĚKUD DELŠÍ ČASOVÉ PERSPEKTIVY, REFLEKTOVAL V JEDNÉ Z KAPITOL KNIHY *ANARCHISMUS: VELMI KRÁTKÝ ÚVOD* I COLIN WARD, PROTO JSME JI ROVNĚŽ DO TÉMATU TOHOTO ČÍSLA ZAŘADILI.

Propast mezi anarchistickými aspiracemi a aktuální historií 20. století lze nahlížet jako znak bláznivosti neuskutečnitelných nadějí, ale to jen kvůli konkurenčnímu neúspěchu jiných politických ideologií levice. Kdo z nás si zhluboka neoddechl po kolapsu sovětského komunismu, i když jsme měli pramalý důvod oslavovat nástupnické režimy? Jak z trestaneckých kolonií pomalu mizeli přeživší, ti, kteří představovali skutečně přesvědčené, byli nuceni zpochybňovat své předpoklady.

Před mnoha lety napsal americký novinář Dwight Macdonald článek o „Politické minulosti“, který obsahoval dlouhou poznámku pod čarou, která, jak mi později řekl, byla tím nejcitovanějším odstavcem, jaký kdy napsal. Poznámka zněla takto:

„Revoluční alternativou k dnešnímu statu quo není kolektivizované vlastnictví, spravované ‚státem dělníků‘, at' už to znamená cokoli, ale nějaký druh anarchistické decentralizace, která rozdělí masovou společnost na malé komunity, kde budou moci jednotlivci žít spolu jako rozmanité lidské bytosti a nikoli jako neosobní jednotky masového souboru. Povrchnost ‚Nového údelu‘ a poválečného režimu britské Labouristické strany vychází najevo díky jejich neschopnosti zlepšit jakoukoli důležitou věc v lidském životě - skutečný vztah k práci, způsob trávení volného času, výchovu dětí, sex a umění. To všechno dnes kazí právě masový způsob života a stát, který udržuje status quo. Marxismus oslavuje ‚masy‘ a spolupracuje se státem. Anarchismus se vrací zpět k jednotlivci a ke komunitě, což je ‚nepraktické‘, ale nutné - je to takřkajíc revoluční.“

Několik revolucí, které prostudoval, povrch života částečným, neúplným, ale viditelným způsobem změnilo. Abychom vzali příklad, který je povrchní už z definice, zřejmý a viditelný, ale zřídka diskutovaný, uvažujme o revoluci v oblékání v druhé polovině 20. století. Před padesáti lety bylo v Británii možné rozoznat sociální postavení mužů, žen i dětí podle jejich oblečení. To už dnes dávno neplatí, snad jen pro skromnou menšinu, u které můžeme sledovat znaky drahých a exkluzivních šatů. Obvykle se to připisuje nárůstu masové produkce a faktu, že obchod s oblečením je první cestou ke globální ekonomice pro špatně placenou pracovní sílu v „rozvojevém“ světě. Ale daleko víc to má co dělat s uvolněním zákonitostí v oblékání (dress codes), jehož předvojem bylo po celé 20. století odmítání módy radikálními nonkonformisty.

Ignorováním zákonitostí v oblékání, založených na povolání či společenském postavení, bylo malým a osobním odhozením konvence. Ale pochopitelně mnohem významnější revolucí, která získávala půdu po celé zemi, bylo ženské hnutí, odmítající univerzální konvenci mužské nadvlády. Mezi anarchistické průkopní-

Žáci liverpoolské Scotland Road Free School

ky ženského hnutí patřila Emma Goldmanová s jejím britským pamfletem o *Tragédii ženské emancipace*, v němž argumentovala, že volební právo, které selhalo v osvobození mužů, pravděpodobně neosvobodí ani ženy. Emancipace, říká Goldmanová, musí vycházet ze ženy samotné.

„Zaprvé tím, že se bude prosazovat jako osobnost a nikoli jako sexuální zboží. Zadruhé tím, že odmítne právo kohokoli na její tělo: odmítne rodit děti, pokud si je sama nepřeje; odmítne být služebnicí boha, státu, společnosti, manžela, rodiny atd. a tak učiní svůj život jednodušší, ale hlubší a bohatší. A to tím, že se bude snažit pochopit význam a podstatu života v celé jeho komplexnosti, že se osvobodí od strachu z veřejného mínění a veřejného odsouzení. Pouze toto, a nikoli hlasovací lístek, učiní ženy svobodnými...“

Mezi anarchisty se tak stalo zvykem žít v takzvaném „volném svazku“ v protikladu k manželstvím, posvěceným církví nebo státem. Dnes jsou takové svazky téměř stejně obvyklé jako regulérní manželství, s tím výsledkem, že stigma, kdysi spojované s nelegitimitou, v průběhu století zmizelo. Tato změna byla pochopitelně ještě urychlena farmaceutickou revolucí, vynálezem antikoncepční pilulky.

Alex Comfort (1920-2000) byl lékař, spisovatel, básník a anarchista. Z jeho přednášek na setkáních Londýnské anarchistické skupiny koncem 40. let vznikla kniha *Barbarství a sexuální svoboda*, publikovaná ve Freedom Press v roce 1948, v době, kdy by žádné „respektované“ nakladatelství takovou knihu nevydalo. Vydání knihy vedlo ke vzniku jeho *Sexuálního chování ve společnosti* a především mimořádně úspěšných sexuálních příruček. Do své knihy

Více potěšení: průvodce milostným stykem k potěšení ze sexu (More Joy: A Lovemaking Companion to The Joy of Sex, 1973) zahrnul anarchistické pojetí vztahu mezi sexualitou a politikou. Tvrdí zde:

„Dosahování uvědomění a osvobozování si postojů, jež pocházejí z dobré sexuální zkušenosti, nezpůsobuje sobecké stahování se do sebe: mnohem častěji směřuje k radikalizaci lidí. Antisexismus autoritářských společností a lidí, kteří je řídí, nevychází z přesvědčení (oni sami sex provozují), ale z vágní představy, že svoboda v této oblasti by mohla být k touze po svobodě i v jiných sférách. Lidé, kteří erotizovali svou zkušenost se sebou a se světem, jsou na jedné straně nevhodně nebojovni a na straně druhé bouřlivě bojovni v odporu k politickým obchodníkům a rasistům, kteří ohrožují osobní svobodu, již dosáhli a kterou chtějí sdílet s ostatními.“

Comfort doufal, že jeho knihy poskytnou jak duševní posilu, tak osvobození a že budou přispěvkem k jiné revoluci 20. století: k revoluci ve vztazích mezi rodiči a dětmi. V dnešní západní Evropě je těžké představit si přístup rodičů k dětem založený výhradně na trestání, jenž byl o století dříve považován za samozřejmý.

Totéž platí o vztazích mezi učiteli a dětmi. Vzpomínky lidí, kteří chodili do školy v prvním desetiletí 20. století, jsou plné popisů fyzických trestů, které dostávali nebo jichž se neustále obávali. V posledním desetiletí tohoto století byly tělesné tresty na britských školách zakázány zákonem. Není to náhle legislativní rozhodnutí. Odráží vliv hrstky „pokrokových“ škol na všeobecné pedagogické myšlení.

Mnoho pozorovatelů zastává názor, že školní systém selhává, protože nebyl připraven na dilemata, která se objevila v důsledku opuštění fyzického trestání. Učitel je zbaven zbraně, která byla ve škole považována za poslední možnou sankci. Vedlo to k tomu, že vzrostl počet dětí, které jsou ze škol vylučovány, protože učitel odmítá mít je ve své třídě. Každý, kdo někdy viděl, jak jeden rozvrtnutý element ve třídě může zcela znemožnit výuku celé skupiny, nemůže tyto učitele zahrnovat žádnou kritikou (zejména když na ně jejich zaměstnavatelé vyvíjejí nátlak, aby nekazili statistiky).

V 60. a 70. letech dvacátého století nastala v několika britských městech - Londýn, Liverpool, Leeds a Glasgow - překvapivá situace. Skupinky nadšenců našly prázdné budovy a zřídily zde „svobodné školy“, které poskytovaly neformální vzdělání dětem, jež byly buď ze školy vyloučeny, nebo se vyloučily samy kvůli chození za školu. (Jedna z nich, White Lion Free School v Londýně fungovala od roku 1972 do roku 1990.) Režim těchto škol byl záměrně formován na základě zkušeností s hnutím pokrokových škol. Ptal jsem se veteránky těchto experimentů, proč nebyla tato idea znovu oživena u nové generace vyloučených dětí z počátku nového století. Uvedla dva důvody: zaprvé, zákonný požadavek plácí pro všechny školy v Británii je, že musí vyučovat tzv. národní kurikulum, což bylo zavedeno za vlády Margaret Thatcherové a zachováno jejími pokračovateli; a zadruhé jsou tu obtíže se sháněním budov, které by byly bezpečné a zároveň splňovaly hygienické požadavky, předepsané pro školy. Je nicméně těžké si představit návrat k režimu strachu, který vládl ve školách o století dříve. Tichá revoluce ve vzdělání se může posouvat pouze vpřed.

I dvě jiné změny, které se odehrály v Británii od 60. let dvacátého století, se zdají být nezvratné. Jednou z nich je odstranění strachu z trestního stíhání za homosexualitu. Bylo do-

poručeno vládní zprávou, vypracovanou Johnem Wolfendem a publikovanou v roce 1957, ale byly nutné roky přesvědčování a agitace, aby se dospělo ke změně zákona. Další změnou bylo zrušení trestu smrti v roce 1965. V předvečer debaty, která vyústila v tuto změnu, věnovalo anarchistické nakladatelství Freedom Press každému členu parlamentu jeden výtisk jejich vydání zdrcující knihy Charlese Duffa *A Handbook on Hanging* (Kuchařka na oběšení), která měla formu nadšeného manuálu pro popravic. Jen pozorovatel bez špetky smyslu pro humor by mohl namítnout, že podpora kampaně za odstranění barbarských zákonů byla v rozporu s anarchistickým antiparlamentním stanoviskem.

Obecně vzato, společenské změny v Británii, které jsem zde uvedl, jsou dokladem toho, že ačkoli směrem k rozsáhlým společenským změnám, v jejichž prosazení doufali, učinili anarchisté jen malý pokrok, přispěli značně k dlouhé řadě malých osvobození, která odstranila ohromné břemeno lidské bída.

Několik anarchistických skupin se snažilo tyto boje za osvobození člověka spojit dohromady v cílevědomou kampani s širším záběrem. V Holandsku zavedli Provos hry a hravé alternativy proti směšnosti oficiální městské správy. Jejich nejslavnějším fíglem bylo zaplavení Amsterdamu bílými bicykly pro volné veřejné užití, aby tak demonstrovali, že auta jsou zbytečná. Jejich následovníky byla anarchistická skupina Kabouters (nebo také gnomes - skřítky), předchůdci hnutí zelených. Jeden z nich, Roel van Duyn, zdůraznil spojení mezi anarchismem a kybernetikou, vědou o řízení systémů a jejich vzájemné komunikaci, na které upozornil již zakladatel kybernetiky, neurolog Grey Walter. Poukázal na to, že „v mozku nenalezeme žádného šéfa, žádnou oligarchii ganglií nebo Velkého bratra v podobě nějaké žlázy s vnitřní sekrecí. Naše skutečné životy závisí na rovnosti příležitosti či specializaci spojené s vštětrností, na svobodné komunikaci a spravedlivé ukázněnosti, na svobodě bez vměšování v našich hlavách. I zde mohou lokální menšiny kontrolovat své vlastní výrobní a vyjadřovací prostředky ve svobodném a rovném styku se sousedy a také to dělají.“

Mezi francouzské pokusy vyostřit rozšířené, vágně libertinské trendy patřili situacionisté, zejména Raoul Vaneigem s jeho manifestem *Revoluce každodenního života* (1967). Jak říká Peter Marshall:

„Pro situacionisty nebylo východiskem čekat na vzdálenou revoluci, ale tady a teď znovu vynalézat každodenní život. Transformovat vnímání světa a změnit strukturu společnosti je jedno a totéž. Osvobozením sebe sama člověk změní mocenské vztahy, a tím transformuje společnost...“

Situacionisté, stejně jako Kabouters, vstoupili do dějin, aniž by dosáhli proměny společnosti, ale Francie a Holandsko, tak jako Británie, spatřily řadu skromných výdobytků civilizace.

Později se tichá revoluce stala hlasitější, když se díky internetu anarchisté spojili s rozmanitými antikapitalistickými protesty v sérii rozsáhlých demonstrací všude tam, kde se setkali globální hráči, aby prosazovali své zájmy. George Monbiot popisuje ve své knize *Spoutaný stát*, jak „v dubnu 1998 otrhaná banda protestujících uštědřila první z řady porážek koalici nejbohatších zájmů na zemi. Dvačet devět nejbohatších národů spojilo své síly s největšími nadnárodními světovými společnostmi, aby sepsaly „ústavu jednotné globální ekonomiky“. Kdyžby tato Mnohostranná dohoda o investicích, navržená a sepsaná obchodníky, tajně diskutovaná vládami, uspěla, zajistila by

korporacím právo žalovat každou zemi, jejíž práva by omezovala jejich možnosti vydělávat peníze. Tato dohoda byla, jak tvrdili její oponenti, chartou celosvětového převzetí moci korporacemi.“

Monbiot vysvětluje, jak únik této tajné dohody v roce 1997 vedl odpráve ke zveřejnění jejích detailů na webu a k organizování protestních demonstrací všude tam, kde mohlo dojít k setkání vládních vyjednávačů. Tlak veřejného mínění a interní diskuse donutily globální lídry ustoupit od jejich vyjednávání, ovšem opět je oživil pod záštitou Světové obchodní organizace (WTO). Její vyjednávači se setkali v Seattlu v listopadu 1999, ale rozhovory se zhroutily, když ve městě protestovaly desítky tisíc lidí z celého světa ve jménu chudých zemí a planetárního životního prostředí.

V sérii demonstrací, která začala v Seattlu, byly používány techniky převzaté od Provos a Kabouters k zesměšnění moci zákonů a pořádku. Sean Sheehan ve svém pojednání o současném anarchismu popisuje scénu z Prahy, rok po Seattlu, kde se demonstrovalo proti Mezinárodnímu měnovému fondu:

„Miniarmády protestujících přišly oblečené jako skřítkové a vily, vyzbrojené pětovými prachovkami, aby s nimi lechtali řady těžce oděných a ozbrojených policistů. Při takových protestech není doprava v ulicích blokována ani tak hořícími barikádami a pouliční bojem, jako spíš ohromnými výmysly typu Loutka Svobody (Liberation Puppet), schopnými vytvořit zácpu i na hlavní dopravní magistrále.“

Avšak poté co pětidenní protesty vedly téměř ke zhroucení konference MMF, zasáhla těžce ozbrojená policie. Sheehan k tomu napsal:

„O tom, že rozsah a organizace protestů policii vyděsily, dováděly ji k zuřivosti a k očividně nezákonnému jednání, svědčí fakt, že z 631 zadržovaných jich bylo jen 14 postaveno před soud.“

Tyto velké mezinárodní demonstrace oponující globálnímu kapitalismu, i když začaly mírně a s humorem, již nejsou tichými revolucemi. Zdá se, že v rámci světových policejních sil došlo k úmluvě, že budou eskalovat násilí svých zákroků proti demonstřujícím. Sean Sheehan ve své reportáži pokračuje:

„Normální policejní násilí ze Seattlu bylo vystupňováno v Gøthenburgu v červnu 2001, kde policie použila ostrou municí a tři lidé byli zastřeleni. Když byl uspořádán další antikapitalistický protest v Janově v červenci, událost se změnila v násilný riot, při němž najížděla ozbrojená vozidla vysokou rychlostí do davu protestujících a došlo i k chladnokrevnému a velmi násilnému útoku policie pozdě v noci na budovu, v níž sídlili aktivisté z médií a kde bylo umístěno jejich vybavení.“

V Janově byl zabit jeden mladý anarchista a jeho smrt podnítila obnovení diskusí o strategických protestů. Možná existují pronikavější způsoby, jak podkopávat globální kapitalismus. Tiší revolucionáři, kteří ve 20. století proměnili kulturu západních zemí, je ještě neobjevili.

Přeložil Čestmír Pelikán

Colin Ward (1924-2010), britský anarcho-komunista, „jeden z největších anarchických myslitelů posledního půlstoletí a průkopnický sociální historik“, chápal společenskou změnu především jako proces probíhající v nejrůznějších oblastech života od bydení přes rodinný život až po vzdělávání či hru, tedy nikoli už jako „perfekcionismus, utopické fantazie, spiklenecký romantismus a revoluční optimismus“ anarchismu 19. století.

OČISTIT VĚDOMÍ OD NÁNOSŮ MOCI

Rozhovor s anarchistou Iljou Falkovským o migrantech, terorismu a ruské Antifě

V SOUVISLOSTI S VYDÁNÍM ČESKÉHO PŘEKLADU KNIHY *NEVIDITELNÉ VRAŽDY* JSME POLOŽILI AUTOROVÍ NĚKOLIK OTÁZEK.

V květnu 2015 vyšla v českém překladu tvoje kniha *Neviditelné vraždy*. Kdy a proč ses začal věnovat tématu, které dalo podnět k jejímu vzniku?

Osud migrantů zabitých ruskými neonacisty mě vždycky znepokojoval. Bylo mi hrozně líto, že takhle umírají lidé. Zdálo se mi, že normální lidé musí něco udělat, mluvit o tom, kde se dá, s nadějí, že se tomu začne věnovat pozornost a to pomůže zmenšit rozsah tohoto problému. Na rozdíl od široce medializovaných případů typu Markelova a Baburové není věnováno moc pozornosti těmhle vraždám, obvykle zůstanou oběti bezejmenné - v novinách se objeví jen zpráva o „zabitě osobě asijské národnosti“, že „podřízli metaře“ atd. Proto jsem vymyslel projekt památníku-textu a udělal jsem dokumentární koláž z materiálů trestních případů, kde jsem chtěl ukázat, jak se tyhle vraždy odehrály. Kdo, kdy, kde, kým a jak byl zabit, podrobně, krok za krokem. Svědectví příbuzných o těch, které ztratili. Kolemjdoucích, kteří se stali svědky vražd a nějak reagovali, jestli se snažili napadeným pomoci, nebo naopak zůstali lhostejní. Výpovědi samotných vrahů, policistů atd. Začal jsem prací nad spisy trestních případů organizace NSO-Sever (pobočky Národně socialistického společenství), která má na kontě desítky útoků a 28 vražd.

Když jsem pročetl tyhle materiály, zjistil jsem pro mě hodně překvapivých věcí. Existuje například domněnka, že lidé jsou u nás hluchí k tomu, co se děje před jejich zraky, snaží se projít kolem a do ničeho se nemíchají. Ale není to tak. Hodně svědků vražd se pokoušelo obětem pomoci, zabránit vraždám. Je fakt, že se jim to nepodařilo - vždyť vrazi byli dobře vycvičení, jednali koordinovaně, uměli podříznout člověka během 40 vteřin. Naopak chování policajtů nebylo překvapivé v ničem. V případě napadení Maxima Kostikova nejenže mu neposkytli žádnou první pomoc, ale dokonce ho nepustili na služebnu a nechali ho umírat na ulici, kde strávil hodinu a půl čekáním na sanitku, která jako obvykle přijela kdovídky.

Jak jsi sbíral materiály?

Snažím se podle možností chodit přímo na procesy, abych sestavil psychologický portrét vrahů, měl vlastní představu o tom, jestli se na lavici obžalovaných ocitli skuteční viníci, což není v naší zemi, kde je známo, jak funguje policejní a soudní systém, samozřejmě. Osobní dojmy jsou pro mě důležité stejně jako přesné informace z první ruky. Navštěvoval jsem například soudní jednání k případu BORN (Bojové organizace ruských nacionalistů) i proces s Tichonovem a Chasisovou (kteří zabili antifašisty Stanislava Markelova a Anastázii Baburovou). Když se soudu není možné zúčastnit, jako tomu bylo právě při neveřejném soudním procesu s organizací NSO, snažím se získat materiály od účastníků procesu, advokátů, příbuzných pachatelů nebo obětí, nebo od svých známých, kteří mají k materiálům přístup. Shromáždí uji všechny související informace, které proniknou na internet, včetně diskusních fór. Pročítám i média, ovšem tam je řada chyb a kuriózních nepřesností. Nedávno například na největším zpravodajském serveru lenta.ru v článku věnovaném případu BORN přejmenovali advokáta Stanislava Markelova na Stanislava Baburina a Anastázii Baburovou na Anastázii Markelovou. Velkou část informací, které jsem shromáždil, jsem využil v jiné knize, zabývající se teroristickou podzemní činností, s názvem *Bojové oddíly proti Putinovi* (kniha je na webu k dispozici i pod názvem *Občanská válka už začala*). Nedávno tuhle knihu soud ve Vladivostoku označil za extremistickou, a to bez ohledu na odbornou expertizu, podle které jde o odbornou práci.

Neviditelné vraždy jsi pojal jinak než zmíněnou knihu.

Pokud jde o formu knihy *Neviditelné vraždy*, rád bych vysvětlil, že bez ohledu na to, že materiál byl dokumentární, velký význam pro mě měla umělecká stránka. Snažil jsem se dokumentárními prostředky vyvolat u čtenáře prožitky. Už dávno pracuji s dokumentárními materiálem. Kdysi v dětství na mě udělala silný dojem kniha Vikentije Veresajeva nazvaná *Puškina v životě*, kompletně sestavená z úryvků (v chronologickém pořadí) vzpomínek, poznámek, deníků lidí, kteří byli současníky básníka. Vznikl tak jeho pronikavý portrét. Metodu textového střihu používal i americký beatnický spisovatel William Burroughs k tvorbě vlastních významů. Myslím, že dokumentární koláž z přímé řeči účastníků události funguje silněji než slova „prostředníka“, jakéhokoliv autora, ať už novináře nebo spisovatele. Tedy pokud je koláž dobře promyšlená a obratně udělaná, samozřejmě. Konkrétně v tom spočívá podle mého názoru autorský přístup. Počátkem tisíciletí jsem se podílel na tehdy se

Z videoartu umělecké skupiny PG

rodícím směru dokumentárního divadla, kdy se technikou „verbatim“ (tj. doslovně) tlumočila řeč postav dramatu, napsaná na základě různých interview. Hry se zpravidla věnovaly sociální tematice. Například moje hra *Rybaření* byla věnována rybářům, kteří tonuli na kráčích, když lovili ryby nikoli kvůli zábavě, ale kvůli obživě. Mým dalším projektem byla v roce 2004 kniha *Vymlátit nácky*. Nahrával jsem na diktafon vyprávění prvních členů tehdy se formujícího antifašistického hnutí, bylo jich všeho všudy deset. Vyprávěli o svých pouličních střetech s neonacisty. Potom se kniha začala šířit na internetu a různí lidé z dalších generací z Antify mi říkali, že se k hnutí dostali právě díky ní. Kniha se šířila anonymně, bez jakékoli zmínky o autorovi, ale o to vůbec nešlo. Jsem rád, jestli opravdu v nějaké míře ovlivnila růst hnutí, vždyť jsem taky antifašista a anarchista.

Projekt *Neviditelné vraždy* jsi představil už v prosinci 2013 na Mezinárodním festivalu aktivistického umění Media-udar a na moskevském knižním jarmarku v září 2014, kde jsi texty nahlas předčítal. Jaké byly reakce posluchačů?

Reakce byly velké, přišlo tolik lidí, kolik na podobné akce chodívá. Překvapilo mě, že někteří lidé přišli dvakrát. Ale nejvíc se mi vryla do paměti ještě jedna prezentace, ta v Turgeněvské knihovně. Bylo tam miň posluchačů, ale nikoho z nich jsem neznal, byli to náhodní návštěvníci převážně z apolitického prostředí, a byla tam jedna dívka v první řadě. Neoznačil bych ji za exaltovanou nebo nějak divnou, potom jsem s ní mluvil a zdálo se mi naprosto soudná. Tak tahle dívka v jednu chvíli začala vzlykat a potom celou dobu, co jsem četl úryvky z textu, plakala.

I tvoje předcházející umělecká činnost byla tzv. angažovaná. Jaká byla témata prací, za které jsi dostal v roce 2008 cenu Kandinského?

Obecné téma mých prací bylo vždycky stejné - „jinakost“. Tohle téma mě znepokojuje. Vznik skupin, které společnost onálepkuje jako jině, cizí, a to kvůli národnosti, rase, náboženství, sociálnímu statusu, pohlaví, intelektu nebo dokonce věku. Témato jinými, cizími se může stát kdokoli. V Rusku se jimi v jednu chvíli stali například migranti nebo gayové. Tehdy jsme dost ironicky znázornili strach Rusů před Číňany,

neboť v Rusku existuje strach z údajně možné invaze z Číny, i když jsem od nikoho z Číňanů o takových úmyslech neslyšel. A my jsme v žánru alternativní historie ukázali fantastickou budoucnost, kdy Číňané vtrhnou do Ruska a pár jich dovádí v prezidentské pracovně - hrajou si s prezidentským jaderným kufříkem, žertují s jeho sekretářkou, pojídají jeho psa. Neodřekli jsme si ani požitek oběsit samotného prezidenta. Byla to taková podle mě neuzádná práce, nezdůrazňovali jsme, na čí jsme straně, prostě jsme ukazovali, že takový strach z mytologického vpádu „cizích“ v podvědomí obyvatel existuje. Ovšem jako Číňany jsme namaskovali sami sebe, tím jako bychom zkusili vzít na sebe onu nálepku „cizích“, což jsme dělali i v jiných pracích o černoších, migrantech nebo Kavkazanech.

Tak jsme po svém v tvorbě vyjádřili existenci obecných stereotypů. Práce dostala cenu, ale začal jakýsi skandál, úředníci ji nepustili na výstavu v Paříži. Souběžně s tím začaly zmatky i kolem dalších prací - měli jsme výsměšnou sérii plakátů Sláva Rusku, kde jsme šli do problémů korupce, prostituce, násilí v armádě. Přišel všeobecný zákaz politického umění, tyhle práce taky odstraňovali a nakonec byly předvedeny na výstavě s příslušným názvem Zakázané umění v Muzeu Andreje Sacharova.

Veřejně jsi podpořil radikální uměleckou skupinu Vojna, když byla vystavena perzekucím. Jak to tehdy probíhalo? A podařilo se mobilizovat umělecké kruhy, jak ses snažil?

Ano, byl jsem mezi organizátory shromáždění na obranu skupiny Vojna, sbíral jsem podpisy na jejich podporu. Velká část politických umělců je v tu dobu podpořila a bylo to dobře. Bylo třeba vyjádřit jim podporu, ukázat, že nezůstali sami, i když z řady důvodů čistě lidsky to dopadlo tak, že neměli s mnoha lidmi blízké vztahy.

Tehdy jsme konspirovali, ale teď už je možné říct, že nějaký čas někdo z nich bydlel u mě v ateliéru, byli v ilegality, pořád měnili místa pobytu. Ovšem pro mě osobně tohle období skončilo dost mizerně - sebrali mě tajně přímo na ulici před ateliérem. Protože se to stalo v době podpory Vojny, hodně lidí si tehdy myslelo, že to s ní souvisí, jenže ve skutečnosti, jak jsem pochopil během rozhovoru s tajnými, zajímala policii moje tvorba a o tom, kdo u mě bydlel, informace neměli.

Šlo o to, že jsme udělali takový hudební klip Vampyr, kde terorista z granátometu střílí na prezidentskou kolonu. A jak jsem pochopil, tihle lidé nerozlišovali činnost umělce a teroristy, neviděli mezi tím rozdíl. Úplně vážně si mysleli, že když člověk udělá video o teroristovi, může sám vzít bazuku a jít střílet na prezidenta. A když zjistili, že jsou tu takoví teroristé, s ateliérem v centru Moskvy naproti Kremlu, lekli se a rozhodli se tuhle potenciálně zločinnou činnost zarazit. Krátce řečeno, vyčistit oblast. Bylo tam pár regulérních magorů, co mi hrozili pistolí, tím, že na mě pustí nácky, aby mě podřizli a ateliér podpálili... ale později se objevil velitel z jiné kanceláře, od pohledu celkem kultivovaný, a tomu jsem o tom videu řekl: „Vždyť je to sranda, je tam typ lyrického hrdiny...“ A on na to namítl: „My jsme tu dospělí lidé, všechno to chápeme, ale mládež to nepochopí, když uvidí tvoje video, půjde zabíjet...“

Nakonec mi ateliér sebrali, vyrazili mě z něj, sebrali část věci, dostal jsem písemnou výstrahu kvůli extremismu. Ale to jim nestačilo, tlačili na mě, abych podepsal papír o spolupráci, zastrašovali mě tím, že mi podstrčí zbraň a drogy, a chtěli se dál scházet. Tehdy jsem se rozhodl, že uniknu jejich totální kontrole, a aby na mě zapoměli, odjel jsem na čas do Číny.

Nedá se říct, že by to všechno na mě nemělo vliv a nenarušilo to do jisté míry mou svobodu projevu, ale z větší části se ten incident časově shodoval s mým zklamáním z vizuálního umění a jeho možnostmi. V tu

chvilu jsem neviděl velký smysl ho dělat. Pro mě není umění něco abstraktního, ale způsob, nástroj rozhovoru o společenských problémech. Jenže v Rusku nekomerční plochy prakticky neexistují, všechno je zaměřené na zisk a zábavu. Lidé prostě nechápou, že je možný vážný rozhovor, chodí na výstavy, aby se pobavili a rozptýlili. Proto jsem se už tehdy rozhodl vrátit k tomu, čím jsem začínal, a víc se soustředit na textové aktivity - texty přece jen vyvolávají u lidí intelektuální odezvu, vedou je k přemýšlení.

I technicky je to jednodušší práce, samozřejmě. Dělali jsme nějaké objemné věci, lightboxy a obrazy, no a u textů nic nepotřebuješ kromě malého notebooku, co máš pořád při sobě. I když v mém případě tahle změna směřování nepřinesla dodatečnou míru svobody ve smyslu úniku před vševidoucím okem Velkého bratra - vyšla kniha o teroristech, kterou prokuratura následně označila za extremistickou.

Nevim, jak špatně všechno v naší zemi dopadne, ale podle mě to směřuje k děsivému konci. Zatím je třeba nacházet nové způsoby „unikání“ a snažit se jako předtím věnovat svým aktivitám, třeba pod jinými identitami nebo za využití jiných výrazových prostředků, vždyť nástrojů máme v rukou vždycky hodně. Je to jako zbraň v bitvě - člověk může vzít granátomet, možná pistoli nebo meč a dál bojovat za své hodnoty, všechno závisí na historické době a situaci.

Část neonacistické NSO-Sever se za svoje činy před soudem postavila. Myslíš, že to může motivovat další nácky k jejich následování?

Ano, samozřejmě může. Nejenže necitili vinu, ale dokonce zaujímají útočné pozice. Například při posledním procesu s neonacisty ze skupiny BORN, kde jsem byl, jeden z obžalovaných (Baklagin) dospěl k závěru, že údajně došlo k zaměření pojmu a současní antifašisté jsou nacionalisty, že jimi zabití nejsou žádní antifašisté, ale anarchisté, kteří si toto označení přisvojili a „demonstrují pod černo-rudými vlajkami s požadavkem vrátit Ukrajině Krym“. Je příznačné, že se nakonec porota rozhodla být k obžalovaným za vraždy antifašistů shovívavá na rozdíl od případů vražd soudců nebo policistů. Volkov, jeden z členů BORN, bývalý lídr neonacistické skupiny Sjediněné brigády 88 (OB-88), který zavraždil několik lidí, ale neúčastnil se napadení představitelů právních a policejních institucí, nedostal doživotí. Z toho plyne, že zabíjet antifašisty je možné, když se jedná o vyřizování účtů, trest bude méně tvrdý.

Na druhé straně nácky přece jen poslední dobou dost zmáčkli. Dlouho jsem uvažoval nad tím, proč u nás neonacisti páchají mnohem víc vražd než ve zbytku světa, kde častěji někoho zmlátí, než zabijou. Vždyť to nemůže být tím, že Rusové jsou nějaká zběsilejší zvířata než zbylí Evropané. Je to bezprostřední a nedostatkové strachu. Byli rozjetí, dokud je nechytali. Ale po vraždách soudce Čuvašova a advokáta Markelova, který měl shodou okolností vlivného bratra, si na ně skutečně došlápli. Pak ztichli, stáhli ocas a zalezli do děr.

Vybavuji si asi rok staré video, kdy děti, kterým určitě není ani patnáct, brutálně napadají účastníky pochodu homosexuálů. Určitě nejde o členy neonacistického hnutí. Mají podobné aktivity v ruské společnosti podporu?

Ano, žel, mají. Velká část ruské společnosti je výrazně homofobní. Je to taková vězeňská psychologie, kde gayům dávají ponižující přezdívky a stýkat se s nimi je hanba. Tohle je rozšířené všude. Není se ostatně čemu divit, když obrovská část obyvatel prošla nápravnými zařízeními. Zvláštní pro mě byla jiná věc, totiž když se ukázalo, že i mezi antifašisty a anarchisty je velké množství homofobů, dokonce došlo do jisté míry k rozkolu právě kvůli vztahu ke gayům. Někteří anarchisté říkali, že prý

NEVIDITELNÉ VRAŽDY

V posledních letech se Ilja Falkovskij zaměřil na zveřejňování nacionálně motivovaných zločinů vůči ekonomickým imigrantům v Rusku, navštěvoval soudní procesy s jejich vrahy, prostudoval tisíce stran vyšetřovacích spisů, informoval o kauzách v médiích. Ze soudních spisů vytvořil dokumentární koláž, kterou nezamýšlel jen jako knihu, ale i jako text, který se bude předčítat na výstavách nebo festivalech, na lidskoprávních akcích a veřejných shromážděních, tedy jako živou součást uměleckého života nebo aktivistického veřejného dění.

„Neonacisti v Rusku pravidelně zabíjejí lidi. V novinách se ocitají strohé údaje z policejních souhrnných zpráv. ‚Podřezaný metař‘, ‚zabitý muž asijského vzhledu‘. Ale jak se to stalo? Kdo jsou ti bezejmenní lidé? Skoro se o nich nemluví. Jenže každý z nich měl svůj život,

NEVIDITELNÉ VRAŽDY

ILJA FALKOVSKIJ

měl příbuzné, pro které je ztráta bližního obrovskou tragédií... Jsem přesvědčený, že nemáme právo zapomenat na zabitě. Zapomnětlivost je podobná netečnosti a lhostejnosti,“ píše autor v prologu knihy.

Knihla Незаметные убийства (Neviditelné vraždy) vyšla v září 2014 a poprvé byla představena v rámci knižního jarmarku 6. září 2014 v Moskvě, který každoročně organizuje Spolek nezávislých vydavatelů a distributorů.

České vydání připravily společně Antifašistická akce - AFA a Nakladatelství Anarchistické federace a poprvé se distribuovalo na pražském anarchistickém knižním festivalu v květnu 2015.

194 stran; cena 200 Kč (výtěžek bude věnován na pomoc politickým vězňům Alexeji Gaskarovovi a Alexeji Sokratovi Sutugovi); knihu lze sehnat na většině distribučních míst s anarchistickými tiskovinami a prostřednictvím knižního velkoobchodu Kosmas

chránit gaye není třídní přístup, že u Bakunina a Kropotkina o tomhle nic nebylo. Jako by anarchisté nezodpovídali za svobodu a rovnost všech ponižených a uražených mocí v nejšířším smyslu.

Konflikt na Ukrajině je v Evropě velkým tématem, přičemž je i v Česku znát silná propaganda z obou stran a pro mnoho lidí není jednoduché se v tom zorientovat. Jaký je tvůj pohled na věc? Jak se na to dívá ruská společnost? Jak se dotýká ruských neonacistů/nacionalistů?

Ruská společnost je v podstatě zasažena bacilem vlastenecké propagandy. Podle mě jako anarchisty je tu jediná správná pozice, a to internationalistická, proti nacionalismu, státnímu vlastenectví na obou stranách, které zavleče obyčejné lidi do tohoto konfliktu a přinese jim útrapy. Ruští neonacisti bojují na obou stranách. Hranice vede následovně: na proruské straně bojují převážně ti, kdo jsou pro ruské impérium, pravoslavní a samoděržaví, a na ukrajinské straně jsou mezinárodní rasisti a pohani, stoupenci „bílého bratrstva“, vystupující proti „okupačnímu“ putinovskému režimu. Na Ukrajině je proslulý prapor Azov a v Donbasu analogický Rusič.

Jestli se ale máme pouštět do podrobností a hodně úzkostlivě sledovat, co se dělo, pak v jakémkoli procesu, v němž figurují dvě strany, jsou jisté nuance, nebývá tam stejná vina. Vždycky má někdo větší vinu. Podle mě má na rozpoutání téhle krvavé války větší vinu Rusko. Konkrétně jeho poslové iniciovali konflikt, když přijeli z Krymu do Donbasu se zbraněmi v rukou. A teď už to není tajemství. V jejich čele stál důstojník ruské Federální bezpečnostní služby Strelkov, který šel krátce předtím v březnu 2013 do výslužby. Prvními šéfy vlády Doněcké lidové republiky nebyli lidé z Doněcku, ale Moskvané - politický manažer Borodaj a zmíněný Strelkov. Oba jsou ideovými nacionalisty, pracovali pro pravoslavného oligarchu Malofejeva, který vozil na Ukrajinu královské dary. Malofejev je kmotrem dětí Putina pomocníka Igora Ščegoleva, bývalého ministra spojů a rozvědky. Tj. evidentně obvyklý „trojspolek“ oligarchie, pravoslavní a tajných služeb. Mezi těmi, kdo se přidali k strelkovskému oddílu, byla nejrůznější sebranka od místních policajtů a ostatních zkorumpovaných ozbrojenců po nepokryté zločince a kriminálníky. Vidím tu iniciativu shora z Moskvy, ale ne reálné místní sociální hnutí zdola, které by vedlo ke vzniku současné situace. Jistě, ty události by neproběhly bez podpory místních kruhů, ale ony nezapálily doutnák nesmyslné krvavé války, to byli nájezdníci z Moskvy.

Pro Česko jsou politické vraždy reprezentovány jmény Politkovské, Litviněnka, Němcova... Nakolik je podle tebe opodstatněné tvrzení, že neonacisti přebírají některé metody státu, a naopak, že stát užívá typicky fašistický politický teror vůči svým nepřátelům? Jak jsou tyto fenomény propojeny?

Ano, to je přesné - stát a neonacisti mají totožné metody. Stát používá fašistický politický teror, neonacisti stvoření tímto politickým systémem jednají stejně. Je tu přímá a jednoznačná spojitost. Zprv v silových státních strukturách je hodně lidí, kteří sdílejí nacionalistické a neonacistické ideje, a pochopitelně tam nejsou žádní anarchisté, ale dokonce ani liberálové. To podmiňuje jejich podporu neonacistů. Řada nazi skinheads (například Tamamšev z NSO) měla rodiče pracující v těchto strukturách. Jak jsem o tom už několikrát psal: zatímco rodiče vyjadřovali jen slovy své přesvědčení typu „ať odsud černí a migranti táhnou“, jejich ratolestem sedícím za stolem a naslouchajícím téměř slově, byl jako jiným mladým lidem vlastní radikalismus. Přešli od slova k činům a začali zabíjet.

Zadruhé byly neonacistické skupiny záměrně podporovány mocí. Například organizace BORN, založená členy už zmíněné nejdrsnější nazi skinheads skupiny OB-88, byla bojovým křídlem legální nacionalistické organizace Ruský obraz. Organizaci měla na starosti prezidentská administrativa. Někteří členové BORN při vyšetřování do protokolů, které jsem četl, vypověděli, že jim prezidentská administrativa dokonce předávala seznamy antifašistů určených k zabítí. Nemyslím, že je to pravda, možná prostě chtějí hodit vinu na někoho jiného nebo říkají, co jim diktují vyšetřovatelé v zájmu jedné kremelské skupiny intrikující proti jiné, ale samotný fakt, že to vůbec říkají, je příznačný.

Mimo chodem, Maťušin, jeden z lídrů operace Ruské jaro v Donbasu, zakladatel hnutí Doněcká republika a velitel nacionalistického oddílu Varjak, byl členem Ruského obrazu.

Jakou podobu mají represe proti ruskému antifašistickému hnutí? Setkal ses s nimi osobně, dá se na ten soustavný nátlak zvyknout? A jak dnes vypadá ruské antifašistické hnutí?

Zvyknout si na nátlak je nejen možné, ale i nezbytné, aby člověk fungoval dál. Jinak mu nezbude než navždycky odjet. Určitě je nutná větší opatrnost, být v hluboké ilegalitě.

Pokud jde o mě osobně, nevidím situaci v současném antifašistickém hnutí moc radostně. Nejdřív tu byly úspěchy, hnutí vzniklo a rostlo rychle i díky faktu, že se začal klást náckům skutečný odpor. Ale teď zprv bylo hnutí do značné míry zničeno. Byl zabit advokát Markelov, který

obhajoval antifašisty a hodně jim pomáhal, když vznikaly právní problémy. Sám jsem mu telefonoval, když se objevily nějaké otázky. Dokázal poradit po telefonu, jak se zachovat ve složité situaci. Vždycky bylo možné se na něj obrátit. Náckové vnímavě poznali, že stalinská teze o tom, že nenahraditelní lidé neexistují, je chybná. Šikovně vybírali jednotlivé cíle. Lidi jako Markelov teď v Rusku nejsou. Byli zabiti přední lidé z hnutí Ivan Chutorskoj a Fedor Filatov. Další se ocitli v emigraci, jako například ti, kteří byli stíháni v kauze Chimki - Denis Solopov a Petr Silajev. Nebo anarchista Antti Rautiainen, kterému bylo odebráno ruské vízum. Další se ocitli za mřížemi: několikrát seděl Alexej Škobor Olešinov. Alexej Gaskarov a Alexej Sokrat Sutuga jsou i teď ve vězení. Hodně těch, které znám, bylo vystaveno represím. Jak odstranili nejviditelnější postavy, včetně těch, s kterými jim pomohli náckové, stalo se hnutí bezprizorné.

Zadruhé, což je stejně podstatné a možná ještě horší, se mi zdá, že samotné antifašistické hnutí vnitřně upadá. Nezapojovalo se do širšího sociálního hnutí, zastavilo se u obrany sebe samého, u hlídání koncertů a u pouličních rvaček s nácky. Nepostoupilo dál a nezastalo se například gayů, vystavených útokům, jak už jsem říkal, ale dokonce ani nenavázalo kontakty s migranty, kterých náckové zabíjeli stovky ročně a kteří potřebovali pomoc. Migranti byli ponecháni sami sobě. Bez rozšíření činnosti, bez sociální práce je hnutí odsouzeno zůstat na úrovni subkultury a chřádnout.

Jaká témata tě zajímají jako novináře? A je novinářská práce v Rusku vystavena represím stejně jako třeba umění, které kritizuje současný režim?

Už dávno se nevěnuji přímo novinářině, spíš jsem komentátor, vyjadřuji se jen občas k nejpalčivějším problémům nebo vydávám vlastní samizdat. Proto můžu to, co se děje v žurnalistice, posuzovat spíš zvenčí. Ovšem represe jsou samozřejmě všude. Nejen v televizi nebo tištěných médiích je už dávno všechno cenzurované, dokonce i internetové zpravodajské servery, například lenta.ru, z kterého vyhnali celý novinářský tým, a ten teď funguje v Litvě. Jiné, jako grani.ru, jsou na území Ruska zablokovány.

Témata, která mě znepokojují, jsou opozice vůči mocí, až k té ozbrojené, teroristické, radikalismu, fašistické a jejich oběti a antifašistické a samozřejmě anarchismu. Úvahy o budoucí svobodné společnosti. Obecně otázka, co je to moc ve filozofickém smyslu, jak manipuluje lidským vědomím, plodí v něm odcizení a předsudky a vytváří stereotypy „jiných“, o kterých jsem už mluvil, buduje bariéry a hierarchie. A jak se jí zbavit - očistit vlastní vědomí od jejich nánosů.

ILJA FALKOVSKIJ (Илья Фальковский)

je novinář, dramatik, prozaik a výtvarný umělec. Publikoval zejména v novinách *Nězavisimaja gazeta* (Nezávislé noviny), časopisech *Russkaja mysl*, *Novoje literaturnoje obozrenie* (Nová literární revue), *Philologica*, na portálech *Openspace*, *Grani* ad. Je sloupkařem časopisu *ArtChronika*. Pravidelně přispívá do časopisu *Avtonom*, který vydává ruské anarchistické hnutí *Autonomní akce*.

Prózu a dramata uveřejnil v časopisech *Solo*, *Mitin žurnal*, *Majskie čtenija* (Májová čtení), *Avanport*, *Mlečnyj put'* (Mléčná dráha). Jeho texty byly přeloženy do angličtiny, němčiny, lotyštiny a dalších jazyků. Účastnil se ruských i mezinárodních divadelních festivalů. Je také autorem knih z oblasti literatury faktu, v roce 2004 to byla publikace věnovaná zrození ruského antifašistického hnutí *Dať pizdy* (Vymlátit nácky) a v roce 2013 kniha přibližující formy současného ruského terorismu nazvaná *Bojové oddíly proti Putinovi*.

Jako člen umělecké skupiny PG se věnoval videoartu. Jeho práce dostala v roce 2008 cenu Kandinského a současně byla označena ruskou tajnou službou za nebezpečnou provokaci, která prý podněcuje politické vášně.

ZE SVĚTA

PROTI PRODEJI VZDĚLÁVÁNÍ

Honduras, Mexiko, Hongkong, Barma, Kanada, Británie, Holandsko, Austrálie... V zemích globálního západu i za jeho hranicemi probíhala v posledních měsících řada protestů týkajících se školství. Připomeňme jich aspoň pár.

V noci 17. března obsadili studenti v Londýně část hlavní správní budovy LSE (Londýnská škola ekonomie a politických věd) kvůli dalším krokům komercializujícím vzdělávací systém. Za pomoci zámek na kola se asi čtyřicet lidí pod heslem „Svobodná londýnská univerzita“ zabarikádovalo na noc v budově a následující den předložili své požadavky. Ty vyzývaly vedení obsazené školy, aby začalo prosazovat vládní zrušení školního a časově omezené smlouvy pro zaměstnance univerzity, zastavení spolupráce s organizacemi zapojenými do válečného byznysu a zákaz vstupu policie na akademickou půdu. „Pokud univerzitu víc zajímá její image, konkurenceschopnost a „přidaná hodnota“ jejích titulů, student přestává být studentem, stává se zbožím a vzdělání jednou z komerčních služeb,“ píše se mimo jiné v prohlášení.

Zhruba ve 350 školách v Srbsku se v posledním březnovém týdnu zastavila práce a byla vyhlášena stávka formou zkrácených vyučovací hodín na minimum, a to do konce školního roku. Učitelé tak protestují proti snížení mezd. Protestní akce probíhají už od 17. listopadu 2014 a účastní se jich průběžně zaměstnanci ze 700 škol po celé zemi.

Kanada

Ve stejné době zorganizovalo Revoluční studentské hnutí v kanadském Montréalu z velmi podobných důvodů jako na jiných univerzitách bojkot výuky a protestní pochody, které přivedly do centra města tisíce lidí. Studentům se do cesty postavili těžkoobčasní v plné polní, takže průběh pochodu byl téměř čítankový: vodní děla, slzný plyn, pendrek, zatýkáni. Ani univerzita nezůstala pozadu a opatřila si soudní zákaz studentských stávek, v důsledku čehož se nesmí 21 studentů přiblížit k univerzitě a čeká na vznesení obvinění. Stávka tím neskončila a seznam požadavků byl rozšířen o tyto body: odvolat soudní zákaz; zastavit pronásledování sociálního hnutí; zastavit perzekuce spojené s vystěhováním devíti squatů.

PROTI OKRÁDÁNÍ NEPRIVILEGOVANÝCH

Pou Yuen, největší továrna na výrobu obuvi v Jižní Vietnamu, která vyrábí pro značky Nike, Adidas, Lacoste, Converse, Reebok a další, zažila stávku většiny, tj. desítek tisíc zaměstnanců kvůli změnám v sociální politice. V továrně pracuje zhruba 90 tisíc lidí a je pod kontrolou čínské firmy, která je zase dceřinou společností tchajwanské firmy Pou Chen. Stávku jako ojedinělou formu boje v „komunis-

Vietnam

tickém“ Vietnamu vyvolaly dopady státního lákání velkých zahraničních firem nabídkou levné pracovní síly a daňových výhod, přičemž součástí této politiky je i připravovaný zákon o sociálním pojištění. V podstatě jen nepatrně neoliberálnější laděný zákon by měl vstoupit v platnost v lednu 2016. Stávkující se domnívají, že má možná i zakrýt případné vytunelování fondu sociálního pojištění. Dalším důvodem stávky je fakt, že firma strhává zaměstnancům částku, kterou má odvádět právě do státního fondu sociálního pojištění, ale v poslední době si peníze nechává. Po několika dnech, ve čtvrtek 2. dubna stávka skončila, když vláda přislíbila problematické změny ze zákona odstranit.

Turecko

V květnu zastavilo práci na pět tisíc dělníků z Renaultu ve čtvrtém největším tureckém městě Bursa. K nim se solidárně přidali zaměstnanci dalších továren. Tato průmyslová oblast Turecka prožívá intenzivní boj za zlepšení pracovních i životních podmínek od roku 2012, kdy tisíce pracovníků firmy Bosch vystoupily z oficiálních odborů kvůli jejich pokryteckému jednání. Následovaly protestní akce, jejichž výsledkem bylo založení Rady pracujících různých továren jako autonomního orgánu hájícího práva pracovníků. Letos na jaře došla trpělivost dělníkům z Renaultu, jejichž požadavek na zvýšení mezd vedení ignorovalo. Stávku zahájili přes odpor oficiálních odborů kolaborujících s vedením firmy.

Koncem května proběhly v několika městech v Arménii masové protesty proti zvyšování cen elektrické energie. Firma Elektrické sítě Arménie je navíc v rukou zahraničních vlastníků. Do protestů se zapojili místní anarchisté, kteří v prohlášení k demonstracím mimo jiné uvedli: „Skutečný důvod současné situace spočívá na jedné straně v koloniálních vztazích diktovaných kapitalistickou logikou a na druhé straně ve snaze vládnoucí vrstvy Arménie vedené toutéž logikou dále navyšovat své zisky... Protest je potřeba směřovat proti důvodům, ne pouze následkům.“

Arménie

PROTI POLICEJNÍ ZVŮLI

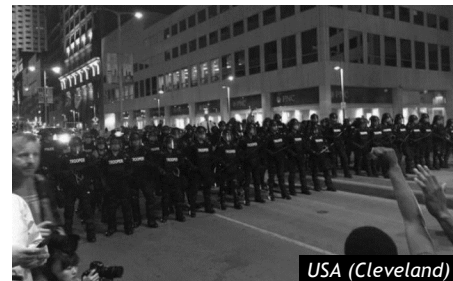
V loňském roce byly mohutné protesty a rioty v USA odpovědí na zproštění viny policistů,

kteří zabíjeli neozbrojené mladíky. Tentokrát se důvodem stala smrt člověka zabitého policií při zatýkání v Baltimoru ve státě Maryland.

Pěťadvacetiletý Freddie Gray byl zatčen 12. dubna 2015. Brzy potom, co ho dopravili na policejní služebnu, ho nechali odvézt sanitkou záchrankou do nemocnice, kde strávil týden, aniž by přišel k vědomí. Freddie Gray zemřel 19. dubna. Podle advokáta rodiny zemřelého měl zlomený krční obratel, upadl do kómatu, prošel klinickou smrtí, byl oživen a operován, ale přes úsilí lékařů zemřel. Policie odmítla vysvětlit, co bylo příčinou jeho zatčení, tvrdí jen, že Gray byl podezřelý z trestné činnosti.

Od Grayovy smrti probíhaly v Baltimoru protesty. V sobotu 25. dubna se tisíce lidí účastnily protestního pochodu, který v centru města přerostl ve střety s policií. Úřady povolaly policejní posily, zatčeno bylo přes třicet lidí, při nepokojích byli zraněni dva policisté a bylo zničeno minimálně pět policejních aut. V neděli 26. dubna kongresman státu Maryland Elijah Cummings v televizi CBS přiznal, že vztahy mezi policií a obyvatelstvem jsou ve městě největším současným problémem a souvisí s porušováním občanských práv. Ve městě byl vyhlášen výjimečný stav a po dalších dvou dnech přivedly úřady do města deset tisíc armádních žoldáků.

Mezitím tisíce Američanů po celé zemi od Bostonu, Seattlu až po New York a Washington vyšly do ulic na podporu vzbouřeného Baltimoru. Aktivisté s plakáty a fotografiemi těch, které zabila policie, vyzývali k boji se zvůli strážců pořádku. Protestní akce probíhající od středy 29. 4. byly sice pokojné, ale policie preventivně zahájila zatýkáni. Například v New Yorku, kde lidé zablokovali dopravu na několika ulicích, bylo zatčeno přes šedesát lidí.

USA (Cleveland)

Podle listu The Washington Post zabila letos policie v USA více než dva lidi denně. Přes pokračující pokusy vysvětlovat současný konflikt výhradně rasovými problémy je zřejmé, že jde především o sociální vzor neprivilegovaných vůči systému. Baltimore byl některými médii označen za „město nerovnosti“. Město ležící na východním pobřeží USA je šestým největším v zemi, žije v něm na 620 tisíc lidí. Ve čtvrti, v níž žil policajty zabitý Gray, dosahuje nezaměstnanost 20 procent a polovina rodin žije na statistické hranici chudoby. Lidé se zde cítí ponechání svému osudu. Ale Baltimore má i jinou tvář: je tu opravený přístav, výlohy s přepychovým zbožím, úspěšně se rozvíjející ekonomika, do níž se značně investuje. V bohatých čtvrtích města je maximální úroveň nezaměstnanosti 8,4 procenta. Z hlediska nerovnosti je Baltimore na 12. místě mezi padesáti největšími městy USA.

Koncem května vypukly protesty i v Clevelandu, druhém největším městě amerického státu Ohio, kde soud zprostil viny policajty, kteří v roce 2012 nastříleli 130 kulek do auta, jehož řidič nezastavil, když ho k tomu policejní hlídka vyzvala. Zabití dvou lidí při tomto pokusu o silniční kontrolu prohlásil soud za zcela zákonné. I tady byli proti odpůrcům policejní zvlé nasazení těžkoobčasní.

GIUSEPPE PINO PINELLI

aneb Náhodná smrt anarchisty

V ZÁVĚRU LOŇSKÉHO ROKU UPLYNULO 45 LET OD ZABITÍ ITALSKÉHO ANARCHISTY GIUSEPPE PINELLIHO. JEHO VRAZI NEBYLI NIKDY ODSOUZENI A POLICEJNÍ KOMISAŘ, ZODPOVĚDNÝ ZA JEHO SMRT, JE IN MEMORIAM OSLAVOVÁN JAKO HRDINA.

V noci z 15. na 16. prosince 1969 zemřel v Miláně anarchista Giuseppe Pinelli. V průběhu výslechu na policejní stanici, který vedl komisař Luigi Calabresi, byl kolem půlnoci vyhozen z okna. Druhý den, 16. prosince, ho měli propustit. Pinelli byl zatčen 12. prosince kolem sedmé večer v rámci masového zatýkání anarchistických aktivistů následujícího po čtyřech bombových útocích v Římě a v Miláně.

Výbuchy bomb a smrt Pinelliho vyvolaly bouři rozhořčení. Vládní koalice křesťanských demokratů, socialistů a republikánů viníky okamžitě našla. Bomby podle nich použili anarchisté a odboráři. Začal hon na mimoparlamentní levice. Jenže pravda byla o hodně hrozivější: odhalila italský stát jako bezprincipiální aparát, který bezostyšně obětuje vlastní obyvatelstvo svým mocenským zájmům. Bomby z 12. prosince se do historie zapsaly jako *strage di stato* - státní masakr. Domněnka, že za výbuchy stály fašistické kruhy spolu s italskými bezpečnostními silami a strukturami křesťanské demokracie s úmyslem svalit vinu na levice, se rychle změnila v jistotu. Výsledek této „strategie napětí“ se pro Itálii ukázal jako fatální a země se dodnes nedostala z hluboké krize. Pinelli nebyl první obětí a bylo mu souzeno nebytí ani poslední.

BOMBY

Stalo se to v pátek odpoledne na piazza Fontana v Miláně. V 16.37 tam vybuchla bomba v prostorách Národní zemědělské banky (Banca Nazionale dell'Agricoltura). Na místě zemřelo čtrnáct lidí, dva zemřeli následně v nemocnici. Kolem sta lidí bylo zraněno. Druhá bomba byla objevena v Italské obchodní bance na piazza della Scala, nedaleko divadla. Ta našťáště nevybuchla. Bankovní úředníci ji pak zahrabali na zadním dvoře. Později v noci tento důležitý důkaz odpálil expert na výbušniny pracující pro italskou policii.

Krátce před pátou ráno vybuchla ještě jedna bomba v podchodu Národní banky práce (Banca nazionale di lavoro) v Římě. Čtrnáct zaměstnanců bylo zraněno. Asi za půl hodiny vybuchly dvě menší bomby na piazza Venezia. Při tomto výbuchu byli zraněni čtyři lidé - jeden karabiniér a tři kolemjdoucí.

Vůbec ovšem nešlo o první bomby v tom roce. Už 15. dubna, ve výroční den osvobození od fašismu, vybuchly v Miláně dvě bomby: jedna v pavilonu Fiatu na prodejní výstavě a druhá na hlavním milánském nádraží u směnárny Italské komerční banky. Dne 9. srpna se ozvaly nové výbuchy: deset bomb bylo položeno do vlaků, osm z nich vybuchlo a zranilo několik lidí.

Dvanáctý prosinec byl ale zvláštní - vešel do italské historie jako jatka na piazza Fontana. Teror přinesl první oběti na životech: šestnáct mrtvých a na sto zraněných. Itálie byla otřesena. Mediální mašinerie se dala do pohybu. Policie zahájila svoji kampaň: vždyt „viníci“ byli předem známi a příslušné zprávy ležely připravené v úředních zásuvkách. Operace „strategie napětí“ dosáhla svého vrcholu.

Giuseppe Pinelli

MASOVÉ ZATÝKÁNÍ

Policie začala neprodleně jednat. Bylo zatčeno sto padesát „extremistů“ z různých táborů, mezi nimi jen dva fašisté, a to byli špiclové nasazení do levicových kruhů, aby tam pracovali pro tajnou policii. Při zatýkání se nedělaly žádné rozdíly ve věku, v politických aktivitách nebo pozici v levicových skupinách. Kdokoli, kdo byl někdy nějak spojován s neoanarchistickými kruhy, s italskými marx-leninisty, s operaisty atd., byl podezřelý. Zatčení byli neplnoletí, stejně jako duchodci. Razie probíhaly jedna za druhou, každý den byly zatčeny desítky lidí. Pátralo se po Pietru Valpredovi, kterého jako jediného obvinili ze spáchání teroristických útoků. Ostatní mu údajně pomáhali, podezřelí byli všichni. Začal hon na levičáky.

Vlnu zatýkání řídili dva milánští hlavouni. Jednak zástupce policejního velitele v Miláně Marcello Guida, jednak komisař státní policie Luigi Calabresi. Fašista Guida byl v roce 1942 známou postavou Mussoliniho diktatury a ještě po letech si uchoval věrnost svému přesvědčení. Komisař Calabresi byl skoro typickým „zlým“ policejním šéfem: pokrytecký a tvrdý typ, bez jakýchkoli skrupulí, paranoidní a zkorumpovaný. Jeho kontakty s fašistickou scénou jsou zdokumentované, stejně jako jeho skoro sadistické potěšení z mučení. Ideální parta, která by levičákům ukázala, zač je toho loket. Nic překvapivého není ani na tom, že fašisté mohli v té době nerušeně uskutečňovat svoje vražedné plány za podpory státu, a ve dnech po výbuších zůstali mimo jakoukoli pozornost.

PINELLI

Mezi zatčenými byl i železničář Giuseppe Pinelli. V onen osudný den 12. prosince vyřizoval věci v rámci svých aktivit v Anarchistickém černém kříži. Zařizoval pomoc kamarádovi, který byl zatčen po výbuchu v pavilonu Fiatu,

a v půl šesté večer hrál karty v jednom z barů. Pak odešel na schůzku anarchistického kroužku Ponte della Ghisolfa. Když tam přišel, setkal se se Sergiem Ardauem, anarchistou ze Sardinie, který právě přijel a už na něj čekal. Ale Ardau nebyl sám. Tři policisté a Luigi Calabresi ho přišli požádat, aby s nimi jel na komisařství. Odvezli Ardaua v policejním voze a nic netušící Pinelli jel za nimi na mopedu.

Pino, jak mu říkali kamarádi, se narodil v Miláně 21. října 1928. Od dětství musel pracovat a na živobytí si vydělával nejdřív jako poslíček, potom jako dělník ve skladu. Přesto měl velkou vášeň pro četbu a knihy hltal po stovkách. Pinelli byl náruživým samoukem. I později, už jako člen anarchistického kroužku a Anarchistického černého kříže, byl známý tím, že doručoval vězňům do cel knihy a časopisy.

V letech 1944 až 1945 podporoval hnutí odporu, byl kurýrem anarchistické Brigády Franco, která působila v okolí Milána. Tyto kontakty z mládí ovlivnily i jeho další život a přivedly ho k anarchistické práci.

V roce 1954 se Pino stal posunovačem na železnici. Rok nato se oženil s Liciou Rogniniovou, s níž se seznámil na večerních kurzech esperanta. Měli spolu dvě dcery, Silvii a Claudii.

Od války zůstal věrný anarchismu. V 50. letech udržoval kontakt s Libertinsko-komunistickou federací Lombardie, v níž byli organizováni bývalí partyzáni-anarchisté. Od roku 1963 byl členem Libertinské mládeže. I když mu bylo už 35 let, brali ho jako spojovací článek se starými partyzány. Po událostech Maje 1968 v Paříži změnila Libertinská mládež název na Černý prapor.

V roce 1965 Pinelli s několika přáteli založil kroužek Sacco a Vanzetti. Dlouhá léta neměli anarchisté k dispozici žádné prostory a o to důležitější bylo založení tohoto kroužku. Vystěhování v roce 1968 zasadilo kroužku citelnou

ránu, ale dokázal obnovit činnost. K 1. květnu začal působit v nových prostorách jako kroužek Ponte della Ghisolfa, pojmenovaný podle nedalekého mostu. Skupina organizovala konferenční semináře, setkání studentských iniciativ, přednášky. V kroužku se Pino věnoval organizačním věcem a správě knihovny, obsahující stovky svazků. O nedělích se v prostorách kroužku scházeli staří partyzáni, některým bylo už přes devadesát let. Kromě toho členové kroužku ustavili iniciativy, které měly založit nehierarchický odborový svaz. Po vzoru dělnických rad se iniciativy sjednotily do Jednotné konfederace zdola (Confederazione Unitaria di Base, CUB). Pinelli měl ale ještě jeden sen. Chtěl oživit kdysi velké italské anarchosyndikalistické odbory - Italský syndikalistický svaz (Unione Sindacale Italiana, USI).

Po prvním výbuchu v dubnu 1969, kdy byly v Miláně zatčeny desítky anarchistů, byl po vzoru Anarchistického černého kříže, organizace pomáhající anarchistickým politickým vězňům, založen Černý kříž. Po osvobození Valpredy, kterého se úřady snažily označit za hlavního zločince, byla skupina rozpuštěna. Pinelli pracoval pro Černý kříž a pravidelně navštěvoval vězňovnici. Chodil za politickými vězni, zavřenými po nepokojích v továrnách, nosil jim knihy, dopisy od příbuzných a pomáhal, jak mohl. Díky této činnosti a díky aktivitám v anarchistických kruzích o Pinellim dost věděl Calabresi, který ho dokonce nazval „šikovným chlapíkem“.

VRAŽDA

Pinelliho zatkli 12. prosince kolem sedmé večer, když jel na svém mopedu k policejnímu prezidiu. V následujících dnech bylo zatčeno ještě na sto padesát lidí. Výsledky se točily kolem Valpredy a jeho vztahů s anarchistickými kruhy. Následující den většinu zatčených propustili. Pino zůstal v rukou státní policie kvůli novým výsledkům. Telefonický rozhovor Pinelliho s ženou budil dojem, že situace není vážná. Policisté se chovali vlídně a nenuceně. Dne 14. prosince bylo už hodně zatčených na svobodě, za mřížemi zůstalo jen 27 lidí. Pinelli byl mezi nimi.

Následující den přišla za Pinellim do vězení matka. Pino byl klidný, bezstarostně se usmíval. Všechno se změnilo odpoledne. Policie sdělila jeho ženě, že už není pouhým zadrženým. Hrozilo mu propuštění z práce. V deset hodin večer Calabresi osobně telefonoval Pinelliho ženě a žádal o jeho pracovní cestovní zápisník. V jedenáct večer policisté zápisník dostali. Od té chvíle byl Pino podezřelým v souvislosti s výbuchy ve vlacích v noci z 8. na 9. srpna.

Ve skutečnosti Calabresi a státní orgány chtěli svalit vinu za výbuchy bomb výlučně na Valpredu. Od Pinelliho chtěli, aby proti němu svědčil. Když odmítl a doba jeho vazby se neúprosně krátí, vyslyšajících na něj začali tlačit. Vyvíjeli na Pinelliho stále větší tlak, uráželi Valpredu, pomlouvali jeho přátele. Ale Pinelli mlčel. Poslední výslech se odehrál v Calabresioho kanceláři. Později komisař tvrdil, že krátce před půlnocí odešel, aby informoval nadřízené o výsledcích výslechu... Výslech pokračoval (s ním nebo bez něj). Na jeho konci ležel mrtvý Pinelli na asfaltu. Pod oknem Calabresioho kanceláře. Byl mrtvý, tělo plné modřin po bití a s mnoha řeznými ranami na hlavě.

VRAZI

Zákonná lhůta pro vazbu Pinelliho skončila 16. prosince. Přesněji řečeno, měl být propuštěn na svobodu spolu s ostatními zatčenými a navíc hlavní prokurátor případu ani nebyl informován o Pinelliho zatčení. Veškerou odpovědnost nesla státní policie. Spolu s Komisařem

Oknem, jak se začalo Calabresimu po vraždě říkat, se výslechů Pinelliho účastnili policisté Vito Panessa, Giuseppe Caracuta, Carlo Mainardi, Pietro Mucilli a poručík karabiniérů Savino Lograno. Výslech probíhal ve 4. poschodí na policejním prezidiu. Okolnosti posledních hodin Pinelliho života zůstaly navždy neznámé. Při svědectví o tom, co se stalo, policisté mnohokrát protřečili sami sobě i jeden druhému navzájem. Přesný čas smrti nebylo možné určit: až 16., nebo ještě 15. prosince? Zavolali záchranku ještě před Pinelliho pádem? Byl už mrtvý nebo v bezvědomí, než vypadl z okna? Tvzení, že Pinelli sám vyskočil z okna s výkřikem „To je konec anarchie“, protože se ujistil o Valpredově vině, byla zpochybná. Stejně tak byla vyvrácena tvzení, že policisté se ho snažili zadržet, ale zůstaly jim v rukou jen jeho boty. Novinář a svědek pádu Aldo Palumbo si přesně pamatoval, že Pinelli měl obě boty na nohou. Policie pokračovala ve svých lžích... Vrazi mlčeli. V roce 1975 byli bez ohledu na zjevné nesrovnalosti definitivně osvobozeni.

KOMISAŘ OKNO

Komisař Luigi Calabresi, šéf státní policie v Miláně, zvláště lpěl na pronásledování levičáků. Lze ho považovat za jednoho z hlavních viníků smrti Pinelliho: vedl výslech, z jeho okna Pinelli vypadl, možná už mrtvý. Jestli byl v tu chvíli v kanceláři nebo ne, to na jeho odpovědnosti nic nemění. Možná právě on pár minut před pádem zavolal záchranku. Určitě se ale právě on neustále oháněl pohádkou o choromyslném Valpredovi, a přitom když ho nakonec 15. prosince zatkli, nenechal ostatní propustit na svobodu.

Calabresi musel velmi brzy čelit obvinění z toho, že to on zabil Pinelliho. Levicový tisk mu dal přezdívku Komisař Okno. Už 17. prosince členové anarchistického kroužku na tiskové konferenci označili bombu na piazza Fontana za *stragi di stato* - státní vraždu. Pohřbu Pinelliho se zúčastnilo na tři tisíce lidí i přes vyhlášení výjimečného stavu a zákaz jakýchkoli politických demonstrací. Časopis *Lotta Continua* zahájil ostrou polemiku proti Calabresimu a otevřeně ho obvinil ze smrti Pinelliho. Na jaře 1970 komisař podal na časopis žalobu pro pomluvu. Dnes už je smrt Pinelliho mimo kompetenci italské justice, vyšetřování bylo dávno zastaveno.

GLADIO

Vlády evropských zemí a jejich bezpečnostní složky společně prostřednictvím tzv. strategie napětí a operace Gladio nakonec dosáhly svého. Za spolupráce tajných služeb, NATO a za aktivní podpory a financování ze strany americké CIA byly do operace Gladio zapojeny i neofašistické organizace. Mezi lety 1950 až 1990 se v rámci operace Gladio organizovaly sabotáže, dezinformační propaganda a teroristické útoky připisované oficiálně na vrub radikální levice.

Konkrétně v Itálii bylo zřízeno na 140 skladů zbraní a do sítě Gladio bylo zapojeno na tisíc lidí. Hlavní základnu měli na Sardinii.

Bombové útoky, kvůli nimž byl zavražděn Giuseppe Pinelli, měla na svědomí fašistická organizace Nový řád (Ordine Nuovo), jejímiž členy byli také placení policejní konfidenti.

NIC NENÍ NÁHODNÉ

V roce 1970 napsal italský dramatik Dario Fo, laureát Nobelovy ceny za literaturu za rok 1997, divadelní satiru o praktikách italské policie a justice *Náhodná smrt anarchisty (Morte accidentale di un anarchico)*.

V říjnu 1971 podala Pinelliho vdova žalobu na vrahy svého muže. Případ byl znovu otevřen,

Pinelliho pohřeb

Calabresi a jeho kolegové byli obviněni, za několik měsíců se justice začala zabývat fašisty, které spojovala s bombovým útokem. Jak se dalo čekat, všichni byli osvobozeni pro nedostatek důkazů, zatímco anarchisté zůstávali za mřížemi.

Dne 17. května 1972 byl Komisař Okno zastřelen. Poté co zemřela a byla uvězněna řada anarchistů a lidí z řad mimoparlamentní levice, přišla odvěta. Kdo Calabresioho zastřelil, se nikdy nezjistilo. Jeho smrt znamenala začátek akcí Rudých brigád (Brigate Rosse), které v následujících letech zabily i další lidi odpovědné za Pinelliho smrt. Ve stejné době se metody státního aparátu uplatňované proti anarchistům začaly používat i proti radikálnímu marxistickému hnutí Boj pokračuje (*Lotta Continua*) a začalo další temné období italské justice. V roce 1988, dvanáct let po rozpuštění tohoto hnutí, byli jeho lídři Adriano Sofri, Giorgio Pietrostefani a Ovidio Bompreseri skandálně odsouzeni. Rozsudek zinscenovaného politického procesu byl potvrzen v roce 2000. Bompreseri byl v červnu 2006 omloustněn italským ministrem spravedlnosti Clementem Mastellou, Sofri měl také dostat milost, ale odmítl o ni žádat, protože se považuje za nevinného, a zůstal ve vězení.

Calabresimu, odpovědnému za vraždu Giuseppe Pinelliho, začala být posmrtně prokazována čest a sláva a třicet let po své smrti byl vyobrazen na poštovní známce. Prohlašují ho za hrdinu, který se snažil zastavit rudý teror a při tomto boji zahynul. V roce 2007 dal Vatikán souhlas, aby začal proces Calabresioho blažhoštění.

Zdroje:

- ★ aka. blogsport.de/2007/12/15/in-memoriam-giuseppe-pinelli
- ★ libcom.org/history/giuseppe-pino-pinelli-1928-1969-17th-victim-piazza-fontana-bombing
- ★ libcom.org/history/pinelli-giuseppe-pino-1928-1969

ANARCHISTÉ A UKRAJINA

Rozhovor s ruským anarchosyndikalistou

V PŘEDCHOZÍCH PĚTI ČÍSLECH EXISTENCE JSME SE VĚNOVALI ANARCHISTICKÉMU POHLEDU NA AKTUÁLNÍ DĚNÍ NA UKRAJINĚ. POKRAČUJEME PŘEKLADEM ROZHOVORU S RUSKÝM ANARCHOSYNDIKALISTOU, KTERÝ POSKYTL ČÍSKÉMU ANARCHISTICKÉMU BLOGU EMBLACK.WORDPRESS.COM.

Ukrajina má dlouhou anarchistickou tradici, každý tam prý aspoň slyšel o anarchismu. Je anarchismus nějak ve společnosti zakořeněn? A pokud ne, proč?

Ta tradice skutečně existovala, ale byla přerušena bolševickými a stalinovskými represemi, stejně jako v jiných částech bývalého Sovětského svazu. Je pravda, že na Ukrajině skoro každý slyšel o Nestorovi Machnovi, ale lidé ho berou spíš jako „národní hrdinu“ než jako anarchistu. Došlo tak k zvláštní situaci a třeba ukrajinští nacionalisté a lidé na východě Ukrajiny berou Machna jako „svého“, aniž by měli skutečné povědomí o anarchismu a jeho cílech.

Nedá se tedy říct, že by byl anarchismus v ukrajinské společnosti zakořeněn víc někde jinde. Společnost na Ukrajině je atomizovaná jako jinde a pracující nejsou třídě nebo anarchisticky uvědoměli.

Když jsme u anarchistické historie na Ukrajině, byla tam jen armáda Nestora Machna nebo ještě další anarchistické skupiny? Jak fungovaly? A přetrvaly v nějaké formě?

Když to zjednodušíme, Machnova armáda nebyla anarchistická, byly to spíš formace regionální domobrany složené převážně z rolníků. Nebyli v ní jen anarchisté, ale také leví eseri, lidé bez politické příslušnosti a někdy dokonce řadoví bolševici. Tato armáda neměla „anarchistický program“, prohlašovala jenom, že jejím cílem je osvobození obyvatelstva od vnějšího diktátu a vytvoření takových podmínek, aby si lidé organizovali svůj život tak, jak budou sami chtít. Nebylo tam tolik zespolečenštěných podniků nebo zemědělských komun, v zemědělských oblastech převládaly struktury tradiční rolnické samosprávy. Ale anarchisté hráli klíčovou roli i v armádě i v konstruktivní práci na osvobozených územích. Základní anarchistickou organizací byla Konfederace anarchistů Ukrajiny Nabat. To bylo nejatraktivnější anarchistické společenství, které se účastnilo ruské revoluce v letech 1917-1921. Aktivisté Nabatu (Volin, Aron Baron a další) měli nejpropracovanější a nejradikálnější revoluční ideje, spojující anarchistický komunismus jako cíl, syndikalismus jako prostředek a anarchistický individualismus jako filozofii. Navrhovali všem anarchistům sjednocení na tomto základě. Aktivisté Nabatu organizovali pracovní svazy, iniciovali založení svobodných sovětů a jejich sjezdy, prováděli vzdělávací, kulturní a agitační práci a také bojovali v Machnově armádě. Tato organizace byla zlikvidována bolševickým státem současně s potlačením machnovského hnutí, někteří její členové byli uvězněni, jiní emigrovali. Došlo ovšem k několika pokusům obnovit Nabat v ilegality ještě počátkem 30. let. Státní represe byly strašlivé.

Tato tradice byla přerušena. Nové anarchistické hnutí na Ukrajině vzniklo v době sovětské perestrojky, nejprve jako součást všesvazového hnutí. Jako většina anarchistických skupin v tehdejšímu Rusku bylo spíš „umírněné“ a v různé míře podporovalo myšlenky „bezstátního tržního socialismu“ nebo další podivné věci. V 90. letech vznikla dvě základní centra hnutí. Základna prvního, tzv. Machnův RKAS (konfederace anarchosyndikalistů), byla na východě v Donbasu. I přes odvolávání se na anarchosyndikalismus byla tato organizace víceméně platformistická a usilovala o založení centralizované „anarchistické“ strany, která by v podstatě řídila odbory nebo jiná sociální hnutí. Byly tam i některé kvazináboženské sekty, jejichž lídr, který byl zároveň učitelem bojového umění, prosazoval jisté anarchistické postuláty. V novém tisíciletí se lídři skupiny pokusili založit novou platformistickou Internacionálu s lidmi nebo skupinami z Ukrajiny, Ruska, Gruzie, Bulharska, Německa, Izraele a dalších zemí, ale tento projekt po krátké době zanikl. Po začátku současné občanské války na Ukrajině organizace RKAS pozastavila činnost, někteří její členové podpořili ukrajinský stát, někteří šli do bojových uskupení separatistů.

Druhé centrum hnutí bylo v Kyjevě. V Kyjevě od začátku víc fungovala nová levice nebo subkultura, zčásti s intelektuálními polomarxistickými zájmy. V 90. letech a na přelomu tisíciletí byli jeho aktivisté inspirátory založení polosyndikalistického studentského svazu, spolu s trockisty a některými jinými marxisty. Skupina neměla nějakou jasnou koncepci anarchismu, v jejich názorech se mísily některé platformistické, syndikalistické a neomarxistické prvky. Potom vyhlásili založení „velké“ organizace, Autonorního svazu pracujících (AST), který byl v kontaktu se švédskou SAK a dalšími reformistickými syndikalisty v zahraničí. Po začátku

První máj 2012, Kyjev

současné krize nejnámější postavy AST podpořily Majdan a prohlásily ho za „buržoazní revoluci“. Hájí ukrajinské „národní osvobození“ a brání současný režim v Kyjevě proti Rusku, odmítají internacionální pozici proti všem státním, vládám a vítají NATO. Někteří členové AST označili takovou pozici za „příliš nacionalistickou“. Považují se za internacionalisty a založili skupinu Černá duha, ale dosud se Majdanu nezrekli a nerozešli se s nacionalistickým vedením AST.

Na Ukrajině se v posledních letech objevilo hodně politicky aktivních skupin. Když říkáme politika, máme na mysli obecnou tendenci, kdy se lidé domnívají, že jednájí ve jméno „národa“, užívají okázala slova typu „feminismus“ nebo prosazují demokratické nebo postkoloniální ideje s poukazem na Evropu... Jaký je podle tebe reálný zájem lidí z těchto skupin? Je to prostě užívání různých jmen, aby bylo možné v těžkých dobách zmást lidi, kteří čelí skutečným problémům? A co nutí lidi k povstání?

To je hodně důležitý prvek. Ten problém existuje nejen na Ukrajině, ale po celém světě. Za poslední roky jsme viděli hodně hnutí v různých zemích (od egyptského Tahriru po hnutí „za poctivé volby“ v Rusku nebo „deštníkové hnutí“ v Hongkongu), která neměla žádné sociálně-ekonomické požadavky, ale jen snahu vyměnit jedny politiky za jiné. A co víc, protože požadavkům chybí jakákoliv skutečně alternativní sociální politika, ti noví vládcí ve skutečnosti dostávají neomezenou moc k pokračování ve stejné (nebo ještě horší) politice proti neprivilegovaným. Tato hnutí jsou obvykle směsí mnoha vrstev společnosti a jsou produktem buržoazní hegemonie a opozičních politiků. Aktivní politické skupiny, o kterých mluvím, se skládají z právě takových lidí s „mentalitou středních vrstev“, kteří si myslí, že stávající vláda, korupce atd. jim brání dostat se nahoru. Někdy si říkají „kreativní třída“. Ale je taky pravda, že v takových hnutích je hodně obyčejných pracujících. Důvody jsou nejrůznější: demokratické iluze, absence třídního a anarchistického uvědomění, personifikace politiky (ztotožňování systémových problémů s nějakým konkrétním politikem nebo lídrem), absence jakékoli alternativní představy, jak by bylo možné změnit společnost atd.

Žel, některé anarchistické skupiny a aktivisté jsou ochotni účastnit se takových „čistě politických“ hnutí „za demokracii“. Někteří ve skutečnosti sdílejí marxistickou koncepci „etap revoluce“: nejdřív buržoazní demokracie a až potom sociální revoluce. Jiní jsou prostě příliš soustředěni na hnutí jako takové: je pro ně hlavní něco dělat, ale co konkrétně, to je už druhořadé. V takových případech mluvím v legraci o „adrenalinové závislosti“. A někteří aktivisté se bojí „odtrhnout od lidu“ - jako by měl „lid“ vždycky pravdu... Někteří se pokoušejí objevit prvky „samosprávy“ dokonce v reakčních a nacionalistických masových hnutích a zapomínají na to, že i fašismus může být „samosprávný“ a že důležitá je právě shoda formy a obsahu...

Podle nás je to velmi nebezpečná tendence. Můžeme a musíme se zapojovat jen do takových širších hnutí, která prosazují nezávislost neprivilegovaných lidí na vládnoucí třídě a politikách, kteří pomáhají bourat iluze a ne je upevňovat. Proto pro nás anarchisty nejsou čistá „politicko-demokratická“ hnutí bez jakýchkoli sociálních požadavků a pod vedením politiků zajímavá. Obyčejná stávka, která se stává proti kapitalismu, je tisíckrát důležitější pro možnost růstu uvědomění neprivilegovaných.

Jak si vysvětluješ vznik válečné situace a co to znamená pro obyčejné lidi?

Ani jedna z bojujících stran si nepřeje udělat jakékoli skutečné ústupky, protože nechtějí omezovat svoji touhu po moci. Obě chtějí dostat všechno. A loutkáři z Bruselu, Washingtonu, Berlína, Moskvy atd. je k tomu dál ponoukají. Zároveň jsou pracující Ukrajiny zcela neorganizovaní a nedostatečně uvědomělí, aby byli schopni zastavit tuhle válku cestou masových akcí nebo stávek. Je pravda, že existuje masový odpor proti mobilizacím a odvodům do armády (příjemnějším v oblastech, které jsou pod kontrolou Kyjeva), ale k zastavení války to nestačí.

Válkou strádají obyčejní lidé. Tisíce lidí zahynuly, přes milion jich muselo opustit domov, byly zničeny obytné domy, školy, nemocnice, infrastruktura... A je to také humanitární (v oblastech bojů nemají lidé potraviny a léky) a sociální katastrofa (řada pracujících a důchodců už měsíce nedostala mzdy a penze). Válka má negativní ekonomické projevy, což prohlubuje ekonomickou krizi a jen posiluje závislost země na Mezinárodním měnovém fondu, EU a USA na jedné straně, a na Rusku na straně druhé. Ideový vliv silného nacionalismu bude ještě roky, ne-li desetiletí, otravovat názory lidí...

Někteří anarchisté ze zahraničí chtějí do „antifašistické“ armády, zjevně mají zjednodušenou představu o tom, co se na Ukrajině děje, a také hledají takovou válku, kde by mohli bojovat s nepřítelem, namísto boje proti systémovému nepříteli, tj. kapitalismu a státu ve vlastní zemi. Jak o tom přemýšlejí a jak se k tomu staví lidé v Rusku?

Souhlasím s názorem, že tohle je vážný problém pro aktivisty hnutí solidarity v celém světě a zvláště v tzv. prvním světě, kde hodně generací levičáků politicky vyrostlo v duchu komplexu „kolektivní viny“ vůči lidem třetího světa. Proto často vidí v jiných zemích to, co by tam vidět chtěli...

Pro některé anarchisty v Evropě a Americe je antifašismus magické slovo, kterým lze zdůvodnit cokoli. Dokonce aktivní roli ultrapravice v tzv. „antifašistickém“ spektru. Proto nechtějí vidět přítomnost řady ruských a proruských neonacistů v ozbrojených skupinách Donbasu a mluví jen o neonacitech na ukrajinské straně. Nebo to nepovažují za

důležité a předpokládají, že imperialismus NATO / USA je „větší zlo“ atd. To odráží také levicové myšlenky týkající se „národního osvobození“.

A je taky pravda, že pro některé lidi je to určitá kompenzace neschopnosti bojovat „doma“, proti místnímu státu a kapitálu.

Co se týká reakce obyčejných lidí v Rusku, musím říct, že nemalé množství jich podlelo nacionalistickým, vlasteneckým pocitem a podpořilo anexi Krymu atd. Nacionalistická hysterie organizovaná státem byla namířena také na to, aby odpoutala pozornost od ekonomické krize v Rusku. Přesto se pomaličku, s prohlubováním krize, počet lidí odhodlaných snášet reálné zhoršení svého sociálního postavení kvůli připojení Krymu atd. citelně snížil. Obyvatelstvo je nespokojené s nízkými mzdami, vysokými cenami a dalšími sociálními problémy (ve zdravotnictví, vzdělávání atd.). Zůstávají ovšem většinou pasivní v důsledku obrovské atomizace společnosti.

S jakou výzvou k podpoře by bylo dobré obrátit se na anarchisty po celém světě? Aby podpořili „obyčejné lidi na Ukrajině“? Co si o tom osobně myslíte a co se dá vůbec reálně udělat?

Myslím, že anarchisté nemusí podporovat ani jednu z bojujících sil v téhle válce, ani jednu z imperialistických mocností a žádný z bloků. Samozřejmě jsou velmi důležité a potřebné protiválečné protesty, ale musí být založeny na rovném přístupu, namířené proti všem stranám a státům. A není třeba účastnit se společných akcí s ultrapravicí jen proto, že jsou proti USA (jak se to děje například v Německu). Bylo by hodně dobré podpořit dezertéry a lidi vyhybající se mobilizacím, a také stávková hnutí a sociální protesty na obou stranách Ukrajiny. A jestli lidé chtějí poslat humanitární pomoc, je nezbytné nedávat ji organizacím, které mají blízko k jakékoli z bojujících stran: neexistuje záruka, že se taková pomoc dostane k obyčejným lidem. Podobná zásilka má smysl jen prostřednictvím skutečně nezávislých organizací s možností ověřit spravedlivé rozdělení pomoci na místě.

Překlad dm

Zdroj: www.aitrus.info/node/4217

FNB

je volná anarchistická iniciativa, již tvoří po světě stovky kolektivů poskytujících zdarma jídlo potřebným. Jejich cílem je solidaritou v praxi upozornit na sociální nespravedlnosti, kdy jsou na jedné straně vydávány miliardy na zbrojení a na druhé trpí nespočet lidí hladem, ať již v zemích chudého jihu či bohatého severu.

ROZHOVOR: FOOD NOT BOMBS KARLOVY VARY

NA PŮSOBNÍ FOOD NOT BOMBS (FNB) V KARLOVÝCH VARECH JSME SE ZEPTALI JEDNOHO Z DLOUHODOBÝCH ČLENŮ MÍSTNÍHO KOLEKTIVU.

Karlovy Vary nejsou až tak rozlehlé město, krom toho tu není příliš vysokých škol a o punkovém či hardcorovém večírku alespoň jednou za měsíc, či snad náznaku subkultury, si tu lidé můžou nechat leda tak zdát. Byl problém dát dohromady dostatek lidí, co by byli ochotni participovat na aktivitách FNB? Jak dlouho funguje FNB ve Varech?

První pokus o vaření ve stylu FNB bych zařadil do roku 2005 (to jsem ještě nebyl členem), ovšem chut' realizovat se tímto směrem dotýkáním moc nevydržela, a tak proběhla pouze dvě vaření. V prosinci 2007 se dala dohromady nová parta, včetně mě, a ta pokračuje, i když pouze se dvěma původními členy, do dneška.

S lidmi je to různé. Rozhodně musíte zapomenout na přístup, že chcete vařit jenom s pravověrnými anarchisty a s nikým jiným ne (i když na takové způsoby by měl zapomenout snad každý). Na vaření je nás někdy hodně, někdy opravdu málo, většinou se však sejdeme v počtu dvou až čtyř lidí. Občas se k nám přidají různí studenti, ale ti nevydrží moc dlouho, protože se zas brzo stěhují z Varů pryč. Celkově je tu o vyložené aktivní a samostatné lidi v tomhle ohledu nouze. Nedávno jsem se nad tím zamýšlel a spočítal, že zdejším FNB prošlo tak na 20 lidí.

Předpokládám, že vaříte v neděli jako většina FNB kolektivů, ale v jaké periodičtě, to netuším. Otázka, která bude určitě zajímat i členy ostatních kolektivů: Nemáte problémy s překonáváním kocoviny po sobotní noci?

Tak ve Varech se vaří vždy první neděli v měsíci. K tomuto intervalu jsme se uchýlili, protože nám přijde lepší vařit pravidelně a méně než vařit vícekrát do měsíce a riskovat vyhoření kolektivu a ukončení činnosti.

S kocovinou to dřív problém býval, hlavně pro mě, když jsem ještě pil. Jednou jsem tu míchal jídlo na dvou hořácích, plus ještě něco v troubě - jak když hraje Karl Cox na třech gramcích najednou. Málem mě to stálo kůži na obličej, protože večer předtím jsem byl asi fakt dost a ta ranní snaha se mnou málem sekla přímo do hořáků a hrnců s jídlem. Naštěstí ale dobrý zeleninový vývar s přehledem zahnal snad každou kocovinu, takže na rozdávání už jsme byli vždycky ready.

Teď už nepiju a většina lidí už ani s kocovinou nechodí, protože nechtějí poslouchat moje blbý řeči. To si radši těch pár drinků odpustí a jdou spát tu jednu sobotu v měsíci o něco dřív.

Kde a jak získáváte prostředky a suroviny na vaření?

Naprosto většinou zeleniny získáváme z jednoho ovo-zelo velkoskladu. Dřív jsme tam chodili dumpsterovat, ale během těch dlouhých osmi let, co tam chodíme, se nám podařilo navázat osobní známosti s jeho zaměstnanci. Což znamená, že po příchodu tam už na nás čekají hezky připravené bedničky vedle popelnice, či nám je zaměstnanci právě nesou

v ústrety. Co se nám hodí, si vezmeme, co ne, naházíme do popelnice, kde by to stejně skončilo. Krom tohohle velkoskladu jsou ve Varech pouze dvě místa na dumpster. Bylo by jich víc, ale znáte tu pohádku o tom, jak je důležité zamykat i popelnice. Dále jsme domluveni se dvěma obchody se zdravou výživou, které nám sem tam přenechají nějaké prošlé luštěniny a další suroviny.

Pořádáme či spolupřádáme různé koncerty a kulturní akce, kterých se pak účastníme s naším distrem plným různých pochutin (za dobrovolný příspěvek - zisk jde pak na naše aktivity) a spoustou aktivistických letáků, časopisů a knížek. Pokud koncert pořádáme vyložené sami, tak se většinou u vstupu vybírají místo peněz rovnou potraviny jako třeba půl kila rýže, těstoviny apod.

Spolupracujeme taky s komunitními autonomními zahradami na Trnkovišti (ex DVP), odkud dostáváme část vypěstovaných brambor, cibule, mangoldu a dalších rostlin. Díky tomu se pak i lidem na ulici dostane potravin pěstovaných s láskou a bez zbytečného drancování přírody.

Občas se stane, že přijde někdo z našich známých či sympatizantů a donese nějaké pochutiny přímo na výdej jídla.

Na jakém místě probíhá následně hodování, když je všechno navařeno, a kolik se ho účastní lidí? Nezapomínají na to lidé, když je to jednou za měsíc?

Nejdřív se rozdávalo na Tržnici před Albertem (v centru města), byla tam taková dlouhá betonová římsa, na které sedávaly spousty lidí,

včetně lidí s jídlem od nás. Zničehonic se tam však asi po třech měsících objevil takový nízký plůtek, který sezení znemožnil. Pak jsme se přesunuli do jednoho parku v širším centru města. Zde jsme jídlo vydávali asi 4 až 5 let. Zastupitelstvo (ODS) na radnici sice mělo závyty o tom, že se to musí zatrhnout, ale zůstalo (stejně jako u většiny toho, co lidem říkájí) pouze u zvatlání. S dalším zastupitelstvem to však bylo horší, to nařídilo svým policejním nohsledům, aby nás vyhnali. Policie zvolila svoji oblíbenou strategii, když už je nejde rozehnat obušky legálně, tak je alespoň budeme co nejvíc prudit. Tak se taky stalo a skoro každé vydávání bylo doprovázeno kontrolou dokladů všech bezdomovců.

Přesunuli jsme se tedy znovu, pod Chebský most, kde vydáváme doted'. Je to tu celkem z očí, i když sem tam tu nějáci lidé projdou, ale zase na druhou stranu tu neprší a lidé tu mají klid.

V zimě chodí na vydávání víc než 20 lidí, v létě kolem patnácti. Rozhodně se však nedá říct, že by chodili všichni lidé z Varů, kteří by mohli. Hodně z nich má totiž svá teritoria, a pokud nerozdáváme v nich, tak prostě nepřijdou. Tak 40 % z nich jsou lidé na drogách, 40 % bezdomovci a 20 % zúčastněných jsme my. Navaříme vždy plnou 20 litrovou várnici a kupodivu skoro nikdy neznebude. Jídlo rozdáváme do půjčených misek. Někteří si nosí sklenice, do kterých si vezmou porci ještě na večer.

Tím, jak rozdáváme dlouho a pravidelně, už o tom lidé ví. V týdnu před vydáváním je ale stejně ještě informujeme, rozdáváme a vylepujeme informační letáčky. Máme navíc domluvu s pracovníky z Armády spásy, kteří jsou jediným poskytovatelem služeb pro lidi na ulici ve Varech, a oni své návštěvníky vždy před vydáváním informují o možnosti se u nás najít.

Jak solidární rozdávání jídla vnímají lidé, pro které je určeno, a jak ho vnímáte vy? Snažíte se s nimi navázat nějakou hlubší spolupráci, ptát se na jejich přání a pomáhat jim je realizovat ideálně v souladu s anarchistickými vizemi?

My sami se nepovažujeme za charitu ani sociální službu. Naši činnost bereme jako happening, který je součástí ústřední myšlenky platformy FNB. S lidmi, kteří za námi přicházejí, jednáme jako se sobě rovnými. Tento přístup

se nám pro vzájemnou komunikaci osvědčuje nejlépe.

Lidem rozdáváme letáčky o FNB a jeho (anarchistických) myšlenkách, ale zatím bohužel nikdo z nich neprojevil zájem o hlubší poznání či snahu se na toto téma bavit či spolupracovat. Uvažovali jsme i o podpoře jejich squatování, ale momentálně to raději neřešíme, protože čím méně lidí o squatech k trvalému bydlení ví, tím déle zpravidla fungují. Karlovy Vary nejsou až tak velké město, takže člověk nemůže vědět, co se kam donese. Dále nabízíme zprostředkování „profi“ pomoci, protože sami pracujeme v různých neziskovkách a máme na lidi v nich dobré kontakty.

Samotní lidé to pak vnímají jako lepší nepodmíněnou službu s chutnějším jídlem, na rozdíl třeba od Armády spásy, kde jsou skryté nucení se před jídlem modlit a chodit na katechismus, protože když to dělat nebudou, tak jim za chvíli nějaký milý služebník boží sdělí, že bohužel už přijít nemohou, protože je potřeba uvolnit místo potřebnějším (rozuměj pobožnějším).

Zmiňovaný rovnocenný přístup taky přináší své ovoce. Lidi si s námi rádi povídají, sdílíme navzájem své zkušenosti a funguje solidarita na obě strany. Stalo se mi, že člověk, který k nám chodí na jídlo, mne informoval, v jaké popelnici jsou pravidelně vyhozeny lahve od piva a kde je vykupují, ať si takla přivydělám. No a probíráme, co by se do jídla mělo dávat a co nikoliv.

Jinak celých těch sedm let chodí pravidelně na jídlo pouze tři lidé.

Kdy ses poprvé dostal k FNB? Jaká je tvá osobní motivace a je podobná i motivaci ostatních členů?

Já jsem FNB viděl poprvé na Praseti (bývalý pražský squat), líbilo se mi to, a tak jsem se záhy přidal k nově vznikajícímu FNB v Karlových Varech. Jinak, abych pravdu řekl, jsem nad tímhle nikdy nepřemýšlel. FNB vaření mě baví a naplňuje dobrým pocitem, že jsem místo pavalování se doma pomohl s nějakou smysluplnou aktivitou. Taky se mi díky tomu částečně splnil dětský sen pracovat jako popelář, to když vybíráme jídlo z popelnic na vaření.

Pokud budu mluvit za všechny, tak nás baví povídat si s lidmi, co k nám chodí na jídlo, poslouchat jejich občas neuvěřitelné storky a navazovat zajímavé osobní vztahy s odlišnou sociální skupinou. Taky nás baví pozorování.

Zajímavé třeba je, že k nám na jídlo chodí jeden pán, o kterém by člověk, který ho nezná, s největší pravděpodobností řekl, že je blázen. On si totiž povídá sám pro sebe, normálně hlasitě, na ostatní lidi prakticky nereaguje. Ovšem když přijde na jídlo a po chvíli se mezi lidmi s miskami plnými teplého jídla rozhostí příjemná atmosféra, tak začíná komunikovat naprosto přirozeně.

Jak vás vnímá okolí a politická elita se svými policejními pohůnky?

Díky rozdáváním pod mostem o nás zájem ze strany města a policie úplně opadl. Lidé, co tu kolem řeky chodí na procházky, po nás s ostychem pokukují. Někteří známi nás vnímají jako podiviny. Nechápu, jak někdo může něco takového ve svém volném čase dělat, ale fandí nám.

Kousek od Chebského mostu se taky nachází odpočívadlo pro vodáky. Ti si občas zajdou dát jídlo, protože je zdarma a smažáků a nakládaných hermelínů, co mají v každé vodácké knajpě, se člověk hodně rychle přeříjí.

Chodil sem i jeden starší, asi osmdesátiletý pán, který je většinu života vegetariánem a je moc rád, že si tu někde může zajít na vegetariánské jídlo a popovídat si s námi, protože je mu tenhle projekt sympatický.

Před pár lety jsme tu měli jednu vtipnou návštěvu od lidí z Dělnické strany, kteří přišli rozdávat předvolební agitku bezdomovcům proti bezdomovcům.

Jaké má tendence sociální politika města vůči lidem na ulici? Je spíše represivní, nebo se jim snaží být nápomocna s řešením jejich sociální situace a bere v potaz i jejich přání?

Oficiální politika města je vstřícnost a snaha o řešení. Praxe však ukazuje, že je to jako obvykle jenom pěkná šaškárna.

V jediném sociálním centru Armády spásy určeném pro tyto lidi, které město částečně financuje, je pouze 20 lůžek. Krom toho jako bonus sem nesmí ženy a musíš se tu modlit. Pak má město nasmlouvané dvě tři ubytovny té nejhorší kvality, kde občas v zimě někomu nějaké lůžko zaplatí, ale to záleží hlavně na jejich libovůli, takže bych to do sociálních služeb ani moc nezahrnoval.

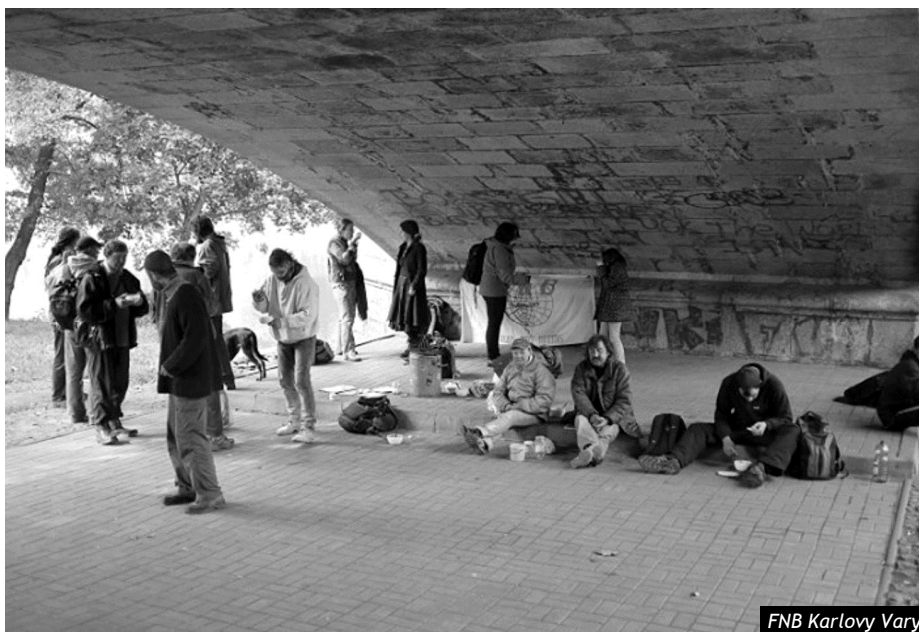
Policie ČR má k bezdomovcům spíše ryze profesionální přístup, alespoň se to tak jeví.

Městská policie se na politickou objednávku snaží lidi bez domova vytlačovat z centra, s oblibou používají násilí a vůbec všechny další ilegální praktiky odporující jejich kodexu a zákonům. Oblíbenou činností je i vyvážení bezdomovců, kteří jsou často očividně psychicky nemocní, v kufru auta kamsi za město. Občas se tím totiž chlubí v hospodách a Vary jsou malé město, takže se to k nám doneslo. Samozřejmě ze strany měšťáků je neznalost zákonů. Když jsme párkrát asistovali u nějaké té roztržky s bezdomovci, tak jsme jim je museli vysvětlovat. Oni znají totiž pouze městské vyhlášky.

Schválně bourají lidem bez domova přístřešky, aby se jejich desocializace ještě zrychlila a případný návrat do společnosti stál daleko víc úsilí.

Jakým způsobem je možné vás podpořit či se zapojit do vašich aktivit?

Momentálně sháníme kelímky na jídlo a lidi, kteří by chtěli pravidelně vařit. A pokud přes Karlovy Vary jen cestujete a chtěli byste se zúčastnit alespoň jednoho vaření, stejně se ozvěte.

FNB Karlovy Vary

AF

Anarchistická federace, která přímo navazuje na Československou anarchistickou federaci (ČSAF), sdružuje od roku 1995 některé lokální anarchistické skupiny a jednotlivce coby organizační platforma pro vzájemnou komunikaci a koordinaci různorodých aktivit a je součástí Internacionály anarchistických federací.

NOVÉ PUBLIKACE

STEJNĚ JAKO V PŘEDCHOZÍCH LETECH PŘIPRAVILO I LETOS NAŠE NAKLADATELSTVÍ NA ANARCHISTICKÝ KNÍŽNÍ FESTIVAL NĚKOLIK NOVIINEK.

LIKVIDÁTOR VE ŠPANĚLSKU 1937

Dlouho očekávaný pátý svazek komiksově edice našeho nakladatelství je na světě. Jde o další z řady dobrodružství ekoteroristy Likvidátor od polského scenáristy a kreslíře Ryszarda Dąbrowského. Tentokrát přenesl kouzelný dub hlavního hrdinu v čase do roku 1937, a to do Španělska, kde je v plném proudu sociální revoluce. Likvidátor se přidává na stranu těch, kdo jsou mu nejbližší, zde anarchistů z odborové organizace CNT, a bojuje s nimi jak proti fašistům a bolševikům, tak proti samotným kořenům náboženského tmářství. S nepřáteli se nepáře, likviduje je jako vždy s úsměvem a chutí. Komiks je doplněn textem stručně popisujícím emancipační dění v tehdejší Španělsku a mimo obvyklých distribučních míst je k dostání i v několika pražských komiksových obchodech či v pražské veganské kavárně Moment. (52 stran A5, 50 Kč)

HISTORIE ANARCHISMU NA KAVKAZE

Vzrůst revolučního hnutí v carské říši na počátku 20. století se projevil v nejrůznějších koutech impéria, včetně Kavkazu. Historie anarchismu na Kavkaze je slavná i tragická, zahrnuje všechny tehdy myslitelné formy činnosti, od vydávání a šíření tiskovin přes stávky, sabotáže, expropriace a atentáty až po založení komuny v horách. Nejdůležitější místa, akce a jména vztahující se ke slavným rokům anarchického hnutí na Kavkaze zachycuje tento stručný přehled. Myšlenky anarchie prostě klíčí ve všech koutech světa. (40 stran A6, 25 Kč)

MICHAEL KÁCHA (1874-1940)

Není snadné stručně povědět, kým byl Michael Kácha: švec, vzdělanec-samouk, anarchista, dělnický novinář, ctitel literatury a nakladatel, noblesní, skromný a citlivý člověk, který se nikdy neznepronevěřil svým zásadám, takže žil a zemřel svobodný - a chudý. Tato drobná publikace vyšla u příležitosti 75. výročí jeho úmrtí a jejím prostřednictvím plánuje Nakladatelství Anarchistické federace získat prostředky na obnovu Káčova hrobu. (52 stran A6, 30 Kč + benefiční příspěvek na hrob Michaela Káchy)

ZDOLA č. 9

U příležitosti antimilitaristického Prvního máje vyšlo pod stejným heslem Válku válce! deváté číslo anarchistického zpravodaje Zdola. Dočtete se v něm o příčinách a následcích militarismu či o dění na Ukrajině, nechybí vtipný komentář k okázalému průjezdu amerického vojenského konvoje Českou republikou. Realitu boje o přežití během válečného konfliktu přibližuje rozhovor s člověkem, do jehož života vstoupila válka v Bosně. Poslední text „Tři roviny konzervativního terorismu“ pak ukazuje, jak blízko k sobě mají vůdci USA, Ruska a Islámského státu. (4 strany A3, cena dobrovolná)

NEVIDITELNÉ VRAŽDY

Neviditelné vraždy sestavil ruský antifašista a umělec Ilja Falkovskij z výpovědí svědků i samotných pachatelů vražd spáchaných z důvodu rasové a etnické nenávisti. Kniha volně navazuje na brožuru Vlastenectví jako diagnóza, kterou jsme vydali začátkem roku. Neviditelné vraždy jsme připravili společně s Antifašistickou akcí a na jejich nadstandardně kvalitním provedení má zásluhu Martin Tvrdý. Výtěžek z prodeje knihy půjde na podporu antifašistů v Rusku. Více informací o knize spolu s rozhovorem s jejím autorem najdete na stránkách této Existence. (194 stran, 200 Kč)

JARNÍ SJEZD

Začátkem dubna se konal jarní sjezd členů a členek Anarchistické federace. Jeho program se příliš nelišil od těch předchozích. Po přiblížení stavu a činnosti jednotlivých místních skupin federace za předchozí půlrok byly na pořadu zprávy pracovních skupin, které v rámci AF fungují. Byl schválen finanční příspěvek na podporu stíhaných švédských antifašistů a pozitivně kvitován přechod na nový web afed.cz, včetně jeho nového designu. Nakladatelství AF nastínilo publikační plán na následující měsíce a nová redakce dětského časopisu Kličení představila koncepci vydávání této tiskoviny pro nejmenší. Další program se již držel v duchu akčního plánování, tzn. zapojení AF do protestů proti TTIP, příprava anarchistického Prvního máje či participace AF na programu Anarchistického festivalu knihy.

RAP BEZ SERVÍTEK VOL. 6

Olomoucká skupina Anarchistické federace ve spolupráci s Rap manifest Crew uspořádala 17. dubna další z tradičních olomouckých rapových akcí „s přesahem“. Tahákem akce se stal americký interpret Lord Lhus a hojně navštívený večer byl okořeněn i trochou beatboxu a selekcí Dj AK. Nešlo ale pouze o hudbu, nechyběla totiž distribuce anarchistických materiálů a akce byla zároveň pozvánkou k účasti na každoročně anarchisty pořádané prvomájové demonstraci v Praze a také na ní navazující koncert.

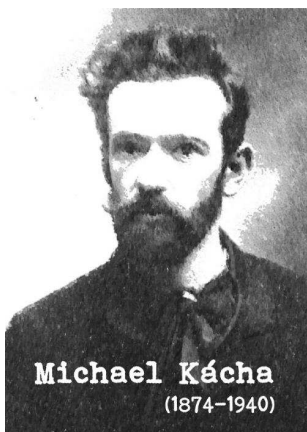
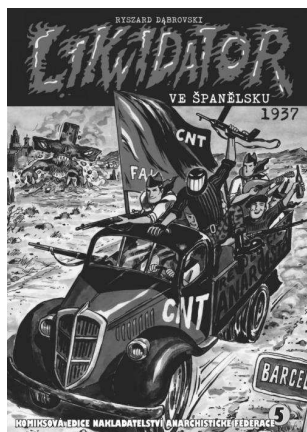
NAKLADATELSTVÍ AF MEZI VÁMI

Nakladatelství Anarchistické federace se od vydání minulé Existence prezentovalo na třech veřejných akcích.

Tou první byl již pravidelný „Existenční večírek“ v žižkovském infocentru Salé, který se konal ve středu 15. dubna. Bylo na něm představeno téma nového čísla Existence „Radikální levice“, položeny sporné otázky a definovány z anarchistických pozic vycházející přístupy k různým levicovým subjektům. Oproti předchozím setkáním však přítomní diskutovali více o tématu nadcházejícím, to znamená o úspěších anarchistického hnutí, kdy docházelo ke značnému prnutí mezi optimistickým a pesimistickým přístupem a mezi preferováním „čistoty“ a efektivity.

Ve spolupráci s vedoucím kurzu „Alternativní média“ na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy jsme připravili veřejný seminář na téma „Vývoj české anarchistické publicistiky od roku 1990“. Konal se v úterý 21. dubna v pražské kavárně Na Hollaru a účastnili se ho jak studenti, tak lidé mimo školu. Během semináře byly představeny poznatky a závěry uvedené v knize, kterou jsme tomuto tématu věnovali loni, a došlo i na dotazy posluchačů.

Třetí akcí, na níž jsme se podíleli, byl Anarchistický festival knihy, který se konal 8. a 9. května v autonomním kulturním centru Klinika. Zde jsme vedle stánku s našimi publikacemi přispěli také programem věnovaným postavě Michaela Káchy, který zahrnoval vycházku, besedu a výstavu (viz dva reporty v tomto čísle).

ABC

Anarchistický černý kříž je celosvětově rozšířená iniciativa, která se v rámci anarchistického a širšího antiautoritářského hnutí stará o pomoc a podporu stíhaným a vězněným aktivistům a aktivistkám. Věnuje se informování o jednotlivých kauzách, shánění právní a finanční pomoci stíhaným a projevům solidarity vězněným.

VELKÁ POLICEJNÍ PTÁKOVINA JMÉNEM FÉNIX

ANARCHISTICKÉ HNUTÍ U NÁS JE V SOUČASNÉ DOBĚ VYSTAVENO JEDNOMU Z NEJROZSÁHLEJŠÍCH POLICEJNÍCH ÚTOKŮ POSLEDNÍCH LET. NĚKOLIK LIDÍ ČELÍ ZÁVAŽNÝM OBVINĚNÍM. INFORMACÍ MNOHO NENÍ. POJĎME SE PODÍVAT NA TO, CO MOMENTÁLNĚ VÍME, CO OBVINĚNÍM PŘEDCHÁZELO, JAKÝ JE ASI ÚČEL CELÉHO TOHO POLICEJNÍHO TYJÁTRU A CO Z TOHO PLYNE PRO SAMOTNÉ HNUTÍ.

FÉNIX VSTÁVÁ Z POPELA...

Vezměme to ale popořádku. Vše svým způsobem začalo velkohubým komuniké, které se objevilo v lednu 2014 v mailových schránkách anarchistických skupin. Bylo podepsáno „Sít' revolučních buněk“ (SRB) a psalo se v něm o útoku na policejní auto v Litvínově. Podle popisu uvedeného v komuniké bylo zřejmé, že jestli se skutečně udál, velkou škodu napáchat nemohl. SRB se tu označila za organizační celek umožňující lépe koordinovat útoky na vše, co symbolizuje svět kapitalistického barbarství, a na vše, co ho drží pohromadě. Při útoku „šlo o akt sabotáže a zasazení psychologického úderu nepříteli“, jelikož „strach co státníci, fizlové a jejich byrokratičtí poskoci zasedli v dělnické třídě, jim nyní vrháme zpět, abychom šířili paniku v jejich řadách“. Navíc komuniké tento akt vydávalo za projev solidarity s aktivitami squaterů, bojem za obyvatele ústecké ubytovny a blokadou těžby dřeva na Šumavě.

V rámci ABC jsme komuniké vyhodnotili jako nanejvýš podezřelé. Romantika insurrekcionismu tu byla přehnaně přepjatá, komuniké ve svém celku budilo tragikomický dojem a hlavně stálo zcela mimo jakoukoli realitu. Když jsme se ptali sami sebe, čemu může něco takového posloužit, napadlo nás jediné: záminka pro spuštění policejních represí a diskreditace zmíněných bojů. Dost nás zarazilo, když se komuniké objevilo na několika blozích, zejména u těch, které hostují v ČR.

Nemusíte se ani příliš zajímat o různé represivní kauzy ve světě, aby vám došlo, že zveřejnění takového komuniké může vést minimálně k intenzivnímu zájmu policie o redakce těchto webů, jejich sledování a odposlechy a tím i sledování a odposlechy všech, se kterými jsou v kontaktu nebo spolupracují, pod falešnou záminkou vyšetřování teroristické hrozby, i když útok v Litvínově byl asi cokoliv, jen ne závažný. Argumentem například skupiny Alerta bylo, že dokud není prokázáno, že jde o policejní provokaci, bere Alerta komuniké za autentické, a tudíž ho i zveřejňuje. Jenže tím mu dává (ne)kriticky legitimitu. Zatímco někomu možné důsledky neměly šanci docházet, další už tehdy vyhodnotili zveřejňování jako přinejmenším bezohledný přístup. Nejde o to bránit ve zveřejňování cehokoliv, ale o apel na zodpovědnost ke společnému zájmu.

Nakonec se ukázalo, že záminkou k uskutečnění několika razíí bylo právě zveřejnění komuniké. Zajímavá je i skutečnost, že i když většina skupin komuniké SRB nezveřejňovala, ta přesto chodila dál. Kdo podlehl, pocítil následky. A splnil se i scénář, o němž jsme doufali, že nenastane: byli sledováni a následně zatýkáni i lidé, kteří s tím nechtěli mít nic společného, a jejich blízcí byli vystaveni zbytečnému stresu.

Některá zasílaná komuniké pokračovala v znepokojujících momentech: útoky byly spojovány s konkrétními boji (stíhání squaterů, Klinika, Řízkárna), i když jejich aktéři o takové projevy „solidarity“ nestáli a byli i nuceni se od nich distancovat. Může se v tom zračit nihilistická bezohlednost insurrekcionismu k těm, kteří nesdílejí stejnou cestu, stejně jako diskreditační záměr. Dalším rozměrem komuniké byla snaha kritizovat sociální anarchismus jako neúčinný (reformistický, stereotypní) a předkládat insurrekcionismus jako téměř jediný smysluplný způsob boje, i když ten smysl by se v textech hledal jen těžko. Není ani divu, že se nemalá část skupin odmítla ke komuniké vyjadřovat, a to ze tří základních důvodů: 1) není vyloučeno, že jde o policejní provokaci, 2) nevychází z reálných bojů a hnutí, a tudíž jsou irelevantní, 3) odvádějí pozornost od vlastní agendy.

... A MÍŘÍ KE SLUNCI

Černé scénáře se naplnily 28. dubna 2015, kdy policie provedla několik razíí, které mediálně zarámovala objevením podezřelého předmětu v jednom brněnském bytě. Prohlídky, zabavování věcí, zadržení 11 lidí, výstřelky, vyhrožování. Na konci zůstávají ve vazbě tři lidé (dva z nich obvinění z přípravy teroristického útoku na vlak), další aktivistka se stejným obviněním je stíhána na svobodě, dvě aktivistky jsou stíhány za nepřežkažení trestného činu. Pěkný přehled toho, co se událo, přinesl skoro po měsíci článek Saši Uhlové „Jak se dělá terorismus“ na *Deníku Referendum*. Mezitím jsme byli jak my, tak nejbližší příbuzní a přátelé zadržených odkázáni na informace z médií. Ta obviněné několikrát přímo spojila se SRB a s ignorováním presumpce nevinny psala, že připravovali útok na vlak s vojenským materiálem či auty. Ačkoliv policie mluvila o informačním embargu, zdá se, že do médií nějaké informace prosáklý a zbytek byl nechán na jejich senzacechtivé fantazii. Mistrovským kouskem však bylo hned počáteční spojování nesouvisejících věcí a vyvolávání morální paniky ohledně údajného nálezu výbušniny, kterou média udělala z „podezřelého předmětu“, v Brně.

Razie se zaměřily zejména na všechny, kteří zveřejnili komuniké SRB, a na zabavování výpočetní techniky, což mělo za následek vyřazení webů několika skupin z provozu (včetně našeho), a tak i zničení mnohaleté práce.

Nejzávažnější je však obvinění členů a členek pacifistické skupiny VAP. To, jak se ukazuje, vyplynulo z přímé aktivity policejních provokatérů, kteří skupinu infiltrovali a podle všeho se některé ze členů snažili zmanipulovat k účasti na radikálních akcích.

Nejde o žádnou novinku. Podobné policejní aktivity jsou staré jako samotná instituce policie a například ve Spojených státech došlo v nedávné době z iniciativy policejních provokatérů k odsouzení několika ekologických aktivistů (viz třeba informace v minulém *Existenci* o kauze Erica McDavidova).

Podíváme-li se na celou věc ze široka, můžeme identifikovat tři cíle této policejní iniciativy: 1) vykázat činnost a obhájit existenci a rozpočet útvaru bojujícího s tzv. extremismem, 2) diskreditovat antiautoritářské hnutí, které je na

vzestupu a daří se mu rozbíjet hranice úzce vymezeného aktivistického ghetta, 3) prostřednictvím výstřelů, vyhrožování, odposlechní, sledování, provokatérů a zabavování počítačů hnutí důkladně zmapovat, paralyzovat a pokud možno najít i něco, co by se „dalo použít“.

... ABY SHOŘEL

Zatím se akce Fénix jeví jako konstrukt, který nemůže dlouho držet pohromadě. Doufejme, že tento výlet ke slunci brzy skončí Fénixovým shořením. Záleží ale také na nás, jak se o to přičiníme.

Předně je potřeba podporovat stíhané kamarády a kamarádky. Potřebují cítit solidaritu a podporu. Měli bychom se ale oprostít od snahy jim cokoliv podsouvat, jako tomu bylo například u prohlášení k tzv. Dni hněvu, jež byl samozvaně podepsán „českými anarchisty a anarchistkami“. Naopak bychom měli vyčkat jejich verze toho, z čeho jsou obviněni, a respektovat ji. Měli bychom napnout úsilí k získávání finančních prostředků na zajištění jejich obhajoby a kroků spojených s postupem proti policejní zvlí, která se dotkla mnoha z vyslychaných a okradených aktivistů a aktivistek. I ti, kteří nebyli obviněni, ale nějakým způsobem byli do akce Fénix policií zataženi, musí cítit oporu ve zbytku hnutí.

Měli bychom apelovat na používání rozumu a k „věcem, které smrdí“, přistupovat s nejvyšší obezřetností (jaký je smysl dalšího zveřejňování komuniké SRB, o nichž se stále neví, zda nejsou řízeny policejní provokací?). Hlavně bychom ale měli respektovat ostatní v rámci hnutí a nebát se poukázat na zjevné projevy bezohlednosti, která sice může být obhájena ideologicky (jako ostatně cokoliv), nikoliv však lidsky. Přesvědčení o jediné pravdě a její vnucování ostatním je zhoubné a nikdy nevedlo k ničemu dobrému. Je ale jasné, že zrovna insurrekcionistický nihilismus se tohoto nebojí.

A v poslední řadě bychom neměli zapomínat na nepřátelskou roli policie, jejímž cílem je mít protestní hnutí pod kontrolou a pokud možno co nejvíce marginalizované. Nezapomínejte na základní poučku: Nevypovídat! Jak jim řekl do očí jeden ze zadržených: „Vy jste policajti, já jsem anarchista, nevím, proč bych vám to měl usnadňovat.“

Informace ke kauze sledujte na blogu <http://antifenix.noblogs.org>

DOPIS Z VĚZENÍ

Drazí přátelé, moc vám děkuji za vaše slova solidarity a podpory. Moc pro mě znamenají, zvláště v tuto chvíli. Vždy jsem bral svůj život jako pouhou součást jednoho velkého života spojujícího vše živé na zemi. A tak je tomu doposud. Ač jsem nebyl vězně, necítil jsem se svobodný při myšlence na všechny, kterým je svoboda upírána, a to i mimo vězeňské zdi. Moje životní cesta byla, a doufám že vždy bude, směřující ke společnosti opravdu svobodné a spravedlivé. A to pro všechen život bez rozdílu. Vaše slova mě utvrzují, že na této cestě nezůstanu nikdy sám. S upřímným poděkováním a bratrským pozdravem.

Petr S.

VESELÝ TANEČNÍK NA POLICEJNÍM BÁLE

AKCE FÉNIX NENÍ OD LISTOPADU 1989 ZDALEKA PRVNÍM POKUSEM POLICIE VYKOUZLIT SI NĚJAKÉ LEVICOVÉ TERORISTY, ABY MOHLA VYKÁZAT JAKOUSI ČINNOST V TOMTO SMĚRU. POJĎME SE PODÍVAT NA ASI PRVNÍ TAKOVOU SNAHU REPRESIVNÍHO APARÁTU STÁTU, JEJÍMŽ NEJZJEVNĚJŠÍM MOTIVEM BYLA DISKREDITACE MLADÉHO ANARCHISTICKÉHO HNUTÍ.

Psal se poslední měsíc existence Československa, konkrétně 5. prosince 1992. Neznámý útočník v masce prodávané pod obchodním označením Veselý tanečník napadl tehdejšího předsedu komunistů Jiřího Svobodu v místě jeho bydliště a zranil přitom i jeho dceru. Napadení se bránili a pachatele zranili na hlavě úderem lahve. K činu se nikdo nepřihlásil a tento akt nedával ani žádný smysl, jelikož ani zastydělí antikomunisté nemohli ignorovat skutečnost, že Svoboda byl jistou (i když nakonec marnou) nadějí na přerod KSČM ze stalinistické partaje v moderní levicovou stranu.

Nikdo dodnes netuší z jakého důvodu, ale policie velmi záhy obrátila vyšetřování jediným směrem (prý jí přišel anonymní dopis se jménem pachatele). Po dvou předběžných výsleších (11. a 16. prosince) byl 21. prosince po dalším (šestnáctihodinovém!) výslechu obviněn mladý redaktor anarchistického časopisu *A-ko*tra, Petr W., že fyzicky zaútočil 5. 12. na Jiřího Svobodu s úmyslem ho zabít, že mu způsobil těžké zranění a jeho dceru Jarmilu bodl do hrudníku. Den nato vyhověl Městský soud v Praze žádosti o uvalení vazby na obviněného, jelikož by prý mohl vzhledem k hrozbě velmi vysokého trestu odnětí svobody uprchnout či se skrývat.

Je více než zajímavé, že v ten samý den a takřka v tu samou hodinu, kdy byl Petr odvezen na policii, zaútočilo několik desítek nazi skinheadů na Sochoru - squat, který se nacházel v pražských Holešovicích v ulici Pplk. Sochora a kde jako poslední legální nájemník bydlel již zesnulý redaktor *A-ko*tra Jakub Polák. Následně „policie za vydatné pomoci skinheadů vyklidila dům anarchisty obývaný“, jak se tehdy vyjádřily *Lidové noviny*. Faktem je, že policisté Prahy 7, přestože byli na místě, nezabránili náckům v demolování zařízení přizemí a prvního patra a terorizování squaterů, kteří byli tou dobou v domě. Podle některých svědectví měla policie dokonce obyvatele přinutit, aby jí umožnili vstup a následně do domu neonacisty pustila.

Za povšimnutí stojí také skutečnost, že téměř okamžitě se dostala ven Petrova fotografie, která byla ihned otištěna i s plným jménem a s řadou nepravdivých informací v *MF Dnes*. Tento deník označil Petra za skoro jistého pachatele a *Blesk* za „levicového teroristu“. Následně policejní mluvčí vydal lživou zprávu, že se Petr k činu přiznal. Tato informace údajně vznikla tak, že jí prý „jeden policista“ přidal do vnitřní svodky materiálů k případu. Obhájce ji ihned demontoval. Policejní mluvčí však odmítl učinit totéž, podle jeho tvrzení k tomu nebyl kompetentní. Ke zveřejňování lží mu ale zjevně kompetence nechyběla. Podle některých tehdejších domněnek (zřejmě pod vlivem toho, jak skončili někteří stíhaní aktivisté RAF v Německu) mohlo jít o hru, díky níž by veřejnost snáze přijala případnou verzi o sebevraždě pachatele, který psychicky neunesl pobyt za mřížemi, kde musel strávit Vánoce a Nový rok. Pravý účel policejní dezinformace je však nejasný.

Policejní veletoč s veselým tanečníkem bere dech a je předem jasné, že půjde o pěknou blamáž. Na světle vylouhvají záhadné momenty vyšetřovacího postupu. Například vynechání konfrontace zadrženého s napadenými (v řadě s jinými figuranty) a naopak zveřejnění jména a fotografie (a tím znemožnění hodnověrné konfrontace). Navíc pachatel byl obětmi popsán jako čtyřicetiletý muž, vážící asi 80 kg, výšky přibližně 180 cm s 5 cm dlouhými vlasy, obviněnému ale bylo v té době 19 let, vážil 90 kilo a měřil 190 cm a vlasy měl asi 15 cm dlouhé. Policie odmítala potvrdit, že soudní znalec nenalezl na hlavě obviněného adekvátní zranění. Policejní pes označil Petra podle pachové stopy nepřilíš přesvědčivě (až napotřetí a pouze jednou, a to až poté, co vyšetřovatel řekl

psovodovi, na který vzorek se má zaměřit), přitom na pachové stopě policie nejvíce stavěla. Nebylo bráno v úvahu, že hned čtyři příbuzní potvrdili, že byl Petr v době útoku doma. Mimoto útok na Jiřího Svobodu neodpovídal žádnému anarchistickému zájmu a byl by tak z tohoto pohledu zcela iracionální.

Pozornost policie se ale místo na dopadení útočníka obracela zcela jinam. Při vyšetřování zkoumala a mapovala situaci v pražském anarchistickém hnutí. Například při prohlídce v redakci *A-ko*try „hledali vražednou zbraň“ tak, že prozkoumávali veškeré písemnosti, dopisy, knihovnu atd.

Podle „dobře informovaných“ médií měl být Petr usvědčen výsledky expertiz ve Spolkovém kriminálním institutu ve Wiesbadenu. Jenže vyšlo najevo, že veškerá pachatelova krev zajištěná na místě činu (na střepě lahve rozbité o jeho hlavu) byla prý vyplýtvána na určení krevní skupiny. To zabránilo vyslovení jednoznačného závěru ohledně Petrovy viny či nevin. Policie rovněž do Wiesbadenu zaslala látku nalezenou na botě Petrova bratra, kterou označila za krev, přičemž němečtí experti zjistili, že tato látka krví není. Soudní znalec navíc potvrdil, že Petr neměl na hlavě žádná zranění.

Pátého ledna 1993 byl Petr po 15 dnech rozhodnutím Vrchního soudu v Praze propuštěn z vazby a dále byl stíhán na svobodě. V srpnu 1993 bylo trestní stíhání konečně zastaveno. Dozorující státní zástupce stíhání zastavil už jednou, na pokyn generálního prokurátora však bylo obnoveno. Vyšetřovatel kpt. Lumír Skoupý do poslední chvíle novinářům tvrdil, že je přesvědčen o Petrově vině a že má dostatek důkazů. Sdělovací prostředky poskytovaly jeho vývodům náležitý prostor a bylo patrné, že se vesměs k jeho závěrům přiklánějí, i když údajné důkazy ukazovaly naopak na Petrovu nevinu. Trauma z blamáže se táhlo velmi dlouho. Vladislav Plechatý, bývalý šéf protixtremistického oddělení, ještě v roce 2001 v rozhovoru pro *MF Dnes* démonizačně prohlásil: „Jsem stále přesvědčen o tom, že v útoku na poslance Jiřího Svobodu měl prsty radikální anarchista [zde uvedl plné jméno]. Měl jsem s ním v první půlce devadesátých let několik výstupů a vím, že tenkrát byl strašně nebezpečný.“

Role médií v tomto případě je vůbec na pováženu. Novináři neustále porušovali princip presumpce nevin a publikovali i řady naprostých výmyslů. Šlo o asi nejsilnější útok na hnutí jako celek ze strany policie a médií se zjevným cílem jeho diskreditace. Petr následně podal na *MF Dnes* žalobu na ochranu osobnosti a byl samozřejmě úspěšný, stejně jako v případě žaloby na Policii ČR. Policejní záměr byl tedy nakonec uzavřen případ pro nedostatek důkazů a před veřejností prezentovat obviněného jako pachatele, kterého se jen nepodařilo usvědčit. Média evidentně hrála policejní hru. Není za tím třeba hledat žádné spiknutí, reakce novinářů jsou předvídatelné, to policie věděla už tehdy a dnes s tím pracuje zcela běžně. Média samozřejmě v souvislosti s útokem neopomínala zdůrazňovat, že obviněný je anarchista.

V *A-ko*trě č. 12-15/1993 se k tomu objevil dovětek: „Dopadlo to přesně tak, jak předvídal náš dopisovatel Rasputin ve své Vánoční úvaze - po velkém kydání špíny na nevinného se po delším čase objevila malá zprávička o skončení stíhání pro nedostatek důkazů. Podstatné je, že stín byl vržen a zůstává.“

Nikdo se ani nezabýval tím, že takový čin zcela odporoval anarchisticke praxi. V tomto bodě bychom mohli zopakovat slova obviněného, která napsal po svém propuštění z vazby: „Snažit se spojovat dnešní anarchistickou scénu s násilím a terorismem znamená účelově ji podsouvat trend, který je jí cizí, znamená to pokoušet se zdiskreditovat rozvíjející se hnutí, které svým důrazem na občanské svobody a práva zvířat může být a jak se zdá, také je pro někoho nepohodlné. Speciálně v českém prostředí byl vždy odpor k násilí hluboce zakořeněn v podvědomí lidí a nejinak tomu je i v anarchistickém hnutí.“

Zdroje: *A-ko*tra 1/93, 2-3/93, 12-15/93, *Different Life* 3-4/96.

SVOBODU STÍHANÝM ANARCHISTŮM A ANARCHISTKÁM

KONTO ABC

Chcete-li podpořit stíhané a vězněné (jak u nás, tak v zahraničí - především ve východní Evropě), neváhejte přispět. I malá částka pomůže! Peníze můžete poslat na konto Anarchistického černého kříže:

8760190237/0100

Webová stránka anarchistblackcross.cz je v době vydání tohoto čísla *Existence* kvůli policejní operaci Fénix nedostupná.

A3

je projekt nástěnných novin, které každý měsíc vydává Anarchistická federace a vylepují ho její členové a členky. Přidat se však může každý, kdo má zájem a rád by širil A3 ve svém okolí. Každé nové číslo je ihned k dispozici ke stažení v tiskové podobě na webu federace nebo si o něj můžete napsat na kontaktní e-mail.

A3 – duben 2015

A3 – květen 2015

KDYŽ PROPAGANDA ZATEMŇUJE MYSL

Když nám dnešní zasloužili antikomunisté před čtvrtstoletím vybojovali svobodu, za její hlavní atributy označili konec (komunistické) propagandy, konec (komunistické) cenzury, konec oslavování velkého bratra a ochránce (SSSR), konec obrazu zlého a mocného nepřítele a agresora (USA) a také třeba odchod cizích (sovětských) vojsk a konec branné povinnosti spolu s konstatacím konce studené války.

Čas běží, liberální ekonomika naplňuje své zákonité cykly, a najednou tu máme stav, kdy musí stejní hrdinové sametové revoluce sáhnout k osvědčeným postupům, které je tehdy tak držádlí. Opět máme zlého a mocného nepřítele (Rusko) a proti němu oslavovaného velkého bratra a ochránce (USA), bývalí disidenti navrhnou zavedení cenzury (Východu), která by mohla oslabit jediný správný hlas (propagandy) ze Západu. Nesmrtelný politický idol s modrou krví volá po opětovné dočasné přítomnosti spřátelených vojsk (US Army). Opět se opírají nějaká forma branné povinnosti, protože „studená válka nikdy neskončila“, jak nám vysvětluje někdejší disident-osvoboditel Jan Urban. Agresor opět ohrožuje náš spravedlivý spánek. „U moci jsou agenti KGB“, víme od Kateřiny Procházkové, placené za zprostředkování zpravodajství ze zahraničí, „Moskvy se musíme bát.“

Jen za první dekádu tohoto století vzrostly vojenské výdaje USA o 81,3 %, v Rusku o 82,4 %. V absolutních číslech jsou vojenské výdaje USA téměř dvanáctkrát vyšší než výdaje Ruska, a tak není divu, že volání po válce (slovy propagandy: „po obraně míru“) přichází ze starostlivého Západu. A jak víme od našich zkušených disidentů-osvoboditelů (konkrétně Petrušky Šustrové), „západní politici jsou na rozdíl od ruských zvyklí držet slovo“. Jistě by jí dali za pravdu například Iračané, kteří s příslibem pomoci od Spojených států povstali v souvislosti s první válkou v Zálivu proti svému diktátorovi (dříve podporovanému stejnými Spojenými státy), ale nedají - diktátor je zlikvidoval, jelikož slovo se drží, jen když se to hodí.

Jediné, co nám zatím chybí, je osvědčená jednoduchost, monotónnost, účinnost a všudypřítomnost nějakých těch propagandistických hesel. Vzhledem k tomu, že zdejší mediální elity si myslí, že osvědčené prostředky jsou stále účinné, možná se brzy vytáhnou i s upravenými bolševickými hláskami. Pak budeme na každém rohu číst: „USA - maják štěstí a míru!“, „US Army - nezodlná záštita pokojného budování a strážkyně míru!“, „Zdar US Army - osvoboditelce!“, „Ruská média - hlas válečných štváců“. A nebude chybět ani: „Se Spojenými státy na věčné časy a nikdy jinak!“

I když současná a čím dál agresivnější propaganda nenabyla takových rozměrů, vykazuje jeden příznačný rys. Jakmile ji začnete kritizovat a zpochybňovat předkládaná dogmata, stáváte se div na nasazeným ruským agentem, a to bez ohledu na to, že stejným dechem kritizujete Putinův silně autoritářský (a také kapitalistický) režim. Pro ty, kteří odmítají nenávidět, tady prostě není místo.

Zato pro ty, kteří jsou v tomto směru ochotní, je otevřen hypermarket nenávnosti. Každý si může vybrat. Nenávnost se stává normou, a kdo chce zapadnout mezi takzvané slušné lidi, musí sem tam nějakou tu nenávnostnou slinu utrousit. V nabídce dne jsou cikáni, muslimové, homosexuálové, levice, uprchlíci a velkým hitem jsou Rusové. „Mávátka k manifestaci projevů loajaliti či nenávnosti rádi dodáme.“ Záměrem je přimět lidi, aby si udělali jednoduché závěry. „Dodáme vybraná fakta, předžvýkané komentáře, s ověřováním argumentů se nemusíte zatěžovat.“ A cílem toho všeho je, aby v tom nenávnivém chaosu zcela umkla otázka, komu je to ku prospěchu, kdo na tom vydělává a kdo potřebuje, aby se v době krize lidé nezajímali o to, kdo ji vlastně zapříčinil.

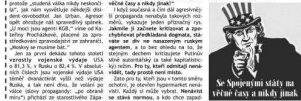
Děkujeme, nechceme! Do zadku pomalovaného hvězdami a pruhy at si poskoki spřátelené imperiální mocnosti zalezou sami i se svými mávátky. Stejně tak v kroce ruské orlice at zůstanou stoupenci tvrdé ruky Vladimíra Putina.

O brouzdání v jejich hypermarketu nenávnosti nestojíme. Navštívili bychom ho jedině se sirkami v ruce.

Když propaganda zatemňuje mysl

Když nám dnešní zasloužili antikomunisté před čtvrtstoletím vybojovali svobodu, za její hlavní atributy označili konec (komunistické) propagandy, konec (komunistické) cenzury, konec oslavování velkého bratra a ochránce (SSSR), konec obrazu zlého a mocného nepřítele a agresora (USA) a také třeba odchod cizích (sovětských) vojsk a konec branné povinnosti spolu s konstatacím konce studené války.

Ne Spojenými státy na věčné časy a nikdy jinak

MANIPULACE POCITEM OHROŽENÍ

Před půl rokem jsme informovali o represivní vlně proti anarchistickému hnutí ve Španělsku. Policie podnikla rázie v sociálních centrech a v bytech některých aktivistů a aktivistek a jala se pod mytologickým označením „operace Pandora“ paralyzovat antikapitalistické aktivity.

Ve Španělsku mnoha lidem dochází, že kapitalismus není žádný ráj, jak je prezentován v reklamách, ale bezohledný systém, jehož středobodem je zisk. A vycházejí kvůli tomu často do ulic.

Jedinou legitimitou, která současněmu kapitalismu zůstala, je thatcherovské heslo „Žádné alternativy neexistují“. Proto je také pro systém tak naléhavě důležité toto ideologické zdání udržet a jakékoliv životaschopné vize „jiného světa“ potlačit při sebemenším nebezpečí, že by mohly oslovit širší okruh nespokojených lidí.

Vedle toho, jako při každé krizi kapitalismu v historii, přicházejí ke slovu nástroje umožňující snažit kontrolu lidí a odvrácení jejich pozornosti od skutečných příčin krize. Těmito nástroji jsou především posilování pocitu ohrožení a zdůvodňování nespokojenosti takřka imaginárním nepřítelem.

K vyvolání pocitu ohrožení jsou třeba vnější a vnitřní nepřátelé. Mohou být skuteční, může jít o nafouklou bublinu, ale i o prostý konstrukt. Vzpomeňme například, jakým nebezpečím byly Husajnovy zbraně hromadného ničení, které nikdo nikdy nenašel, ale přesto se staly zámkou pro vojenský zásah a rozvrat Iráku, který se dodnes utápí v krvi. Jediný, kdo si mne v této situaci ruce, jsou ropné koncerty, zbrojní koncerty a soukromé korporace zabývající se „bezpečností“. Zejména ve Spojených státech pak neustále přizívány pocit ohrožení z terorismu přispěl k tomu, že vláda a její bezpečnostní složky doslova profízlovaly celou společnost až za hranici Orwellovy představitosti.

Opustme ale Španělsko, Irák i USA a podívejme se, jak tato praxe funguje u nás. Pocit ohrožení v nás má aktuálně vyvolat islámský fundamentalismus. Je jedno, že zde skoro žádní muslimové nejsou, a muslimští radikálové už vůbec ne. Je s podivem, kolik lidí se na tuto vějičku chytlo. Ale nenávnost proti imaginárnímu nepříteli nemůže přece způsobit žádné škody, na rozdíl od politicky přizívovaného anticiganismu, který vedl až k pokusům o pogromy. Dalším nástrojem k vyvolávání vnějšího ohrožení je demonizace Ruska a jeho autoritářského vůdce. I když se Putin nechystá obsadit Evropu, nebrání to hysterii, na jejíž vlně se veze postupná (a překvapivě rychlá) militarizace společnosti. Nadšené mávání koloně bratrské armády předznamenává ochotu přijmout i povinné odvození, výchovu dětí k obraně „západních hodnot“, kontrolu obyvatel prostřednictvím povinného hlášení pobytu atd.

Pro vytvoření pocitu ohrožení vnitřním nepřítelem posloužili i u nás anarchisté (věcní otloukánci všech režimů bez rozdílu). Španělský scénář byl kopírován i s mytologickou symbolikou. A tak v rámci „operace Fénix“ skočila policie po téměř jediném slyšitelném hnutí, které přichází s jinou vizí, než je nehybnou kapitalismus; s vizí, která není založena na vykořisťování a sociální nespravedlnosti.

Je to právě vyvolávání pocitu ohrožení, který má její zásah legitimizovat. Policie poskytuje médiím neurčitě informace a senzacechtivá média pak dílo předvidatelně dotvrdí, a podezřelého předmětu dělají výbušninu, a lidé, kteří si údajně doma povídali o symbolickém útoku na vojenskou techniku, jsou demonizováni jako teroristé.

Díváme-li se na události v souvislostech a s odstupem, můžeme vidět obecnou tendenci k utahování represivních šroubů a militarizaci. Zatímco v období poslední krize se řada lidí dostala na dno, do dluhů či začarovaného kruhu pracující chudoby, miliardáři zdvojnásobili své jmění. A určitě se o něj nebudou chtít nechat kvůli nějakému požadavku „sociální spravedlnosti“ připravit. Nehodí se jim opozice, která přichází se skutečnou alternativou. Tě se potřebují zbavit pod jakoukoliv zámkou. Potřebují však poslušné obyvatelstvo a poslušnosti se vždy nejlépe dosahovalo vyvoláváním pocitu ohrožení.

Manipulace pocitem ohrožení

Před půl rokem jsme informovali o represivní vlně proti anarchistickému hnutí ve Španělsku. Policie podnikla rázie v sociálních centrech a v bytech některých aktivistů a aktivistek a jala se pod mytologickým označením „operace Pandora“ paralyzovat antikapitalistické aktivity.

Ne Spojenými státy na věčné časy a nikdy jinak

A3 – červen 2015

VE JMÉNU VŠEOBECNÉHO OBLBNUTÍ

Rasistické české jaro máme v plném proudu. Na Prvním máje zkouší v Brně policie nové bambitky s barvou, aby bránila mladé neonacisty proti přelíčené antifasistické nabouršených davů. Pár dní poté vystoupí se zdravicí ve sněmovně v Praze francouzská fašistka Le Penová na tour, kde proměňuje svou Národní frontu ve „válečný stroj“ a souká přitom síť spřízněných stran a politiků. Patří k nim třeba náš největší klausista Václav Klaus, ale i bývalý ódeášak Janeček z Občanské konzervativní strany (ano, ten, co chtěl budovat segreganční tábor pro pražské bezdomovce vedle malešické spalovny, zřejmě aby to k pecím nebylo tak daleko a šetřily se náklady města spojené s konečným řešením nerudových otázky Kam s nimi?).

Ve jménu všeobecného oblbnutí

Rasistické české jaro máme v plném proudu. Na Prvním máje zkouší v Brně policie nové bambitky s barvou, aby bránila mladé neonacisty proti přelíčené antifasistické nabouršených davů. Pár dní poté vystoupí se zdravicí ve sněmovně v Praze francouzská fašistka Le Penová na tour, kde proměňuje svou Národní frontu ve „válečný stroj“ a souká přitom síť spřízněných stran a politiků. Patří k nim třeba náš největší klausista Václav Klaus, ale i bývalý ódeášak Janeček z Občanské konzervativní strany (ano, ten, co chtěl budovat segreganční tábor pro pražské bezdomovce vedle malešické spalovny, zřejmě aby to k pecím nebylo tak daleko a šetřily se náklady města spojené s konečným řešením nerudových otázky Kam s nimi?).

Počátkem června se dozvídáme hrůzostrašné novinky, že imigranti v Itálii útočí. Zabírají domy bílých, kteří si odskočili na nákup. Samuraj Okamura bije na poplach. Noviny ho citují, vzápětí vše demontují, ale mezitím mu čtenáři v anketě dávají za pravdu. Vše průběžně s ironií sobě vlastní glosuje europoslanecký sociolog Keller, který vysvětluje, že se s prezidentem Zemanem shoduje v podpoře turistiky a omezení nebo radši zákazu migrace. Jak že to říkaly zdejší kulturní elity na prahu druhé republiky? „*Jenom my však víme, co jest ta pravá skutečnost národa... Jenom věrnost k němu nám zaručuje právo na život.*“ Nebo: „*Místo mýtu domnělé rovnosti je třeba praktikovat i vyznávat skutečnou občanskou nerovnost: hierarchii.*“

Jako bychom zase vstupovali do stejné řeky. Rozdílná možná spočívá už jen v rasové čistotě, kterou s takovou samozřejmostí hájili tehdejší nacionalisté a kterou dnes obětovala Le Penová, stejně jako tzv. slušní

Češi. Předsedkyně Národní fronty bere za vděk i volební podporu Židů, zatímco vděční bílí Čechové přijímají ochranu před barevnými imigranty od zbohatlého Japonce z Nulsi.

Politika, sociologie (nic proti ní) a nenávisť mají jedno společné: do jejich rovnic se nehodí člověk o sobě, člověk se svým vlastním osudem. Je totiž mnohem snazší označit lidi prchající před válkami za nebezpečnou hordu a pokud možno čekat, až někdo z té masy něco provede, aby se dalo říct: Vidíte, já to říkal!

Kdo by se zajímal o osudy konkrétních lidí? Je to nepohodlné. Člověk by si totiž pak uvědomil, že nic není tak jednoduché, jak se to v xenofobních příspěvcích na sociálních sítích jeví. Člověk by pak pochopil, že má proti sobě zase jen člověka. Člověk by pak mohl projevit soucit. A soucit je něco, čemu vládnoucí ideologie dravého neoliberalního kapitalismu nepřeje. Soucit je přece pro slabé. A my přitom tak rádi koukáme do zrcadla a namlouváme si, že patříme k silnému Západu. A někteří si i se samozřejmostí hodnou nacistů říkají, že místo pro uprchlíky je právě na dně Středozemního moře.

Jenže skutečný odraz v zrcadle ukazuje něco zcela jiného. Ukazuje člověka, který často sotva vyjde s výplatou; člověka ustrašeného z možnosti, že nebude moct splácet hypotéku; člověka, co si musí nechávat libit příkoří od svých šéfů; člověka, kterého občas zkontroluje arrogantní policejní hlídka, jelikož sám nezapadá do obrazu těch silných a úspěšných.

Pokud si lidé nechají namluvit, že k současnému systému, kdy hrstka bohatne a zbytek se plácá kousek nad dnem, neexistuje alternativa, je jejich jedinou nadějí na kapku alespoň falešné důstojnosti nenávisť vůči slabším a vůči jiným. A právě odtud se bere to nejvýživnější hnojivo fašismu. A není divu, že v době krize, kterou nezapříčinili žádní muslimové, uprchlíci, homosexuálové, nezaměstnaní ani důchodci, se kdejaký politik, který se s vinou politických bodů vzdal i té trochy snobského vkusu, snaží ten hnědnoucí kompost zkyprřit.

Oblbují nás! A je smutné, že se tolik lidé oblbovat nechá a nakonec z toho ještě dělá ctnost. Ti, co dnes nadávají na slabší, nechápou, že až je tenhle systém dotlačí na úplné dno, nebude nikoho zajímat jejich osud. Přestanou být lidmi. Stanou se součástí masy nechtěných a slabých a bez soucitu ostatních budou šlapat vodu ve svém vlastním Středozemním moři.

RECENZE

Přehled tiskovin vydaných (nejen) v rámci antiautoritářského hnutí od uzávěrky předešlého čísla Existence: publikace Nakladatelství Anarchistické federace, regionální zpravodaje, informační listy autonomních center, časopisy, ziny, knihy, brožury...

ZMĚŇ VŠE: ANARCHISTICKÁ VÝZVA

V rámci přednáškového turné „Změň vše: Anarchistická výzva“ aktivisté a aktivistek celosvětově iniciativy CrimethInc. Collective vyšla v českém překladu stejnojmenná brožura.

Cíl brožury je poměrně ambiciózní, a to být jakýmsi návodem ke změně. Změně, která vychází z odmítnutí participace na systému, jenž generuje problémy společenské i osobní; problémy, které jsou spolu úzce provázány. Změně, která se vyznačuje svou komplexností: „*Můžeme klidně strážít zbytek života hašením jednoho malého požáru po druhém, ale vzhledem k tomu, že všechny drobné požáry zakládá jeden žhář, žádné postupné řešení nám už nepomůže.*“ Je proto potřeba hledat novou optiku změny.

Nečekejte však žádný popisný návod, nýbrž spíš soubor postřehů a obecných doporučení, nad nimiž je třeba se zamyslet a konfrontovat je se svou vlastní zkušeností, zájmy a sny. Je třeba osvobit imaginaci: „*Přemýšlejme nad nekonečnými možnostmi lidského života; nad vztahy, které bychom mohli mít; nad vším, co bychom mohli začít a získávat přitom nové zkušenosti; a nad všemi možnostmi, jak dát svému životu smysl.*“ Poté můžeme začít přemýšlet nad vlastním sebeurčením. S tím ale souvisí i převzetí odpovědnosti za sebe. Naše rozhodnutí mohou vést ke konfliktům, ty ale budou vycházet z nás, nikoliv sloužit cizím zájmům. Je třeba brát si zpět svou moc a popírat autoritu. „*Autorita si“ totiž „uzurpuje moc ostatních, která jí nepatří.“* Otázkou však zůstává, jak nabourat složitá přediva autority. Odpovědi mohou být vztahy budované na důvěře: „*Důvěra, na rozdíl od autority, soustředí moc do rukou těch, kteří ji udělují, a ne těch, kteří ji dostávají.*“ Je důležité chápat sebe sama jako součást celku, kdy svoboda jednoho souvisí se svobodou druhého, a osvobodit své touhy: „*Být opravdu svobodný znamená ovlivňovat procesy, které diktuji naše touhy.*“ Je třeba se bouřit i s mít kuráž vydat se po nové cestě: „*Smysl protestu není ve volání po rozumnějších pravidlech a vládcih, ale je demonstrací toho, že můžeme sami jednat na základě vlastních možností, že můžeme povzbuzovat ostatní, aby to dělali také, a zároveň odrazovat autority od zásahů do našich životů.*“

Druhá část brožury pojmenovává problémy, které je třeba konfrontovat. Je zde srozumitelně a stručně řečeno, proč jsou problémem kontrola, hierarchie,

anarchistický apel

hranice, reprezentace, vůdčí představitelé, vláda, zisk a majetek. A na závěr jsou uvedeny stručné definice toho, co je anarchie, anarchismus a anarchisté a anarchistky.

Text od CrimethInc. Collective je kolektivním dílem a dá se říci, že je (svým způsobem filozofickým) shrnutím současných autonomistických antiautoritářských snah, které v sobě kombinují jak potřebu změny vlastního života a jeho osvobození, tak potřebu osvobození celospolečenského. Obojí musí jít ruku v ruce.

„*Jediná cesta jak zvětšit vliv na autority bez toho, abychom byli vtaženi do“ jejich „hry, je vytvoření a rozvoj horizontálních sítí, které mohou jednat autonomně. Nicméně ve chvíli, kdy už jsme dostatečně silní a silné k vytváření takového nátlaku na autority, který musí brát vážně, jsme i dostatečně silní na to, abychom řešili naše problémy bez nich. Ke svobodě neexistuje jiná cesta než skrze svobodu. Spíš než svedení veškerého rozhodování do jednoho místa potřebujeme širokou paletu prostorů, kde můžeme práci s vlastní mocí nacvičovat. Více než nedotknutelnou pravdu potřebujeme prostor pro rozmanitá vyprávění. Namísto u vlád běžného nátlaku a donucování potřebujeme takové rozhodovací procesy, které podporují autonomii a sebeobranu praktiky, které nám pomohou udržet vládyctví na uzdě.*“

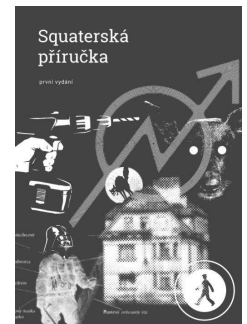
48 stran A5, ke stažení na www.crimethinc.com/tce/czech (-jk-)

SQUATERSKÁ PŘÍRUČKA

Jelikož „každé město potřebuje svoji Klinikou“, rozhodl se tomu kolektiv žižkovského autonomního centra trochu napomoci nejen svým příkladem, ale i souborem rad a doporučení, které poskládal do prvního vydání *Squaterské příručky*. Pokud tedy chcete obsadit nějaký dlouhodobě nevyužívaný objekt, jistě vám tato útlá brožura přijde vhod.

Dozvíte se, jak si objekt vytvářet a prověřit jeho vlastnické pozadí, jaké by měly být vaše první kroky, s kým squatovat a jak by měl squaterský kolektiv fungovat. Squating může nabývat různých podob, ve stručnosti je zde popsáno pět přístupů: squatting z nouze, squatting jako alternativní strategie bydlení, podnikatelský squatting (označení neberte doslovně), konzervativní squatting a squatting politický.

Následují praktické rady, jak si počínat při prvním vniknutí do objektu, čím ho vybavit, jak se připravit na zimu, proč je důležité dokumentovat svou

aktivitu, kde a jak hledat vnější podporu, jak získat pomocné ruce (a hlavy), jak komunikovat s médií, a především jak komunikovat s policií a majitelem. Příručka zmiňuje v této souvislosti i právní možnosti a rizika a radí, jak bránit squat, oddálit jeho vystěhování a klást pasivní odpor, stejně jako optimální chování při zatčení a výslechu. Neopomijí ani násilí ze strany policie.

Jedna z rad zní argumentovat policii, že jde o občanskoprávní věc, v níž by měl nejprve rozhodnout soud. Tímto směrem se také upínaly naděje vkládané do pracovní skupiny vytvořené z podnětu ministra vnitra, která měla přehodnotit dosavadní policejní přístup dělat spekulantům s nemovitostmi bezplatnou bezpečnostní agencurou. 20. dubna však bez vysvětlení zástupci ministerstva a Policie ČR smetli předložené argumenty ze stolu a trvali na tom, že policie má nadále být de facto v roli soudce a přednostně chránit práva vlastníků, přestože oni své povinnosti nevykonávají a nechávají své vlastnictví prázdné.

Režim se tedy drží své thatcherovské mantry „alternativy neexistují“ či přesněji s obušky v ruce „nepřipustíme, aby mohly existovat“. Kdyby se však podařilo nějaký ostrůvek svobody udržet, může se inspirovat možnostmi aktivit, které příručka předkládá, podobně jako radami na prioritní zařízení kuchyně, společenské místnosti, popřípadě dílny, pokoje pro hosty či zahrádky.

„Squatting dělá svět lepší.“

20 stran A4. Ke stažení na 451.cz/klinika/wp-content/uploads/sites/2/squatterska_prirucka.pdf. (-jk-)

SMRT Č. 7 / DRUNK NACH OSTEN Č. 3,5

Jeden tlustej sešit a v něm hned dva ziny, jejich vydavatelé „soutěží“, kdo toho víc vystrihne a nalepí. Pro gramotnosti oplývající punks příjemná záležitost, v níž se dočtou o kapelách, které nejenže dělají slušný rámus, ale také přemýšlí nad tím, co se děje kolem nich.

V případě *Drunk nach Osten* jde spíš o „polotovary“, v němž naleznete starší materiály do připravovaného a nevydaného čtvrtého čísla, které bylo autorovi líto vyhodit do koše. Jeho snaha o mapování východoevropské punkové scény mu totiž už nepřinášela takové potěšení jako v době, kdy informace nebyly tak snadno dostupné a člověk si užíval kouzla objevování. V této části najdete materiál o kazašské kapele *Adaptacija*, která se na jedné straně hlásí k anarchismu, ale zjevně jí nedělalo problém hrát na koncertech pořádaných nacionalními bolševiky. V tour reportu autora bandu *Festa Desperato* oceňují, že se věnuje popisu navštívených míst a jejich fungování, konkrétně wrocławského centra CRK a ADK Berza v městě Ruda Śląska. Následuje přehled prvních punkových kapel v Maďarsku a recenze nahrávek, u nichž je fajn, že jsou doplněny i překlady některých textů. Velký prostor je věnován recenzím východoevropských zínů, z nichž je citit vřelý vztah autora k tomuto médiu a nebojí se je prokládat vlastními úvahami.

Do zinu *Smrt* různou měrou přispělo kolem třicetky lidí. Najdete tu reporty z koncertů a festivalů, recenze nahrávek, reporty z turné kapel Climax či Brünner Todesmarsch. Prostřednictvím rozhovorů se seznámíte s hudebními i nehupebními (pro mě osobně zajímavějšími) aktivitami kapel *Woundead Knee*, *Vaarallinen*, *Menarche*, *Sick Gore Suffer*, *Stregesti* či *Mazhott*. Politickým tématem sedmého čísla *Smrti* je politika nihilistického útoku na stávající řád podle představ stoupenců insurrekcionistické Černé internacionály. Přechází si tu můžete prohlášení Alfreda Cospita a Nicolý Gaie, která zazněla u soudu v Janově v říjnu 2013. Nechybí ale ani téma veganství. Zdůvodnění, proč zmínit stravovací návyky, doplněny zamyšlení, že by nemělo jít pouze o nahrazení jednoho konzumu jiným, ale je třeba se dívat na jídlo na svém talíři v širších souvislostech.

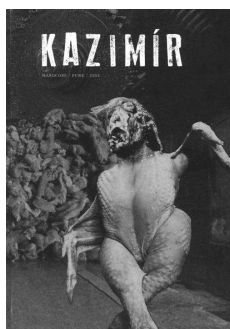
104 stran A4, 100 Kč. Pište na kiljusystem@seznam.cz. (-jk-)

KAZIMÍR Č. 6

Vydavatel hardcore/punkového zinu *Kazimír* se vskutku činí. V dubnu přivedl na svět dalšího potomka, v pořadí již šestého. A já jen lituji, že nemám víc prostoru, abych se o něm pořádně rozepsal, jelikož tenhle časopis mě opravdu hodně baví - strážlivá počítačová grafika, kvalitní fotky a taky nějaký to umění a hlavně není celý o muzice. I když je zde středobodem hudební subkultura, hudba tu zůstává svým způsobem okrajová. Zato vyniká to důležitější - postoje a život.

A o tom, že život není vždy jen procházka růžovým sadem, hovoří hned úvodní úvaha o „slušných občanech“, kteří jsou nejdůležitější oporou každé fašistické sračky. To vše doplněno skvělou povídkou „Tábor Mír“, která vykresluje nástup takové sračky, jež není žádnou dystopií, ale scénářem, který se může realizovat třeba už za půl roku, nebo možná taky už byl započat.

Potěšil mě článek o nezlozmném performerovi Milanu Kohoutovi, jenž - vypuzen ze „socialistického“ Československa - poznal velmi záhy odvrácenou tvář kapitalistického Západu a v dnešní době jaksi nezapadá do škatulky etablovaných zástupců někdejší „druhé kultury“. Další zajímavé osobnosti a kapely se představí v rozhovorech: správce serveru *Periferia.cz*, ruští antifašisté *Siberian Meat Grinder*, španělští *Accidente* a místní *Apolita*, *VOH* či *Just Wär*. Dlouhé,

ale velmi svižné jsou tour reporty kapel *Empty Hall of Fame* a *Taras Bullba*, stejně jako popis návštěv festivalů *Enemy of the Sun 2014* a *FFUD Fest 2014*.

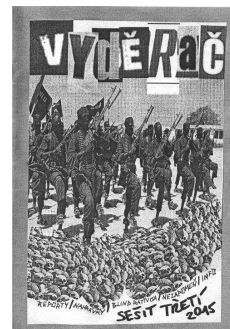
No a nakonec velké téma *Kazimíra*: Cestování trochu jinak. Na úvod così jako vzpomínkový návod, jak začít se stopováním - od vedlejší vesnice po cestu kolem světa. A pak už hurá vstříc vzdáleným končinám prostřednictvím rozhovorů a cestopisů. U každého bych se mohl dlouze zastavit, ale místo toho vám raději *Kazimíra* doporučím, ať si sami počtete. Je co.

116 stran, 130 Kč. Pište na anemuzetobytmartin@seznam.cz. (-jk-)

YDĚRAČ Č. 3

Na Anarchistickém festivalu knihy jsem si u jednoho ze stánků pořídil za dobrovolný příspěvek punkový zin *Yděrač*. Na tento titul jsem narazil poprvé, ale jde již o třetí číslo. Autorsky je to jako (žel) většina zínů dílo jednoho člověka, ale v době, kdy ziny mají takřka knižní podobu, si zachovává punkový ráz i svou formou - nemnoho nakopírovaných stránek vyvedených ve stylu „vystříhni a nalep“. O to chudší je ale obsah, kde najdete reporty z koncertů, recenze nahrávek, krátkou povídku a dva rozhovory s kapelami (*Blind Ráttvita* z Malace a *Nezapomeň z Hořovic*).

24 stran A5. Pište na 123svab@seznam.cz. (-jk-)

MOMENT Č. 6

V dubnu (i když na obálce stojí, že v únoru) vyšlo šesté číslo časopisu *Moment*, který vydává Iniciativa Ne rasismu! (INR) a které je věnováno Rojavě. Kdo by to ještě nevěděl, Rojava je oblast na severu Sýrie obývaná převážně Kurdy, kteří zde jednak čelí náporu Islámského státu (IS) a mimoto se snaží reorganizovat společnost dle principů demokratického konfederalismu.

INR se věnuje tématu revoluce v Rojavě (formou demonstrací, přednášek či článků na svém webu) již nějakou dobu a je potěšující, že mu poskytla prostor v *Momentu*, jenž tak má stejně jako předešlá čísla podobu monotematického sborníku.

„Netvrdíme, že veškeré formy rojavského odporu vystihují zcela naše ideály. Odmítáme ale poučovat z pohodlné pozice křesel našich obývacích pokojů o tom, že čistota našeho ideologického myšlení není v Rojavě bezesbýtku naplňována.“

Po stručném uvedení, co je oblast Rojava a čím si nedávno prošlo jedno z jejích center, město Kobani, následuje článek kurdské aktivistky Dilar Dirik o roli žen v boji proti IS a ve správě rojavského regionu. „Rojavské ženy pochopily, že osvobozené boje, v nichž ženy hradičně riskují své životy, obvykle nekončí zlepšením jejich situace. Pochopily, že proti sexismu v rámci své společnosti musí bojovat TĚ, a vystupují aktivně proti patriarchálnímu strukturám mezi svými vlastními soudruhy, proti domácímu násilí, proti dětským a vynuceným sňatkům, proti znásilnění, zabíjení ze cti a patriarchálnímu přesvědčení, že jde o soukromá a ne politická témata.“

Zveřejněná úvaha o tom, kdo je a kdo není terorista, vychází z teorie „terroristického kalkulu“ Petra Waldmanna, který tak nazývá primárně komunikační strategii, kterou využívají skupiny v situaci slabosti. V mediálním diskurzu však o tomto označení „spíše než skutečné události“ rozhodují „politické maximy USA a EU“.

Další text představuje historii Strany kurdských pracujících (PKK), která byla dlouhou dobu v zajetí stalinistických praktik a nacionalistické orientace. Neméně dlouhé bylo také období následné destalinizace vrcholící tím, že v „roce 2005 se obnovena PKK přiklonila k myšlenkám demokratického konfederalismu“. Tento směr začala prosazovat ikona PKK Abdullah Öcalan, tentýž nejvyšší představitel PKK, jenž měl dříve „zásluhu“ na stalinistickém profilu strany. Na nové myšlenky ho přivedlo studium práce anarchisty a sociálního ekologa Murraye Bookchina. PKK nově analyzuje stát jako zdroj „útlaku působícího skrze množství prostředků: náboženství, sexismu, rasismu, nacionalismu a podobných mechanismů (...) stát není schopen vytvoření spravedlivé společnosti, která nestojí na vykořisťování a hierarchii, jelikož to jsou hlavní základy, které legitimizují jeho moc.“

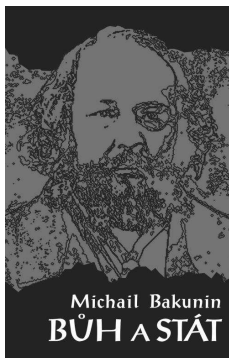
Téma *Momentu* uzavírají dva rozhovory. V prvním zprostředkovává své zkušenosti z návštěvy severního Kurdistanu, tedy turecké části, İlnoğ Antepara. Zdůrazňuje, že situace se liší místo od místa a že většina nových myšlenek přišla shora od Öcalana, i když se pro ně snaží přesvědčovat, nikoli je nařizovat. V druhém rozhovoru popisuje svou návštěvu Rojavu antropolog a anarchista David Graeber. Vymezuje se vůči odmítavým hlasům některých levičáků a anarchistů a podezřívá je z podlehnutí režimní ideologii, která tvrdí, že žádná skutečná revoluce se už neuskuteční. V Rojavě to ale lidé vidí jinak. Graeber reflektuje i skutečnost, že mocnostem, IS i Turecku je ve výsledku rojavský experiment společným nepřítelem. „Nemyslím si, že existuje nějaká záruka, že revoluce v tomto případě uspeje a že opět vše neskončí jejím rozdrčením, ale určitě neuspěje, pokud budou už předem všichni přesvědčeni, že žádná revoluce není možná, a odmítnou jí poskytnout aktivní podporu, či dokonce naprosto své úsilí k útokům na ni nebo k prohloubení její izolace, tak jak to mnozí činí.“

24 stran B5, 25 Kč, k sehnání v Praze v Infocentru Salé, knihkupectví Reko-mando a autonomním sociálním centru Klinika. (-jk-)

BAKUNINŮV BŮH A STÁT

V knize *Fragmenty anarchistické antropologie* poukazuje D. Graeber na to, že anarchistické myšlení zdaleka nemá na akademické půdě takovou tradici jako například marxismus, čemuž se z různých důvodů nemůžeme divit. O to víc však oslovuje anarchismus především umělce (kteří jsou, podle B. Brouka, anarchističtí ze své „psychické podstaty“), nezávislé intelektuály, radikální aktivisty a jiné „neodborníky“. Obecně lze říct, že ještě donedávna měl anarchismus v rámci levicového myšlení postavení nadmíru půvabné a vlastně proto nebezpečné hereze, která byla nejen neustále vyvracena ortodoxními marxisty coby „nevědecká buržoazní odchylka“, ale i potírána jakožto hnutí všude tam, kde byla v moci. Proto taky byly po léta zamlčovány nejen dějiny, ale i základní teoretická díla anarchismu.

Jedno z nich, Bakuninův *Bůh a stát*, vyšlo na sklonku loňského roku (v němž uplynulo 200 let od narození autora) v nakladatelství Herrmann & synové a ČSAF v tradičně spolehlivém překladu Čestmíra Pelikána. Kniha zahrnuje obě publikace, které se pod tímto názvem v Bakuninově odkazu vyskytují: první rukopis byl myšlen jako součást rozsáhlejšího díla *Knutogermánská říše a sociální revoluce*, druhý jako poznámka pod čarou k textu prvním (známá rovněž jako „poznámka o Rousseauovi“). Zde máme první paradox: Bakunin totiž nikdy žádné dílo s názvem *Bůh a stát* nevydal; tato dnes už „kanonická“ podoba knihy je společným dílem jeho pozdějších francouzských a německých editorů. Důležitost obou textů ovšem spočívá ne tak v názvu, jako spíše v době jejich vzniku (1870-1871): jedná se o svého druhu Bakuninovu politickou a filozofickou závět, která (na rozdíl třeba od jeho později vydané knihy *Státnost a anarchie*, věnované dobovým politickým souvislostem) zůstává dodnes aktuální. I když už se Bakunin nemohl podílet na revolučních aktivitách všeho druhu tak energicky jako zmlada, jeho světonázorový vývoj nikdy neustal a politický program, který se nadále radikalizoval, dospěl ke své definitivní podobě teprve na sklonku Bakuninova života.

Bůh a stát je tedy kniha anarchistická nejen obsahem, ale do jisté míry i formou. Uchvatnost její četby je daná mimo jiné jistou chvatností psaní, které se nevyhnulo četným odbočkám a opakováním. Jakkoli chápou pietní postoj k osobnosti jednoho ze zakladatelů anarchismu a jeho dílu, uvítal bych kritičtější přístup k jeho vydání: tak třeba dlouhá autorova poznámka, namířená na obhajobu před promlouváči, by se hodila spíše k vydání jeho *Zpovědi*, korespondence nebo biografických střípků o něm. Naopak úryvky z rozsáhlého *Dodatku ke Knutogermánské říši s názvem Filosofické úvahy o božském přízraku, skutečném světě a člověku* by byly skvělým komentářem k Bakuninově chápání rovnosti a svobody. Ale i ve své kanonické (jakkoli, připomínám, poněkud uměle generované) podobě je *Bůh a stát* knihou nanejvýš podnětnou.

Ohledně první části textu, věnované odhalení represivní povahy náboženství, lze v současnosti už těžko něco namítnout. Neznámena to (že!), že nějak zastarala, i když v tomto smyslu bych spíše uvítal vydání jejího arabského překladu, přestože hlavním terčem Bakuninovy zničující kritiky je především křesťanství. Je pozoruhodné, že to nejsou jen církve a státy, které jsou jakožto instituty nadvlády podrobené kritice: je to mimo jiné i instituce vědy, pocta školství. Zatímco školství je podle Bakunina práce jenom nezbytné jak pro mládež, tak (aspoň ze začátku) i pro „lid“ (i když vzápětí Bakunin „školy pro dospělé“ vysloveně odmítá), věda je považována za stejně nebezpečný nástroj vládnutí jako církve. „*Nebudete však nutné, aby masy, dokud nedospějí k tomuto stupni vzdělání, svěřily vládu lidem vědy? Určitě ne! Bylo by pro ně lepší se bez vědy úplně obejít než nechat vědce vládnout.*“ I když je Bakuninův „antivědecký“ patos namířen především proti německým komunistům, hlavně tedy Marxovi, dnes už to zní jako prorocké varování ani ne tak před „diktaturou marxistů“, jako spíše před nekontrolovaným rozvojem tzv. „biomoci“, který pozorujeme v současnosti.

Neméně pozoruhodné je, že mezi Bakuninem kritizované instituce nepatří v tomto spise rodina, Engelsův základ státu. Těto otázky se ovšem Bakunin věnuje jinde, zejména ve svém *Revolučním katechismu* z r. 1866: rodinu jakožto společenskou instituci ruší, ponechává jen „přirozený svazek“. Stejně tak mimochodem ruší dědictví (což je snad nejrevolučnější návrh *Katechismu*, jelikož stát v rudimentární podobě snad pořádek ještě nacházíme) a děti a starce svěruje do péče společnosti.

První část knihy *Bůh a stát* ústí do pokusu představit dobový „idealistický“ buržoazní liberalismus jako politickou emanaci filozofického deismu. De facto se jedná o kritiku osvícenství, za jehož exponenty považuje Bakunin především Rousseaua (s jehož charakteristikou u Bakunina lze přinejmenším polemizovat) a Robespiera. Ještě víc než osvícenský deismus napadá Bakunin romanismus, francouzský i německý: „*Literatura vytvořená touto školou byla pravým královstvím strašidel a přízraků... Byla to literatura jemných, choulostivých, uhlazených duší, ucházejících se o nebe, jejich vlast, a žijících na zemi jaksi navzdory... Těto škole vládla zdánlivě nepříjemná lhostejnost k politickým otázkám. Uprostřed oblaků, v nichž tato škola žila, bylo možné rozlišit pouze dva reálné momenty: rychlý rozvoj buržoazního materialismu a bezúčelné řádné individuálních ještivosti.*“ Jak vidíme, současný „neodadaist“, fackující buržoazní „umění pro umění“, nevymyslel v zásadě nic nového.

Těžšíštěm druhé části knihy je kritika idealisticky-náboženského pojetí rovnosti a svobody, které vychází z představy individua nezávislého na společnosti. Idealisté (osvícenci) „*tvrdí, že individuální svoboda předchází každé společnosti a že každý člověk si ji přivlastní při narození, spolu s nesmrtelnou duší, jako dar boží. Z toho vyplývá, že člověk je něčím, že je dokonce zcela sám*

sebou, úplnou a v jistém smyslu absolutní bytostí, jen mimo společnost... Na první pohled potřebují společnost tak málo, že se tato společnost zdá být spíš překážkou plnosti jejich bytí, jejich dokonalé svobody.“

Zde ovšem nelze s Bakuninem dost dobře souhlasit: osvícenci z představy „abstraktního individua“ nevycházejí, nýbrž k ní teprve docházejí. To, že povyšují lidskou svobodu (a jejího nositele, tj. individuum) na abstrakci, neznamená, že si nejsou vědomi historického společenského původu této svobody nebo tohoto individua - chtějí jen udělat za předchozím historickým vývojem „tlustou čáru“ a jednou provždy postulovat (aspoň teoreticky) společnost, kde bude každá lidská bytost *konvenčně* (tj. na základě dohody, fr. convention) a priori považována za přirozeně svobodnou a kde budou uznána její lidská práva (termín, který používá i Bakunin; že realizace těchto práv byvá většinou zase jen teoretická, je jiná otázka). Zavedení „abstraktního“ svobodného individua je důležité mimo jiné i pro teoretické odůvodnění rovnosti, která by bez tohoto výchozího bodu nebyla (z racionálního, nikoliv „citového“ hlediska) ani hypoteticky možná, jakkoli chápeme Bakuninovo zákonitě pobouření tím, že tato rovnost byla jen vyhlášena, nikoliv prakticky dosažena.

Oproti tomuto „idealistickému“ pojetí svobody a rovnosti staví Bakunin pojetí vlastní, materialistické, založené na představě nikoliv abstraktní rovnosti, nýbrž přirozeného bratrství, lásky a spontánní, praktické solidarity mezi lidmi. Ve společnosti, založené na bratrském principu, by byla abstraktní politická rovnost idealistů naprosto zbytečná, stejně jako stát, zatímco svoboda každého by byla naprosto samozřejmá. Pro nastolení takové společnosti je třeba především zavrhnout (nebo svrhnout, vřdyt' „bourání je také tvorba“) společnost reálnou, založenou na principu „otcovském“, tj. principu autority. Není tedy divu, že nakonec právě proti tomuto principu v jeho nejrůznějších podobách Bakunin po celý svůj život neúnavně bojoval, čímž si zasloužil obdiv současníků a potomků, pro něž se paradoxně sám stal autoritou, jedním z „otců anarchismu“ - především jako praktik permanentní vzpoury.

Osobně vnímám Bakuninův spis jako nezbytný pendant k jinému stěžejnímu anarchistickému textu, Stirnerově knize *Jediný a jeho vlastnictví* (Academia, 2009). Obě díla určují původní filozofické mantinely anarchistického myšlení a obsahují dva protichůdné návody na to, jak vyzrát na společné nepřátele, jimiž v první řadě jsou právě bůh a stát. Ovšem pro Stirnera jsou náboženství a zákon pouhými koncepty, které údajně stačí vnitřně odmítnout, abychom se od nich mentálně (a tím pádem i fakticky, i když jen individuálně) osobodili. Pro Bakunina, naopak, jsou to nepřátelé velice reální, přítomní ve společenském zřízení, které je třeba odmítnout nejdřív prakticky, aby následně pozbyly svou tisíciletou moc nad lidstvem a lidským duchem.

Kamenem úrazu je pro Stirnera i Bakunina individuum - zatímco první doporučuje extrémní egoismus jako všelék proti totalitárním nárokům společnosti na jedince, druhý vidí v individualismu západního (křesťanského, buržoazního) stříhu hlavní překážku pro uskutečnění jediné opravdové (tj. všeobecné, kolektivní) svobody. Kritizuje-li Stirner kolektivního Člověka jako abstraktní fikci, produkt nového sekulárního humanistického náboženství, napadá Bakunin individuálního Člověka jako abstraktní fikci, produkt tisíciletého vývoje „starého“ náboženství, především křesťanství (potažmo osvícenského deismu). Zatímco „svatý Max“ obětuje ve jménu konkrétního jedince dokonce samotný pojem svobody (který je pro něj nakonec jen idealistický konstruktem), Bakunin neváhá učinit pravý opak, tj. obětovat ve jménu všeobecné svobody a rovnosti fikci individua absolutně nezávislého na společnosti.

Domyšleno do konce, postulují tak oba radikální myslitelé „společnou“ tezi o politováníhodné neslučitelnosti všeobecné svobody a jedince s jeho individuálním nárokem na *absolutní* svobodu v rámci jakékoli, i té nejsvobodnější společnosti (což zase není nic až tak objektivního, když si vzpomeneme na Aristotela). Řečeno s Bakuninem, „*pokud je člověk obdařen nesmrtelnou duší a nekonečností a svobodou, jež jsou této duši vrozené, je bytostí neobyčejně antisociální.*“ Jinými slovy, cílem historického pokroku nemůže být „absolutně svobodné“ individuum, pouze neustálé (asymptotické) rozšiřování sféry svobody, jak osobní, tak společenské. Že jsou to dialekticky spojené nádoby, o tom už snad dnes nikdo nepochybuje. Otázkou je spíše samotná (ne)možnost historického pokroku za ekonomických podmínek kapitalismu, kterým se Bakunin (na rozdíl od marxistů) blíže nevěnuje, nutnost jejich odstranění je pro něj samozřejmá. Podle Bakunina se vládnutí rovná vykořisťování, zatímco buržoazní ekonomika, „*reálná základna její politické existence, vyznává, jak známo, pouze právo anarchie, vyjádřené slovy, jež se tak proslavila: Laissez faire et laissez passer. (Nechat všemu, tj. podnikání, volný průběh.) Ale buržoazii se tato anarchie líbí jen pro ni samotnou a jen za podmínky, že masy, příliš hloupé na to, aby ji mohly užívat, aniž by ji zneužily, zůstanou podrobeny přísné disciplíně státu.*“ V současných podmínkách, kdy je levice nucena stát před kapitálem spíše bránit, zní tato teze poněkud problematičtěji.

Dle Bakuninovy vize svobodné společnosti v ní bude každé individuum s to samostatně a přirozeně vznášet své požadavky na svobodu, která z principu není omezena svobodou druhého, nýbrž touto svobodou doplňována a rozšiřována donekonečna. Stejně tak v otázce morálky hledá Bakunin (řečeno s nadsázkou) dialektickou syntézu mezi tzv. „společností viny“ a „společností studu“, kde by si závazek vůči sobě a vůči ostatním navzájem neodporovaly, nýbrž doplňovaly se a nakonec splývaly v jedno. V podstatě Bakunin nebojácně svěruje opětovný vynález morálky každému jednotlivci na základě vlastních životních zkušeností s ostatními lidmi. „*Svoboda, morálka a lidská důstojnost spočívají právě v tom, že člověk činí dobro nikoli proto, že je mu to přikazováno, ale proto, že poznává, co je dobro, že je konat chce a že tak činí s radostí.*“ Tato neoblomná víra ve schopnost lidstva dospět ve svém vývoji (jakkoli pomalu) k nerepresivní, svobodné a spravedlivé společnosti zůstává v odkazu a osobnosti Bakunina tím nejhodnějším obdivu a následování.

192 stran, 198 Kč (v distribuci Nakladatelství AF za 150 Kč). (Max Ščur)

Nakladatelství Anarchistické federace

anarchistická revue Existence

2/2015 - RADIKÁLNÍ LEVICE

Jak jsem válčil s trockisty / Anarchistická hypotéza / Voie communiste / Občanská válka na Ukrajině / Revoluční smolař / Rozhovor s aktivistou ABC / Den pro Kliniku / FNB Hradec Králové / Západní terorismus / ...

1/2015 - COMMONS

Jak dopadly komunálky / 17. listopad / Reprodukce jako sdílený statek / Obecně sdílené statky proti kapitalismu / Klinika / Alternativa na Blízkém východě / Markelov a Baburová / Duch Frestonie / Max Ščur / ...

4/2014 - VÁLKA

Válka je selháním rozumu / NATO / Konflikt na Ukrajině / Chomsky o Gaze / Mladá Bosna / Ze vzpomínek židovského anarchisty / Kazova / Kým (ne)jsme / Queer anarchismus / Rozhovor o Číně / Tekutý dohled / ...

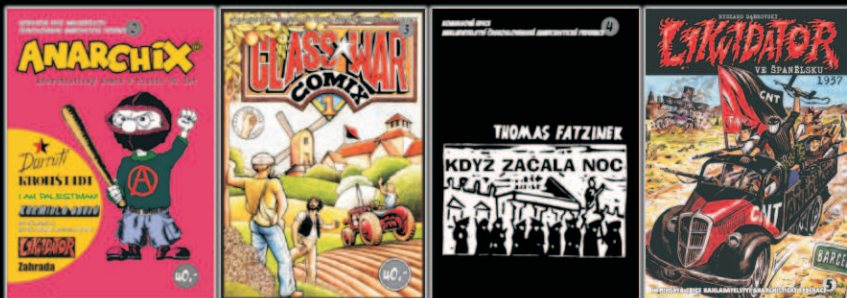
3/2014 - PLÉNA, FÓRA, ASAMBLEY...

1. máj 2014 / Anarchistický knižní festival / Bosenské jaro / Polsko 1981 / Anarchisté a přímá demokracie / Lekce z demokracie / Squating v Řecku / Anarchismus v podmínkách občanské války / Chomsky: Hnutí Occupy / ...

(ročníky 2010-2013 za sníženou cenu 20 Kč)

komiksová edice

- sv. 2 - ANARCHIX 40 stran / 40,-
- sv. 3 - CLASS WAR COMIX 40 stran / 40,-
- sv. 4 - KDYŽ ZAČALA NOC 64 stran / 58,-
- sv. 5 - LIKVIDÁTOR 52 stran / 50,-

brožury a knihy

OKUPAČNÍ KUCHAŘKA

60 stran / 20,-

HRANICE AKTIVISMU

56 stran / 48,-

COMUNISMO LIBERTARIO

56 stran / 48,-

SABATÉ - MĚSTSKÁ

GUERRILLA VE ŠPANĚLSKU

124 stran / 100,-

MARIKANSKÝ MASAKR

48 stran / 45,-

JEDU DO MAGADANU

120 stran / 100,-

ANARCHISTICKÁ

PUBLICISTIKA 1990-2013

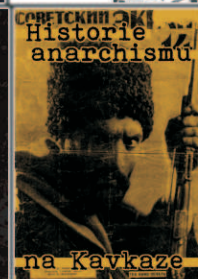
284 stran / 200,-

TÁBOR SMRTI LETY

510 stran / 330,-

BŮH A STÁT

192 stran / 198,-

VLASTENECTVÍ JAKO DIAGNÓZA 48 stran / 35,-

NEVIDITELNÉ VRAŽDY 194 stran / 249,-

HISTORIE ANARCHISMU NA KAVKAZE 40 stran / 25,-

MICHAEL KÁCHA (1874-1940) 52 stran / 30,-

Aktuální přehled o všech vydaných publikacích a dalších materiálech, stejně jako seznam distribučních míst naleznete na webové stránce

nakladatelství.afed.cz

(v době vydání tohoto čísla je stránka dočasně mimo provoz)